

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

TERVETULOAA MIKKELIIN!

OPAS MAAHANMUUTTAJILLE

POINTTI – Maahanmuuttajat työvoimaksi Etelä-Savossa - hanke

Vipuvoimaa
EU:lta
2007–2013

Euroopan unioni
Euroopan aluekehitysrahasto

TERVETULOA MIKKELIIN! OPAS MAAHANMUUTTAJILLE

POINTTI – Maahanmuuttajat työvoimaksi Etelä-Savossa - hanke

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Vipuvoimaa
EU:lta
2007–2013

Tämä opas on tarkoitettu Mikkeliissä asuville maahanmuuttajille. Oppaaseen on kerätty tietoja, joita maahanmuuttaja tarvitsee, kun hän aloittaa elämän uudessa maassa. Oppaassa on asumiseen, työhön, koulutukseen, erilaisiin palveluihin ja harrastustoimintaan liittyvää tietoa. Oppaassa on myös eri viranomaisten yhteystietoja.

Opas on julkaistu suomeksi, venäjäksi ja englanniksi. Nettiversio löytyy osoitteesta www.pointti.eu. Pahoittelemme, mikäli tietoihin on tullut muutoksia oppaan julkaisemisen jälkeen.

Otamme mielellämme vastaan palautetta oppaan sisällöstä, mahdollisista korjaustarpeista ja ennen kaikkea siitä, onko siitä ollut sinulle apua. Palautetta voit lähettää osoitteeseen mikkeli@pointti.eu. Kiitos!

Tämän oppaan pohjana ovat Savonlinnan seudun maahanmuuttajien opas, jonka laativat Linnalan settlementti ry:n Kotoset - hankkeen työntekijät, ja Tervetuloa Kuopioon! Opas maahanmuuttajille, jonka laativat Savon Ammatti- ja aikuisopiston Maahanmuuttajan työpolku – hankkeen työntekijät.

Etelä-Savon ammattiopiston Pointti – Maahanmuuttajat työvoimaksi Etelä-Savossa - hankkeen työntekijät ovat muokanneet ja täydentäneet edellä mainitut oppaat Mikkelin kaupungin tarpeisiin vuosina 2009–2011.

Pointti- Maahanmuuttajat työvoimaksi Etelä-Savossa - hanke

Oppaan toimitus: Projektiasiantuntija Julia Karvanen,
Pointti-hanke/Etelä-Savon ammattiopisto, hankepalvelut

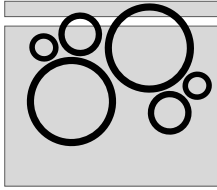
Graafinen ilme ja taitto: Graafinen suunnittelija Elena Petrov
Etelä-Savon ammattiopisto, hankepalvelut

Rahoitus: Etelä-Savon ELY-keskus, Euroopan Sosiaalirahasto

SISÄLTÖ

TERVETULO A MIKKELIIN!	5
MUUTTO MIKKELIIN ULKOMAILTA.....	6
PERUSPALVELUT MIKKELISSÄ.....	9
MAAHANMUUTTAJIEN PALVELUT.....	10
Mikkelissä	10
Muualla Suomessa	13
KÄÄNNÖS- JA TULKKAUSPALVELUT.....	15
Tietoa tulkin käyttämisestä.....	15
Mikkelissä	15
Muualla Suomessa	16
OLESKELULUPA JA OIKEUS ASUA SUOMESSA	18
Euroopan unionin kansalainen ja häneen rinnastettava	18
Pohjoismaiden kansalainen	18
Kolmansien maiden kansalainen	19
Oleskeluluvan tunnukset	19
REKISTERÖINTI MAISTRAATISSA.....	20
SUOMEN SOSIAALITURVA – KELAN PALVELUT	22
Oikeus Kelan palveluihin.....	22
Kela – kortti.....	23
Kela auttaa, jos olet työtön.....	23
Kela auttaa, jos sairastat.....	25
Kelan tuki lapsiperheelle.....	26
Kelan tuki opiskelijalle	28
Kelan tuki asumiseen	29
Kelan tuki eläkeläiselle.....	30
VEROTUS	32
Verokortti.....	32
Veroilmoitus	33
Verotuspäätös.....	33
PANKKIPALVELUT	34
Tilin avaaminen.....	34
Laskujen maksaminen.....	35
ASUMINEN.....	36
Vuokralla asuminen	36
Vuokra-asumisen muut kustannukset	38
Omien muuttotavaroiden tuonti Suomeen.....	39
Jätehuolto ja kierrätys	39
LIIKENNE	41
Henkilöauto	41
Auton ostaminen Suomessa	42
Oman auton tuonti Suomeen	43
Paikallisliikenne.....	43
Taksi	44
Kaukoliikenne.....	44
Ulkomaisen ajokortin vaihtaminen suomalaiseen	45
VAKUUTUKSET.....	46
Liikenne- ja autovakuutus.....	46
Koti- ja huvilavakuutus	46
Matkavakuutus	47

Lainaturva	47
TERVEYSPALVELUT	48
Neuvonta	48
Hätätapaukset.....	49
Ensiapu eli kiireellinen sairaanhoito 24h.....	49
Terveyskeskus/terveysasema	50
Hammashoito terveyskeskuksessa	52
Hammashoidon päivystys eli kiireellinen hammashoito	53
Mielenterveyspalvelut	53
Lasten terveydenhuolto.....	54
Sairaala.....	54
Yksityiset terveyspalvelut	55
Työterveyshuolto ja poissaolot työstä sairauden takia	56
Apteekit	57
SOSIAALIPALVELUT.....	58
Lapsiperheiden palvelut	59
Aikuisten palvelut	62
Vammaispalvelut	63
Vanhusten palvelut.....	64
KRIISIAPUA TERVEYS- JA SOSIAALITILANTEISSA	65
Yleinen hätänumero Suomessa on 112	65
Mikkelissä	65
Muualla Suomessa	68
TYÖN HAKEMINEN JA SUOMALAINEN TYÖELÄMÄ	70
Apua työn hakemiseen	70
Ammattiliitto ja työttömyyskassa.....	71
Ansiopäiväraha	72
Työsuojeluhallinto	72
Uusyrityskeskus Dynamo	73
TYÖ- JA ELINKEINOTOIMISTON PALVELUT	74
Työnhakijaksi rekisteröityminen.....	74
Kotoutuminen, kotoutumissuunnitelma ja kotoutumistuki.....	77
TE-toimiston muut palvelut	78
Työvoiman palvelukeskus Reitti	81
SUOMALAINEN KOULUTUSJÄRJESTELMÄ	82
Esiopetus.....	83
Peruskoulu	84
Toisen asteen koulutus.....	87
Korkea-asteen koulutus.....	90
Neuvonta nuorten ja aikuisten koulutusmahdollisuuksista	94
SUOMEN KIELEN OPISKELU	95
APUA SYRJINTÄTILANTEISSA	100
USKONTO.....	102
VAPAA-AIKA.....	103
MATKAPUHELIN, INTERNET, LEHDET, TV, KIRJASTO	108
OSTOSMAHDOLLISUUDET	112
LEMMIKIT	113
MUUT PALVELUT	114

TERVETULOA MIKKELIIN!

Mikkelin kaupunki perustettiin vuonna 1838.

Asukkaita Mikkelissä on noin 49 000, joista maahanmuuttajia on alle 2 %. Mikkelissä asuu maahanmuuttajia noin 50:stä eri maasta. Mikkelissä kansainvälistyy koko ajan.

Mikkelin kaupunkiin kuuluvat Mikkelin, Anttola ja Haukivuori. Mikkelin kaupunki ja lähikunnat Ristiina, Mäntyharju, Kangasniemi, Puumala, Hirvensalmi ja Pertunmaa muodostavat Mikkelin seutukunnan.

Mikkeli on keskikokoinen kaupunki, kaikki tarvittavat peruspalvelut ovat saatavilla ja kaikki on lyhyen matkan päässä. Paikallinen väestö puhuu suomen kieltä.

Mikkeli on Etelä-Savon maakunnan pääkaupunki ja maakunnan suurin kaupunki. Muita Etelä-Savon maakunnan kaupunkeja ovat Savonlinna ja Pieksämäki.

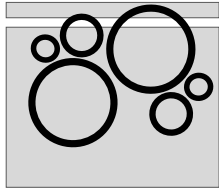
Mikkelillä on hyvä sijainti. Kaupunki on vain parin tunnin ajomatkan päässä Helsingistä ja Venäjän rajalta.

Lisätietoa Mikkelin kaupungista ja sen tarjoamista palveluista löytyy nettisivuilta www.mikkeli.fi suomen, ruotsin, englannin ja venäjän kielillä.

Suomenkielistä tietoa Mikkelin yrityksistä ja palveluista löytyy nettisivuilta www.mikkeliopas.com.

Tietoa Mikkelin seudun matkailuun liittyvistä asioista löytyy nettisivuilta www.travel.mikkeli.fi suomen, ruotsin, englannin, venäjän, saksan ja espanjan kielillä.

Tervetuloa Mikkeliin!

MUUTTO MIKKELIIN ULKOMAILTA

MUUTTO MIKKELIIN ULKOMAILTA (≥ 1 VUOSI)

KUN MUUTAT MIKKELIIN ULKOMAILTA, REKISTERÖIDY HETI:

OTA MUKAAN PASSI, OLESKELULUPA JA MUUT TODISTUKSET

1. Ilmoittaudu Suomen väestötietojärjestelmään maistraatissa (Raatihuoneenkatu 5B). Täytä ja allekirjoita Ulkomaalaisen rekisteröinti-ilmoituslomake ja muuttoilmoituslomake. Rekisteröinnin jälkeen saat **henkilötunnuksen** postissa. Lue lisää sivulta 20.
2. Kun saat henkilötunnuksen, käy Kansaneläkelaitoksessa (KELA, Mikonkatu 3) ja täytä lomake Y77. Sillä haetaan oikeutta Suomen **sosiaaliturvaan**. Lue lisää sivulta 22.
3. Poikkeus: Jos olet EU/ETA-kansalainen ja oleskelet Suomessa yli 3 kk, **rekisteröidy** poliisiasemalla (Hallituskatu 4). Lue lisää sivuilta 18–19.

REKISTERÖITYMISEN JÄLKEEN HOIDA MUUT TÄRKEÄT ASIAT:

OTA MUKAAN PASSI, OLESKELULUPA JA MUUT TODISTUKSET

1. Kun saat henkilötunnuksen, käy pankissa (Nordea, Sampo, Etelä-Savon Osuuspankki) ja avaa **pankkitili**. Suomessa melkein kaikki maksut hoidetaan pankin kautta. Lue lisää sivulta 34.
2. Jos olet työtön, mene työ- ja elinkeinotoimistoon (TE- toimisto, Porrassalmenkatu 29). Selvitä, millaista apua saat **työn hakemiseen** ja/tai **kotoutumiseen**. Lue lisää sivulta 74.
3. Jos oleskelulupasi on A-tunnuksella tai olet Suomessa rekisteröitynyt EU/ETA kansalainen ja perheesi tulot ja varat eivät riitä pakollisiin menoihin, käy **sosiaalikeskuksessa** (Vilhonkatu 7-9). Lue lisää sivulta 58.
4. Kun tiedät tulosi (mm. sosiaalietuudet, palkka), käy verotoimistossa (Raatihuoneenkatu 5) ja hae **verokortti**. Lue lisää sivulta 32.

5. Jos tarvitset lapsellesi **päivähoitopaikan** tai **peruskoulupaikan**, käy Mikkelin kaupungin yhteispalvelupisteessä (Maaherrankatu 9-11). Lue lisää sivulta 12.
6. Tarkista poliisiasemalla (Hallituskatu 4), onko **ajokorttisi** voimassa Suomessa. Lue lisää sivulta 45.

MUUTTO MIKKELIIN ULKOMAILTA (< 1 VUOSI)

KUN MUUTAT MIKKELIIN ULKOMAILTA, REKISTERÖIDY HETI:

OTA MUKAAN PASSI, OLESKELULUPA JA MUUT TODISTUKSET

1. Ilmoittaudu Suomen väestötietojärjestelmään maistraatissa (Raatihuoneenkatu 5B). Täytä ja allekirjoita Ulkomaalaisen rekisteröinti-ilmoituslomake ja muuttoilmoituslomake. Rekisteröinnin jälkeen saat **henkilötunnuksen** postissa. Lue lisää sivulta 20.
2. Kun saat henkilötunnuksen, käy Kansaneläkelaitoksessa (KELA, Mikonkatu 3) ja tarkista, oletko oikeutettu Suomen **sosiaaliturvaan**. Lue lisää sivulta 22.
3. Poikkeus: Jos olet EU/ETA-kansalainen ja oleskelet Suomessa yli 3 kk, **rekisteröidy** poliisiasemalla (Hallituskatu 4). Lue lisää sivuilta 18-19.

REKISTERÖITYMISEN JÄLKEEN HOIDA MUUT TÄRKEÄT ASIAT:

OTA MUKAAN PASSI, OLESKELULUPA JA MUUT TODISTUKSET

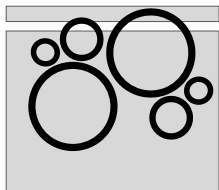
1. Kun saat henkilötunnuksen, käy pankissa (Nordea, Sampo, Etelä-Savon Osuuspankki) ja avaa **pankkitili**. Suomessa melkein kaikki maksut hoidetaan pankin kautta. Lue lisää sivulta 34.
 2. Jos olet työtön, mene työ- ja elinkeinotoimistoon (TE- toimisto, Porrassalmenkatu 29). Selvitä, millaista apua saat **työn hakemiseen** ja/tai **kotoutumiseen**. Lue lisää sivulta 74.
 3. Kun tiedät tulosi (palkka), käy verotoimistossa (Raatihuoneenkatu 5) ja hae **verokortti**. Lue lisää sivulta 32.
 4. Jos tarvitset lapsellesi **päivähoitopaikan** tai **peruskoulupaikan**, käy Mikkelin kaupungin yhteispalvelupisteessä (Maaherrankatu 9-11). Lue lisää sivulta 12.
-

5. Tarkista poliisiasemalla (Hallituskatu 4), onko **ajokorttisi** voimassa Suomessa. Lue lisää sivulta 45.

► ***Apua ja neuvontaa voit pyytää seuraavista paikoista:***

- Pointti – Maahanmuuttajat työvoimaksi Etelä-Savossa – hanke
- Monikulttuurikeskus Mimosa
- Mikkelin kaupungin maahanmuuttotoimisto
- Mikkelin kaupungin yhteispalvelupiste

Lisätietoa näistä paikoista löytyy Maahanmuuttajien palvelut – kohdasta. Lue lisää sivulta 10.

PERUSPALVELUT MIKKELISSÄ

Suomalaisessa yhteiskunnassa järjestetään erilaisia peruspalveluita valtion, kuntien ja kaupunkien toimesta. Peruspalveluita järjestetään verovaroilla. Ne ovat tarkoitettu Suomessa asuville ihmisille.

| SUOMEN VALTIO JÄRJESTÄÄ MIKKELISSÄ MM. SEURAAVIA PALVELUITA:

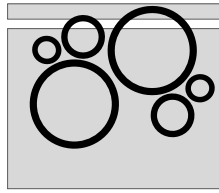
- ▶ Maistraatti (sivu 20)
- ▶ Poliisi (sivut 18, 45, 117)
- ▶ Kansaneläkelaitos eli Kela (sivu 22)
- ▶ Verohallinto (sivu 32)
- ▶ Työ- ja elinkeinotoimisto (sivu 74)
- ▶ Junaliikenne (sivu 44)

| MIKKELIN KAUPUNKI JÄRJESTÄÄ MM. SEURAAVIA PALVELUITA:

- ▶ Vuokra-asunnot (sivu 37)
- ▶ Terveyspalvelut (sivu 48)
- ▶ Sosiaalipalvelut (sivu 58)
- ▶ Päivähoito (sivu 59)
- ▶ Lasten ja nuorten koulutus (sivu 83)

Voit kysyä apua ja neuvoa kaikkiin Mikkelin kaupungin palveluihin liittyen Mikkelin kaupungin yhteispalvelupisteestä (sivu 12).

Joitain palveluita järjestetään eri toimijoiden yhteistyönä.

MAAHANMUUTTAJIEN PALVELUT

Suomessa maahanmuuttajia autetaan monin tavoin. Seuraavassa muutamia viranomaisia, yhdistyksiä ja muita organisaatioita, joita maahanmuuttajat voivat tarvita.

MIKKELISSÄ

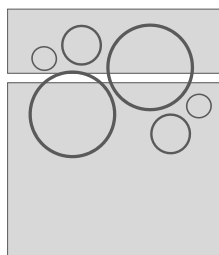
POINTTI - MAAHANMUUTTAJAT TYÖVOIMAKSI ETELÄ-SAVOSSA - HANKE

Pointti – Maahanmuuttajat työvoimaksi Etelä-Savossa – hanke tarjoaa ohjaus- ja neuvontapalveluja maahanmuuttajille. Pointilla on ohjaus- ja neuvontapiste Mikkelin työ- ja elinkeinotoimistossa.

Palvelukielet ovat suomi, englanti ja venäjä. Palvelut ovat ilmaisia. Lisätietoa löytyy Pointti – hankkeen nettisivuilta suomeksi, englanniksi ja venäjäksi.

Pointti antaa henkilökohtaista neuvontaa ja ohjausta:

- ▶ arkielämän asioissa (mm. lomakkeiden täyttämässä)
- ▶ suomen kielen koulutustarjonnan selvittämisessä
- ▶ harrastusmahdollisuuksien selvittämisessä
- ▶ koulutus- ja uramahdollisuuksien selvittämisessä
- ▶ työnhakuun
(mm. ansioluettelon ja työpaikkahakemuksen laatimisessa) tai
- ▶ työhön liittyvissä kysymyksissä

POINTTI - OHJAUS- JA NEUVONTAPISTE MAAHANMUUTTAJILLE

Porrassalmenkatu 29, 4.kerros
50100 Mikkeli
avoinna ma-to 12.30-15.30,
muina aikoina ajanvarauksella

puh. 044 7115 888
www.pointti.eu
mikkeli@pointti.eu

MONIKULTTUURIKESKUS MIMOSA

Monikulttuurikeskus Mimosa on kansainvälinen kohtaamispaikka. Mimosasta saa ohjausta ja neuvontaa erilaisissa arkielämän tilanteissa. Mimosaan voi tulla tapaamaan uusia ihmisiä ja osallistumaan erilaiseen harrastustoimintaan.

Mimosasta voi tarvittaessa kysyä apua arkielämän asioissa, neuvontaa ongelmatilanteissa ja epävirallista tulkkausta englannin ja venäjän kielellä. Lisätietoa löytyy Mimosan nettisivuilta suomeksi, venäjäksi ja englanniksi.

	MONIKULTTUURIKESKUS MIMOSA	
	Saattotie 1, 50130 Mikkeli puh. 015 337 0005 avoinna ma-to 12.00-18.00	www.mimosa.fi mimosa@mimosa.fi

MIKKELIN KAUPUNGIN MAAHANMUUTTOTOIMISTO

Mikkelin kaupungin maahanmuuttotoimiston asiakkaita ovat kiintiö-pakolaiset, paluumuuttajat ja turvapaikanhakijat. Maahanmuuttotoimisto huolehtii asiakkaidensa maahantulovaiheen ensihuollosta, sosiaali- ja terveyspalveluista ja perhetyöstä. Maahanmuuttotoimisto tekee asiakkailleen tulkkitulaukset.

Maahanmuuttotoimisto antaa ohjausta ja neuvontaa. Lisätietoa löytyy Mikkelin kaupungin nettisivuilta suomeksi.

	MIKKELIN KAUPUNGIN MAAHANMUUTTOTOIMISTO	
	Saattotie 1, 50130 Mikkeli päivystys ma 13.00-16.00, ke 13.00-16.00, to 8.00-10.00, muina aikoina ajanvarauksella	puh. 044 794 5059 tai 044 794 5182 www.mikkeli.fi

MIKKELIN KAUPUNGIN YHTEISPALVELUPISTE

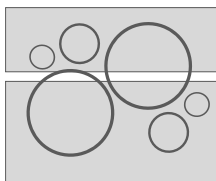
Kun tarvitset tietoa kaupungin järjestämistä palveluista, mene yhteispalvelupisteeseen.

Mikkelin kaupungin yhteispalvelupiste antaa tietoa kaupungin palveluista sekä neuvoa ja opastaa kaikkia asiakkaita eteenpäin, myös maahanmuuttajia.

Kaupungin palveluita ovat esimerkiksi:

- ▶ lasten päivähoitoon ja koulunkäyntiin liittyvät asiat
- ▶ asuminen
- ▶ sosiaali- ja terveyspalvelut
- ▶ nuoriso- ja vapaa-ajan palvelut

Yhteispalvelupisteessä voit käyttää tietokonetta ja nettiä ilmaiseksi sekä tulostaa tarvittavat asiakirjat. Lisätietoa löytyy Mikkelin kaupungin nettisivuilta tai tutustumalla itse yhteispalvelupisteeseen.

MIKKELIN KAUPUNGIN YHTEISPALVELUPISTE

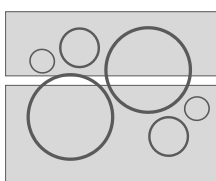
Maaherrankatu 9-11, 50100 Mikkel
avoinna ma-pe 9.00-16.00

puh. 015 194 2100
www.mikkeli.fi

MONINAISTEN TALO

MoniNaisten Talo on matalan kynnyksen toiminta- ja tukikeskus maahanmuuttajanaishille. Mikkelissä MoniNaisten Talo tarjoaa henkilökohtaista neuvontaa ja ohjausta elämänhallintaan liittyvissä kysymyksissä ja päivittäisten asioiden hoitamisessa. Palvelukielet suomi, venäjä ja viro.

Mikkelin toimistossa on Skype-yhteys, jolla voi soittaa ystäville ympäri maailmaa tai Helsingin toimistoon ja saada apua ja tukea muilla kielillä. Palvelee vuoden 2011 loppuun saakka. Lue lisää sivulta 14.

MONINAISTEN TALO

Jääkärintie 9, 50100 Mikkel
avoinna ma-to 10.00-15.00

puh. 045 263 5729
mikkeli@monikanaiset.fi

MUUALLA SUOMESSA

INFOPANKKI.FI

Infopankki.fi – sivuilta löytyy tärkeää tietoa suomalaisesta yhteiskunnasta ja sen eri palveluista, suomalaisesta työelämästä ja koulutuksesta. Infopankin tiedot löytyvät 15 eri kielellä: suomi, ruotsi, englanti, viro, ranska, venäjä, somali, serbokroatia, turkki, espanja, albania, arabia, persia, kiina, kurdi.

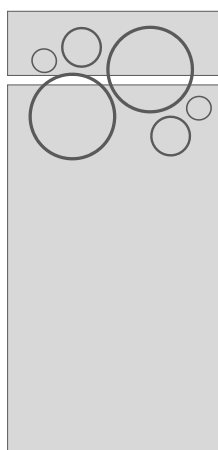
Infopankissa on myös paikallistietoa Etelä-Savosta eli Mikkelistä, Pieksämäeltä ja Savonlinnasta. Kannattaa tutustua! www.infopankki.fi

SUOMI.FI

Suomi.fi – sivuilta löytyy tietoa suomalaisesta yhteiskunnasta ja sen palveluista sekä eri virastojen lomakkeita suomen, ruotsin ja englannin kielillä. Sivulla on myös erityisesti maahanmuuttoon liittyvää tietoa www.suomi.fi → aiheet → maahan- ja maastamuutto.

MAAHANMUUTTOVIRASTO (HELSINKI)

Maahanmuuttovirastossa käsitellään ja ratkaistaan asioita, jotka koskevat maahantuloa, maassa oleskelua, pakolaisuutta sekä Suomen kansalaisuutta. Palvelut ovat suomen, ruotsin ja englannin kielillä. Maahanmuuttoviraston nettisivuilta löytyy tietoa venäjän, ranskan, albanian, arabian, portugalin, somalin ja kurdin kielillä.

MAAHANMUUTTOVIRASTO

KATUOSOITE: Panimokatu 2 A, 00580 Helsinki

POSTIOSOITE: PL 18, 00581 Helsinki

ASIAKASPALVELU: Lautatarhankatu 10, 00580 Helsinki

puh. 071 873 0431 (vaihde)

faksi 071 873 0730

Yleistiedustelut puhelimitse

puh. 071 873 3400

ma-pe 9.00-15.00

maahanmuuttovirasto@migri.fi

www.migri.fi

Vaativissa asioissa puhelintiedustelut:
ti, ke, to 10.00-11.00

puhelinumeroit löytyvät netistä

PAKOLAISNEUVONTA

Pakolaisneuvonnan lakimiehet antavat ilmaiseksi oikeudellista apua ja neuvontaa turvapaikanhakijoille, pakolaisille ja muille ulkomaalaisille. Neuvontaa saa myös puhelimitse.

	HELSINGIN TOIMISTO	KOUVOLAN TOIMISTO
	Kaisaniemenkatu 4 A, 6.krs 00100 Helsinki puh. 075 7575 100 avoinna ma-pe 9.00-16.00	Kauppamiehenkatu 1 A 6 45100 Kouvola puh. 075 7575 101
	www.pakolaisneuvonta.fi	pan@pakolaisneuvonta.fi

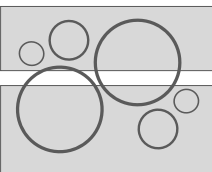
FINFO - PUHELINPALVELU

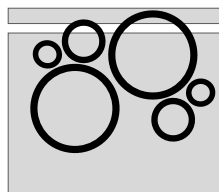
Valtakunnallinen FINFO - puhelin neuvoo ja ohjaa palveluihin EU:n ulkopuolelta muuttaneita ja muuttavia maahanmuuttajia englannin, venäjän, arabian, ranskan ja suomen kielillä. Palvelee vuoden 2011 loppuun saakka.

	FINFO - PUHELIN
	puh. 0207 40 11 60 avoinna ti-pe 10.00-15.00 (arabia, englantia, ranska, suomi) ti-pe 12.00-15.00 (venäjä)

MONINAISTEN TALO (HELSINKI)

MoniNaisten Talo on matalan kynnyksen toiminta- ja tukikeskus maahanmuuttajanasille. MoniNaisten Talo tarjoaa henkilökohtaista neuvontaa ja ohjausta elämänhallintaan liittyvissä kysymyksissä. Valtakunnallinen palvelu. Tietoa ja tukea noin 20 eri kielillä. Toiminta vuoden 2011 loppuun saakka.

	MONINAISTEN TALO	
	Kinaporinkatu 2 C, 00500 Helsinki Skype-osoite: MoniNaisten Talo	puh. 045 656 9953 info@monikanaiset.fi

KÄÄNNÖS- JA TULKKAUSPALVELUT

TIETOA TULKIN KÄYTTÄMISESTÄ

Tärkeissä viranomaisasioissa sinulla on oikeus saada tulkkaus. Tällöin tulkin maksaa viranomainen. Aina tämä ei ole mahdollista. **Kysy tulkki-mahdollisuudesta etukäteen silloin kun varaat aikaa!** Tulkin järjestäminen paikalle vaatii järjestelyaikaa.

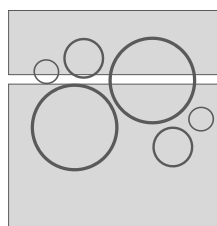
Tulkki on aina vaitiolovelvollinen. Tulkkaus tapahtuu joko paikan päällä tai puhelintulkkauksena.

Jos tilaat itse tulkin, lasku tulee sinulle.

MIKKELISSÄ

MONIKULTTUURIKESKUS MIMOSA

Epävirallista tulkkaus- ja asioimisapua voit kysyä monikulttuurikeskus Mimosasta. Mimosan apu on ilmaista.

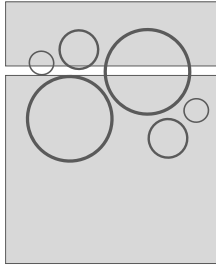
MONIKULTTUURIKESKUS MIMOSA

Saattotie 1, 50130 Mikkeli
puh. 015 337 0005
avoinna ma-to 12.00-18.00

www.mimosa.fi
mimosa@mimosa.fi

MIKKELIN KAUPUNGIN MAAHANMUUTTOTOIMISTO

Maahanmuuttotoimisto tekee asiakkailleen eli pakolaisille ja uusille paluumuuttajille tulkkitilaukset.

MIKKELIN KAUPUNGIN MAAHANMUUTTOTOIMISTO

Saattotie 1, 50130 Mikkeli
päivystys ma 13.00-16.00,
ke 13.00-16.00, to 8.00-10.00,
muina aikoina ajanvarauksella

puh. 044 794 5059
tai 044 794 5182

www.mikkeli.fi

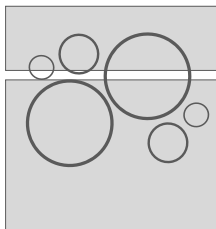
MUUALLA SUOMESSA

Mikkelissä ei ole omaa tulkkikeskusta.
Lähin tulkkikeskus löytyy Jyväskylästä.

| KESKI-SUOMEN TULKKIKESKUS (JYVÄSKYLÄ)

Keski-Suomen tulkkikeskus tarjoaa tulkkaus- ja käännöspalveluja viranomaisille, yrityksille, yhteisöille ja yksityishenkilöille.

Palvelut ovat maksullisia.

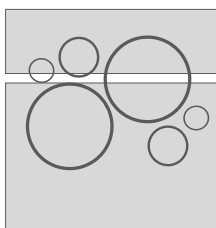
KESKI-SUOMEN TULKKIKESKUS

Puistokatu 2 C, 4.kerros
40100 Jyväskylä
www.jkl.fi/sote/tulkkikeskus

puh. 014 626 574 (toimisto)
puh. 014 626 672 (tulkkivälitys)

| SEMANTIX LINGUA NORDICA (HELSINKI)

Tulkkaus- ja käännöspalvelut yli 200 eri kielelle. Tulkkaus tapahtuu joko paikan päällä tai puhelintulkkauksena. Viralliset käännökset, tulkkitylaus 24h. Palvelut ovat maksullisia.

SEMANTIX LINGUA NORDICA

Vuorikatu 20
00100 Helsinki
www.semantix.fi

puh. 010 346 7500 (vaihide)
puh. 010 346 7520 (tulkkitylaus 24h)

Jos tarvitset kääntäjää tai tulkkia, voit etsiä seuraavista nettiosoitteista:

SUOMEN KÄÄNTÄJIEN JA TULKKIEN LIITTO (SKTL)

Suomen kääntäjien ja tulkkien liiton nettisivut:

www.sktl.fi → jäsenluettelo ja – haku

KÄÄNNÖSALAN ASIAANTUNTIJAT KAJ

Käännösalan asiantuntijat KAJ:n nettisivut:

www.kaj.fi → kääntäjöpörssi

SUOMALAISET KÄÄNTÄJÄT – HAKUPALVELU

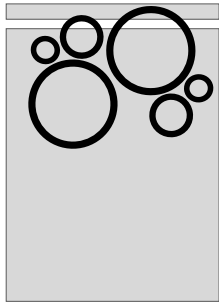
Virallisia kielenkääntäjiä ja tulkkeja löytyy osoitteesta

www.lexitec.fi/translators.html

SUOMEN AUKTORISOIDUT/VIRALLISET KÄÄNTÄJÄT

Suomen opetushallituksen nettisivuilla oleva auktorisoitujen kääntäjien rekisteri löytyy osoitteesta www.oph.fi suomen kielellä.

***Tutki myös paikalliset puhelinluettelot:
käännöstoimistoja ja kielenkääntäjiä.***

OLESKELULUPA JA OIKEUS ASUA SUOMESSA

Jos ulkomaalainen haluaa oleskella yli 3 kuukautta Suomessa, hän tarvitsee **oleskeluluvan**. Oleskelulupaa eivät tarvitse Pohjoismaiden kansalaiset, Euroopan unionin (EU) jäsenvaltion sekä Islannin, Liechtensteinin, Norjan ja Sveitsin kansalaiset.

Ensimmäistä oleskelulupaa haetaan yleensä hakijan kotimaassa olevasta Suomen edustustosta. Sieltä saa hakemuslomakkeita ja lisätietoja asiasta. Maahanmuuttovirasto tekee päätöksen oleskelulupahakemuksen myöntämisestä.

Suomen kansalaisen perheenjäsenen ei tarvitse hakea ja odottaa oleskelulupaa ulkomailla. Hän voi tulla Suomeen ja hakea ensimmäistä oleskelulupaa Suomessa. Paikallispoliisi päättää oleskeluluvan myöntämisestä.

Jatko-oleskelulupa haetaan paikallispoliisista.

EUROOPAN UNIONIN KANSALAINEN JA HÄNEEN RINNASTETTAVA

Euroopan unionin kansalainen ja häneen rinnastettava henkilö saa oleskella Suomessa enintään kolme kuukautta ilman että hänen pitää rekisteröidä oleskeluoikeus. Rekisteröintihakemus jätetään paikallispoliisille kolmen kuukauden kuluessa maahantulopäivästä. Hän ei tarvitse myöskään työntekijän oleskelulupaa tehdäkseen työtä.

POHJOISMAIDEN KANSALAINEN

Pohjoismaiden kansalainen voi oleskella Suomessa ilman oleskelulupaa. Pohjoismaiden kansalaisen pitää rekisteröityä maistraatissa, jos oleskelu kestää yli 6 kuukautta. Hän ei tarvitse myöskään työntekijän oleskelulupaa tehdäkseen työtä.

KOLMANSIEN MAIDEN KANSALAINEN

Kolmansia maita ovat kaikki muut kuin edellä mainitut maat.

Kolmansien maiden kansalaisella ei ole oikeutta oleskella Suomessa ilman oleskelulupaa. Jos henkilö on Suomessa työnteon perusteella, hän tarvitsee työntekijän oleskeluluvan.

OLESKELULUVAN TUNNUKSET

P = pysyvä oleskelulupa

(myönnetään, jos henkilö on asunut Suomessa jatkuvalla oleskeluvalla 4 vuotta)

A = jatkuva oleskelulupa

(tarkoituksena on pysyvä asuminen Suomessa)

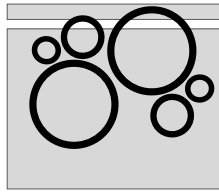
B = tilapäinen oleskelulupa

(tarkoituksena ei ole jäädä Suomeen pysyvästi)

Lisätietoa oleskeluluvasta eri kielillä löytyy Maahanmuuttoviraston nettisivuilta osoitteesta www.migri.fi sekä poliisin nettisivuilta suomen ja englannin kielillä osoitteesta www.poliisi.fi.

	ETELÄ-SAVON POLIISILAITOS
	pääpoliisiasema Mikkeli Hallituskatu 4 ulkomaalaislupa-asiat ajanvarauksella ma, ti, to 9.00-15.30
	puh. 071 87 50141 www.poliisi.fi

Oleskelulupa-, kansalaisuus- ja EU-kansalaisten rekisteröintiasiat vain ajanvarauksella. Ajanvaraus puhelimitse 071 87 55382 tai netissä www.poliisi.fi → luvat → ajanvaraus.

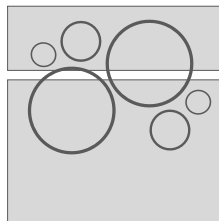
REKISTERÖINTI MAISTRAATISSA

MAAHANMUUTON YHTEYDESSÄ TEHTÄVÄ REKISTERÖINTI

Kun olet muuttanut Suomeen ja sinulla on vähintään yhden vuoden oleskelulupa tai rekisteröintitodistus, sinulle rekisteröidään **kotikunta** Suomessa. Rekisteröitäviä tietoja ovat nimi, syntymäaika, kansalaisuus, perhesuhteet, osoite. Tietoja käytetään mm. terveydenhuollossa, verotuksessa, oikeushallinnossa, tilastoinnissa.

MITEN REKISTERÖINTI TAPAHTUU?

Ilmoittaudu Mikkelin maistraattiin henkilökohtaisesti ensimmäisen viikon aikana muutostasi!

ETELÄ-SAVON MAISTRAATTI

Mikkelin yksikkö

Raatihuoneenkatu 5 B, 1.kerros
avoinna ma-pe 9.00 -16.00

puh. 071 87 51090

www.maistraatti.fi

Ota maistraattiin mukaan passi, oleskelulupa sekä muut tarvittavat asiakirjat. Jos olet naimisissa tai sinulla on lapsia, tarvitaan avioliittotodistus ja lasten syntymätodistukset ja niiden viralliset käännökset suomen tai englannin kielillä. Näihin tarvitsset lisäksi kansainvälisen sopimuksen mukaisen apostille- todistuksen. Apostille pitää hankkia alkuperäisen todistuksen antomaasta. Täytä ja allekirjoita huolellisesti Ulkomaalaisen rekisteröinti-ilmoitus- lomake. Saat sen maistraatista.

Rekisteröinnin perusteella sinulle annetaan suomalainen **henkilötunnus**. Tämän henkilötunnuksen saat postitse noin viikon kuluttua rekisteröinti-ilmoituksen hyväksymisestä. Henkilötunnus säilyy samana koko eliniän.

Henkilötunnusta tarvitaan Suomessa hyvin monessa paikassa:

- maistraatissa
- poliisissa
- pankissa
- terveyskeskuksessa
- sairaalassa
- apteekissa
- virastoissa ja
- Kansaneläkelaitoksessa (Kela)

Myös lyhytaikaisesti Suomessa asuva ulkomaalainen voi saada henkilötunnuksen, jos hän tarvitsee sitä esimerkiksi työnteon takia. Hänelle ei kuitenkaan rekisteröidä kotikuntaa Suomessa eikä hänellä ole välttämättä samoja oikeuksia kuin Suomessa vakinaisesti asuvilla henkilöillä.

Suomessa jokaisella ihmisellä on oltava sukunimi sekä enintään kolme etunimeä.

| MAAHANMUUTON YHTEYDESSÄ TEHTÄVÄ MUUTTOILMOITUS

Jokaisen Suomeen vakituisesti muuttavan täytyy tehdä maistraattiin virallinen **muuttoilmoitus** viikon kuluessa muutosta, josta selviää henkilön osoitetiedot. Muuttoilmoitus on tehtävä maistraatille myös tilapäisestä asumisesta, joka kestää yli kolme kuukautta. Myös lyhyemmästä tilapäisestä asumisesta voit halutessasi tehdä muuttoilmoituksen.

Täytä ja allekirjoita huolellisesti muuttoilmoituslomake. Näitä lomakkeita saat maistraatista tai postista. Muuttavan ihmisen henkilötiedot välittyvät maistraatista suoraan muille valtion viranomaisille.

| MUUTTAMINEN KAUPUNGIN TAI SUOMEN SISÄLLÄ

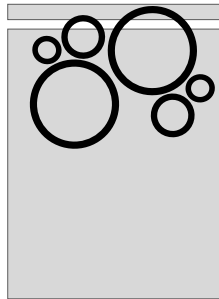
Aina kun muutat asunnosta toiseen, muista tehdä myös muuttoilmoitus. Kun teet muuttoilmoituksen jo viikkoa ennen muuttoa, varmistat että saat postisi heti oikeaan osoitteeseen.

| *Muuttoilmoituksen voit tehdä:*

- puhelimitse soittamalla numeroon **0200 71000**, ma-pe 8.00-20.00, la 9.00-14.00
- netissä www.posti.fi/muuttoilmoitus, palvelu vaatii postin tai verkkopankin tunnukset

| MAASTAMUUTTOILMOITUS

Jos muutat pois Suomesta, tee maistraatissa maastamuuttoilmoitus.

SUOMEN SOSIAALITURVA – KELAN PALVELUT

Suomen sosiaaliturva-asioita hoitaa Kansaneläkelaitos. Kansaneläkelaitoksen lyhennetty nimi on **Kela**.

OIKEUS KELAN PALVELUIHIN

Olet oikeutettu Suomen sosiaaliturvaan muuttohetkestä, jos:

- muutat Suomeen vakinaisesti asumaan ja jos sinulla on vähintään yhden vuoden oleskelulupa (lukuun ottamatta Pohjoismaiden kansalaisia)
- olet paluumuuttaja
- sinulla on perheside Suomessa vakinaisesti asuvaan henkilöön
- sinulla on vähintään kahden vuoden työsuhde

Kansainväliset opiskelijat ja turvapaikanhakijat eivät ole oikeutettuja Suomen sosiaaliturvaan.

Jos muutat Suomeen lyhyeksi määräajaksi, sinulla ei ole yleensä oikeutta Kelan sosiaaliturvaetuuksiin. Joitakin sosiaaliturvaetuuksia voi kuitenkin saada henkilö, joka työskentelee Suomessa vähintään neljä kuukautta.

Jokaisen maahanmuuttajan täytyy käydä Kelassa henkilökohtaisesti selvittämässä, minkälaisiin etuuksiin hän on oikeutettu Suomessa.

Suomessa aikuiset ihmiset elättävät itsensä ja perheensä työnteolla. On kuitenkin tilanteita, jolloin ihminen ei voi käydä työssä.

Kelasta voit saada tukea (rahaa) esimerkiksi seuraavissa tilanteissa, jos:

- sinulle syntyy lapsi
- hoidat lasta kotona

- olet sairas
- olet työtön ja ilmoittaudut työvoimatoimistoon työnhakijaksi
- et selviä vuokranmaksusta
- opiskelet
- olet eläkeiässä

Kelan etuudet pitää aina hakea itse.

Oma aktiivisuus on tärkeää kaikkien omien asioiden hoidossa. Lisätietoa löytyy Kelan nettisivuilta suomen, ruotsin ja englannin kielillä.

Katso myös www.infopankki.fi ja www.intofinland.fi, tietoa myös muilla kielillä.

	KELA	
	Mikkelin toimisto Mikonkatu 3 avoinna ma-pe 9.00-16.00	puh. 020 635 7000 www.kela.fi

KELA – KORTTI

Kun olet saanut henkilötunnuksen, voit mennä Kelaan ja hakea oikeutta Suomen sosiaaliturvaan. Täytä lomake Y77.

Jos saat myönteisen päätöksen, Kela lähettää sinulle kotiin sairausvakuutuskortin eli **Kela-kortin**. Jokainen Suomessa pysyvästi asuva saa sen ilmaiseksi. Kela-korttia tarvitaan terveyskeskuksessa, sairaalassa, apteekissa ja lääkärissä. Myös lapsilla on omat Kela-kortit. Jos Kela-kortissa on merkintä ”**eläkkeensaaja**”, sillä saa alennuksia matka- ja pääsylipuista.

KELA AUTTAA, JOS OLET TYÖTÖN

TYÖTTÖMYYSTURVA

17 - 64-vuotias voi saada Suomessa työttömyysturvaa, jos hän on ilmoittautunut työ- ja elinkeinotoimistoon työttömäksi työnhakijaksi. Katso sivu 74.

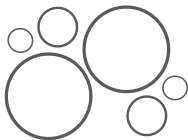
Kelan maksama työttömyyskorvaus on joko peruspäiväraha tai työmarkkinatuki. **Ansiopäivärahan** maksaa työttömyyskassa. Lue lisää sivuilta 71–72. Kaikkia työttömyyspäivärahoja maksetaan viideltä päivältä viikossa.

Jos jäät työttömäksi, ilmoittaudu heti työ- ja elinkeinotoimistoon, koska silloin alkaa kulua omavastuu-aika, jolta työttömyyskorvausta ei makseta.

PERUSPÄIVÄRAHA

Peruspäivärahaa voi saada, jos on ollut työssä 34 viikkoa viimeisen 28 kuukauden aikana tai ollut yrittäjänä 18 kuukautta. Peruspäivärahaa maksetaan enintään 500 päivää. Peruspäivärahassa on 7 päivän omavastuu. Päiväraha on kaikille sama ja siitä maksetaan veroa. Perheellisille maksetaan lapsikorotus.

TYÖMARKKINATUKI

Työmarkkinatukea voi saada sellainen henkilö, joka

- ei ole ollut vähintään 34 viikkoa työssä viimeisen 28 kuukauden aikana tai
- on vasta ammattiin valmistunut tai
- on jo saanut työttömyyspäivärahaa 500 päivältä

Jos työnhakija ei ole ollut 34 viikkoa työssä, hänellä on viiden kuukauden odotusaika ennen kuin työmarkkinatukea aletaan maksaa. Odotusaikaa ei ole, jos hakijalla on ammatillinen koulutus tai hakija on saanut tätä ennen peruspäivärahaa tai ansiopäivärahaa.

Työmarkkinatukea aletaan maksaa vasta, kun henkilö on ollut työ- ja elinkeinotoimistossa työnhakijana 5 päivää (omavastuu-aika).

Jos hakijalla on lapsia, hän voi saada lapsikorotuksen. Hakijan omat ja puolison tulot voivat vähentää työmarkkinatukea. Kun työnhakija on työvoimapolitiisessa aikuiskoulutuksessa tai työharjoittelussa, puolison tulot eivät vaikuta päivärahan määrään.

Työmarkkinatukea tai työttömyyspäivärahaa voidaan maksaa vain ajalta, jolloin olet työnhakijana työ- ja elinkeinotoimistossa. Kela saa työ- ja elinkeinotoimistosta lausunnon, josta selviää, onko hakijalla oikeus työttömyyspäivärahaan. Työttömyyspäivärahasta täytyy maksaa veroa.

KOTOUTUMISTUKI MAAHANMUUTTAJALLE

Työttömällä maahanmuuttajalla on mahdollisuus saada **kotoutumistukea**. Se on samansuuruinen rahasumma kuin työmarkkinatuki. Sitä haetaan Kelan työmarkkinatukilomakkeella.

Kotoutumistuki on tarveharkintainen. Työvoimapolitiisessa koulutuksessa opiskelevalle kotoutumistuki maksetaan ilman tarveharkintaa.

Kotoutumistuki maksetaan pääsääntöisesti 3 ensimmäisen Suomessa asumivuoden ajan. Kotoutumistuen saaminen edellyttää, että sinulle on laadittu kotoutumissuunnitelma. Lue lisää sivulta 77. Erityisistä syistä kotoutumistuen maksuaika voidaan pidentää 5 vuoteen.

Sinulla on oikeus **kotoutumissuunnitelmaan**, kun ilmoittaudut työttömäksi työnhakijaksi työ- ja elinkeinotoimistoon ja/tai haet toimeentulotukea sosiaalikeskuksesta. Suunnitelma on laadittava viimeistään silloin, kun maahanmuuttajan työttömyys tai toimeentulotuen saaminen on kestänyt 5 kuukautta.

KELA AUTTAA, JOS SAIRASTAT

SAIRAUSSVAKUUTUS

Kela-kortti on todistus siitä, että kuulut Suomen **sairausvakuutuksen** piiriin. Tämä tarkoittaa, että Kela korvaa osan sairauskuluista.

Voit saada korvausta myös monista lääkkeistä Kelalta. Muista näyttää Kela-kortti, kun ostat apteekista lääkärin määräämiä lääkkeitä. Silloin lääkkeet voi ostaa halvemmalla. Lääkkeistä vähennetään sairausvakuutuskorvaus.

Kela voi maksaa **osan** esimerkiksi:

- yksityislääkärin maksusta
- yksityislääkärin määräämistä tutkimuksista tai fysioterapiasta
- yksityisen hammaslääkärin maksusta
- reseptilääkkeistä
- matkakuluista lääkäriin tai sairaalaan

Jos lääkkeet ovat terveyden kannalta tärkeitä ja erittäin kalliita, niiden korvausta täytyy hakea erikseen. Hakemukseen tarvitaan lääkärintodistus hakijan sairaudesta ja lääkkeen

tarpeellisuudesta. Jos lääkekustannukset ovat vuoden aikana suuret, Kela maksaa tietyn rajan ylittävän osan. Kela seuraa, kuinka paljon asiakas maksaa itse lääkkeitään ja kun raja ylittyy, Kela lähettää asiakkaalle ilmoituksen ja ohjeet, kuinka lisäkorvausta voi hakea.

- Kela *ei maksa*:
- sairaalan hoitomaksua
 - poliklinikka- ja terveyskeskusmaksua
 - yksityisten sairaaloiden ja lääkäriasemien toimistomaksuja
 - kunnallisen hammashoidon maksuja
 - hammasproteesia tai oikomishoitoa
 - lääkärintodistusta esimerkiksi ajokorttia tai työpaikkaa varten

Jos ihminen sairastuu niin, ettei voi käydä työssä eikä voi saada palkkaa, hän voi hakea **sairauspäivärahaa**. Sairauspäivärahaa voi yleensä saada, kun sairaus kestää yli 10 päivää. Tarkista asia Kelasta. Päivärahaa saa vain arkipäiviltä ja enintään 300 arkipäivää. Arkipäiviin luetaan päivät maanantaista lauantaihin pois lukien arkipyhät. Päivärahaa haetaan Kelan lomakkeella. Lomakkeen mukana täytyy lähettää myös lääkärintodistus Kelaan.

Jos olet Euroopan unionin kansalainen tai häneen rinnastettava ja oleskelet Suomessa tilapäisesti, sinulla on oikeus välttämättömään sairaanhoitoon eurooppalaisella sairaanhoitokortilla. Jos olet kolmansien maiden kansalainen ja oleskelet Suomessa tilapäisesti, sinulla on oikeus välttämättömään sairaanhoitoon kotimaastasi hankitulla matkustajavakuutuksella.

KELAN TUKI LAPSIPERHEELLE

| ÄITIYSAVUSTUS: RAHA TAI ÄITIYSPAKKAUS

Vauvaa odottava äiti voi saada äitiysavustuksen, kun raskaus on kestänyt vähintään 154 päivää. Äidin on täytynyt käydä terveystarkastuksessa lääkärissä tai neuvolassa ennen kuin neljäs raskauskuukausi on päättynyt.

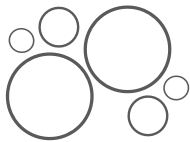
Äiti voi valita, haluaako hän avustuksen rahana (140 euroa) tai äitiyspakkauksena. Äitiyspakkauksessa on vaatteita ja muuta vauvalle tarpeellista tavaraa. Äitiyspakkauksen arvo on suurempi kuin rahakorvauksen.

LAPSILISÄ

Lapsilisää eli rahallista tukea maksetaan vanhemmille alle 17-vuotiaasta lapsesta, joka asuu Suomessa. Lapsilisän määrä riippuu perheen lasten lukumäärästä. Yksinhuoltajille maksetaan korotettua lapsilisää. Yksinhuoltaja tarkoittaa, että isä tai äiti asuu yksin lapsen kanssa. Perheen tulot eivät vaikuta lapsilisän määrään.

ÄITIYS, ISYYS- JA VANHEMPAINRAHA

Äitiys, isyys- ja vanhempainrahan määrä lasketaan verotettujen työtulojen perusteella. Jos hakijalla ei ole työtuloja, hänelle maksetaan päivärahan minimimäärä. Etuudet maksetaan vain arkipäiviltä. Arkipäiviin luetaan päivät maanantaista lauantaihin pois lukien arkipyhät.

Odottavalla äidillä on oikeus äitiysrahaan, jos

- hän asuu Suomessa,
- raskaus on kestänyt vähintään 154 päivää ja
- hän on ollut Kelan rekisterissä vähintään 180 päivää ennen laskettua synnytysaikaa

Äitiysrahaa maksetaan 105 arkipäivän ajan. Tukea aletaan maksaa noin kuukausi ennen lapsen syntymää. Jos isä on työssä ja haluaa osallistua lapsensa hoitoon, isä voi jäädä isyysvapaalle ja hakea isyysrahaa. **Isyysrahaa** voi hakea yhteensä enintään 18 arkipäivältä.

Vanhempainrahaa maksetaan 158 arkipäivää, sen jälkeen kun äitiysraha on päättynyt. Oikeus vanhempainrahaan on joko isällä tai äidillä. Vanhemmat sopivat keskenään, kuinka he käyttävät vanhempainrahakauden.

Äitiys-, isyys- ja vanhempainrahasta maksetaan veroa.

ISÄKUUKAUSI

Lapsen syntymän jälkeen pidetyn isyysvapaan lisäksi isä voi pitää kokonaisen isäkuukauden lapsensa kanssa kotona.

Kun käytät vanhempainrahakaudesta vähintään 12 viimeistä arkipäivää, saat 1-24 ylimääräistä arkipäivää vapaata. Tätä jaksoa kutsutaan isäkuukaudeksi. Isäkuukausi voi olla 13-36 arkipäivää. Isäkuukauden

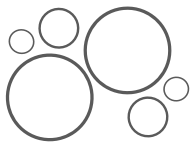
ensimmäisiltä 12 arkipäivältä saat vanhempainrahaa ja seuraavien 1-24 arkipäivän ajalta isyysrahaa.

| LASTEN KOTIHOIDON TUKI

Lasten kotihoidon tukea voi saada, jos perheessä on alle 3-vuotias lapsi ja häntä hoidetaan kotona. Tuki voi alkaa, kun vanhempainrahan maksaminen loppuu. Lasta voi hoitaa isä, äiti tai esimerkiksi sukulainen. Kotihoidon tukea maksetaan, kunnes nuorin lapsi täyttää 3 vuotta. Kela maksaa tukea myös perheen muista alle kouluikäisistä lapsista, joita hoidetaan kotona.

KELAN TUKI OPISKELIJALLE

| OPINTOTUKI

Jos yli 17-vuotias haluaa opiskella peruskoulun jälkeen, hän voi saada opintotukea eli rahallista tukea. Opintotukea voi saada esimerkiksi lukioon, ammatilliseen kouluun ja yliopistoon.

Opintotukeen kuuluvat: **opintoraha, asumislisä ja opintolaina**. Opintorahan ja asumislisän maksaa valtio. Opintolainan opiskelija anoo itse pankista. Opintolainan takaa valtio. Lainasta täytyy maksaa korkoa pankille. Kun opiskelija lopettaa opinnot ja menee työhön, hänen täytyy maksaa laina takaisin pankille.

| OPINTORAHA

Opintoraha ei ole kaikille sama. Se riippuu:

- opiskelijan iästä
- oppilaitoksesta
- asumismuodosta
- perhesuhteista ja
- nuorilla opiskelijoilla vanhempien tuloista

Lisäksi opiskelijan omat tulot vaikuttavat opintorahan määrään.

Jos opiskelija saa opintorahaa, hän voi ansaita 660 euroa kuukaudessa (tieto vuodelta 2011). Jos opiskelija ansaitsee samaan aikaan suurempaa palkkaa ja saa opintorahaa, hänen täytyy maksaa opintoraha takaisin

valtiolle. Kela maksaa opintorahaa vain niiltä kuukausilta, kun opiskelija opiskelee. Opintorahaa ei saa kesän aikana ellei opiskele päätoimisesti. Opintorahasta täytyy maksaa veroa.

| OPISKELIJAN ASUMISLISÄ

Opiskelija voi saada asumislisää, jos hän asuu vuokra-asunnossa. Asumislisä on verotonta tuloa.

Asumislisää **ei makseta**, jos opiskelija asuu:

- vanhempansa luona
- samassa asunnossa oman lapsensa tai puolison lapsen kanssa
- omassa omistusasunnossa tai avio-/avopuolison omistusasunnossa

Jos opiskelijalla ei ole näillä perusteilla oikeutta asumislisään, hän voi hakea **yleistä asumistukea**. Asumislisää ei saa kesän aikana ellei opiskele päätoimisesti.

| KOULUMATKATUKI

Jos opiskelee lukiossa tai ammatillisessa peruskoulutuksessa voi saada koulumatkatukea, jos matka on yli 10 km yhteen suuntaan. Opiskelija maksaa itse osan lipun hinnasta.

KELAN TUKI ASUMISEEN

| YLEINEN ASUMISTUKI

Kela maksaa asumistukea ihmisille, joilla on pienet tulot.

| **Kun haet asumistukea, sinun täytyy ilmoittaa:**

- asunnon koko
 - vuokran määrä
 - perheen koko ja tulot
-

Hakemuksen mukana Kelalle täytyy lähettää:

- kopio vuokrasopimuksesta
- kuitti viimeksi maksetusta vuokrasta
- selvitys tuloista
- isännöitsijätodistus (pyydä isännöitsijältä, katso sivu 37)

Osa vuokrasta täytyy maksaa aina itse. Asumistuki voi olla enintään 80 % asumismenoista.

Asumistuen saajan on ilmoitettava heti Kelaan, jos:

- hän muuttaa toiseen asuntoon
- vuokra nousee tai laskee
- asunnosta muuttaa pois ihmisiä
- tulot nousevat tai laskevat

Kela tarkastaa asumistuen määrän joka vuosi. Kela lähettää kotiin asumistuen tarkastuslomakkeen, joka täytyy täyttää. Jos et palauta lomaketta Kelaan, asumistuki loppuu. Jos Kela maksaa liikaa asumistukea, se täytyy palauttaa.

KELAN TUKI ELÄKELÄISELLE

Yleinen eläkeikä on Suomessa 65 vuotta, mutta eläkkeelle on mahdollista jäädä myös aikaisemmin. Jos on esimerkiksi sairas, voi jäädä työkyvyttömyyseläkkeelle.

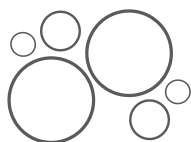
Suomessa kokonaiseläke muodostuu kansaneläkkeestä ja ansioeläkkeestä. **Kansaneläke** turvaa minimitoimeentulon. Sitä maksetaan vain, jos ei saa ansioeläkettä tai muita eläkkeitä tai ne ovat pieniä. **Ansioeläkettä** saa palkkatyöstä tai jos on ollut yrittäjä. Eläkkeen suuruus riippuu palkasta ja kuinka kauan on työskennellyt. Eläkkeistä maksetaan veroa.

Yli 65-vuotiaat saavat alennuksia monista pääsy- ja matkalipuista sekä harrastus- ja kulttuuripalveluista. Junissa ja busseissa saa eläkeläisalennuksen, kun näyttää kuvallista henkilötodistusta.

Suomessa asuva maahanmuuttaja voi kysyä Kelasta, onko hänellä oikeus kansaneläkkeeseen.

Suomen kansaneläkkeen saamiseen vaikuttaa:

- kuinka kauan maahanmuuttaja on asunut Suomessa
 - minkä ikäisenä hän on muuttanut Suomeen
-

- onko hän ollut työssä Suomessa
- mikä on hänen kotimaansa
- mitä muita tuloja hänellä on, saako hän esimerkiksi eläkettä **kotimaastaan**

| TAKUUELÄKE

Maahanmuuttajan erityistuki loppui 1.3.2011, ja sen saajat alkavat saada **takuueläkettä**.

Takuueläkkeen täysi määrä on 687,74 e/kk.

KELA maksaa takuueläkettä eläkeläiselle, jonka kaikki muut eläkkeet Suomesta ja ulkomailta jäävät alle 687,74 e/kk. Ne vähennetään takuueläkkeen täydestä määrästä sataprosenttisesti.

Maahanmuuttaja voi saada takuueläkettä, jos on:

- täyttänyt 65 vuotta ja
- asunut Suomessa vähintään 3 vuotta 16 vuotta täytettyään tai
- työkyvytön 16 - 64 vuotias

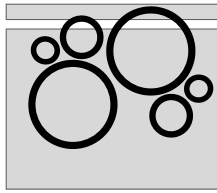
Hakijan ja hänen puolisonsa tulot ja omaisuus eivät vaikuta takuueläkkeen määrään.

Takuueläke vaikuttaa kuitenkin asumistukeen ja toimeentulotukeen kuten muutkin eläkkeet.

Takuueläkettä maksetaan vain Suomessa asuvalle. Tuensaaja voi kuitenkin tilapäisesti oleskella ulkomailla eikä hän menetä tukea.

Takuueläkkeestä maksetaan veroa.

Jos Kelan tukien saaja salaa tietoja, antaa vääriä tietoja tai ei ilmoita muutoksista ja voidaan olettaa, että tämä on ollut tahallista, niin Kela ilmoittaa tästä poliisille.

VEROTUS

Suomessa melkein kaikista tuloista (palkka, sosiaalietuus, opintoraha, työttömyyspäiväraha, korot, osingot, vuokratulot) täytyy maksaa veroa. Kiinteistön omistamisesta täytyy maksaa **kiinteistövero**a.

Verorahoilla kustannetaan yhteiskunnan palvelut esim. terveydenhoito, koulutus, lasten ja vanhustenhoito, sosiaalitet.

Suomessa vakituisesti asuville verotoimisto lähettää vuosittain uuden verokortin kotiin. Muiden Suomessa työskentelevien verokortti täytyy hakea itse verotoimistosta. Verokorttia haettaessa tarvitaan suomalainen henkilötunnus. Lue lisää sivulta 20.

VEROKORTTI

Kun aloitat työn, sinun täytyy antaa työnantajalle **verokortti**. Työnantaja pidättää suoraan palkasta veron (**ennakonpidätys**) ja muita maksuja. Verokortissa on sinun **veroprocentti**. Suomessa veroprocentti ei ole kiinteä, vaan riippuu palkan määrästä. Ilman verokorttia vero on suurempi (60 %).

Jos sinulla ei ole verokorttia, saat sen **verotoimistosta**. Sitä varten sinun täytyy tietää, paljonko sinulle maksetaan palkkaa ja onko sinulla vähennyksiä. Vähennyksiä ovat esimerkiksi asunnon ja työpaikan väliset matkakulut, ammattiyhdistyksen ja työttömyyskassan jäsenmaksut, asunto- tai opintolainan korot.

Jos tulosi muuttuvat kesken verovuotta, verotoimisto voi laskea sinulle uuden veroprocentin. Jos palkkatulo on alle 1210 euroa vuodessa (tieto vuodelta 2011), silloin ei tarvitse maksaa palkasta veroa. Jos teet päätyön lisäksi toista työtä, silloin käytetään **sivutuloverokorttia**.

Työnantaja pidättää suoraan työntekijän palkasta myös:

- työeläkemaksua (TyEL)
- sairaanhoitomaksua ja päivärahamaksua
- työttömyysvakuutusmaksua

Työeläkemaksu menee eläkettä varten. Työeläkemaksun maksaminen palkasta on tärkeää, koska niin turvaat eläkkeen saamisen, kun olet eläkeikäinen. Sairaanhoitomaksun saa Kela sairaanhoidon kuluihin. Päiväraha-

maksulla katetaan sosiaalietuuksien maksamista. Työttömyysvakuutusmaksu menee työttömyyden kuluihin.

VEROILMOITUS

Verotoimisto lähettää yksityishenkilöille esitäytetyn veroilmoituksen huhtikuussa. Yrittäjät saavat veroilmoituksen aikaisemmin. Veroilmoituksessa on laskettu sinun edellisen vuoden tulosi ja verosi.

Tarkista, ovatko tulot, maksetut verot ja vähennykset esitäytetyssä veroilmoituksessa merkitty oikein. Veroilmoituksessa ei ole vähennetty esim. työmatkakuluja, tulonhankkimiskuluja. Jos kaikki tiedot eivät ole oikein, korjaa ne ja palauta veroilmoitus toukokuussa. Viimeinen palautuspäivä on merkitty veroilmoitukseen. Jos veroilmoitus on oikein, sitä ei tarvitse palauttaa verotoimistoon. Kuitteja ei liitetä veroilmoitukseen. Säilytä kuitit ja tositteet itselläsi **6 vuotta** verovuoden päättymisestä.

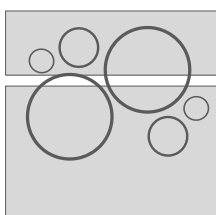
VEROTUSPÄÄTÖS

Verotoimisto lähettää alustavan verotuspäätöksen esitäytetyn veroilmoituksen liitteenä. Jos veroilmoitusta muutetaan, verotoimisto lähettää heti korjausten jälkeen uuden verotuspäätöksen. Jos korjauksia ei tarvita, alustava verotuspäätös jää lopulliseksi.

Verotuspäätöksestä ilmenee verotuksen lopputulos. Jos olet maksanut liian vähän veroa, sinun täytyy maksaa lisää veroa (**jäännösvero**). Jos olet maksanut liian paljon veroa, saat ylimääräisen veron takaisin (**veronpalautus**). Maksupäivät ilmenevät myös verotuspäätöksestä.

Virheellisten tietojen antaminen tai tulojen salaaminen veroviranomaiselta on rangaistava teko.

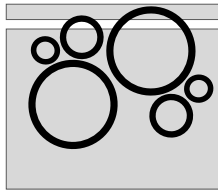
Lisätietoa löytyy verohallinnon nettisivuilta suomen, ruotsin ja englannin kielillä. Katso myös www.infopankki.fi ja www.intofinland.fi, tietoa myös muilla kielillä.

ETELÄ-SAVON VEROTOIMISTO

Mikkelin toimipiste
Raatihuoneenkatu 5
avoinna ma-pe 9.00-16.15

www.vero.fi
puh. 015 35 621

PANKKIPALVELUT

Suomessa tarvitet **pankkitilin**, koska melkein kaikki maksut hoidetaan pankin kautta. Jokainen voi valita itse pankin, jossa haluaa avata tilin.

Mikkelin isoimpia pankkeja ovat:

	NORDEA PANKKI	SAMPO PANKKI
	Porrassalmenkatu 23 puh. 0200 3000 www.nordea.fi avoinna ma-pe 10.00-16.15	Hallituskatu 3 puh. 010 54 60600 www.sampopankki.fi avoinna ma-pe 10.00-16.30
	ETELÄ-SAVON OSUUSPANKKI	
	Porrassalmenkatu 19 avoinna ma-pe 9.30-16.15	www.op.fi puh. 010 255 2550

TILIN AVAAMINEN

Kun avaat tilin pankissa, tarvitset passin tai suomalaisen henkilötodistuksen.

Tilin avausta varten pankissa kysytään:

- nimi
- henkilötunnus
- osoite ja kotipaikka Suomessa
- vuokrasopimus Suomessa
- mitä maksuja ja tuloja tilillä tulee tapahtumaan

Tiliin voi liittää peruspankkipalveluihin kuuluvan **pankkiautomaattikortin** tai **Visa Electron- kortin**.

Pankki voi myöntää **pankkikortin** tapauskohtaisesti.

Pankkikortin myöntämiseen vaikuttavat muun muassa säännölliset tulot pankkitilille ja häiriötön maksukäyttäytyminen.

Kortin mukana annetaan salainen **tunnusluku** (koodi), joka on hyvä muistaa ulkoa.

Älä säilytä korttia ja tunnuslukua samassa paikassa.

Pankkiautomaattikortilla ja pankkikortilla voit nostaa rahaa pankkiautomaatista tai maksaa laskuja maksuautomaatilla. Pankkikortilla voit maksaa myös ostoksia kaupassa.

Pankki ottaa palveluista palvelumaksun. Pankin palveluja ovat muun muassa pankkiautomaattikortti, pankkikortti, verkkopankin tunnukset, laskujen maksaminen maksuautomaatilla ja tilin tapahtumien kysely pankkiautomaatilla.

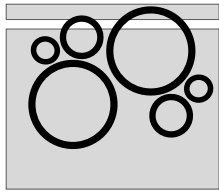
On tärkeää, että opettelet pankkiautomaattikortin käytön ja laskun maksun automaatilla, koska se on sinulle halvempaa kuin henkilökohtainen palvelu.

Halvin tapa maksaa laskuja on verkkopankin kautta. Verkkopankin tunnukset eivät kuulu peruspalveluihin. Pankki voi tehdä sopimuksen verkkopankin tunnuksista harkintansa mukaan. Edellytyksiä tunnusten saamiseen on muun muassa jonkin aikaa jatkunut säännöllinen tulo pankkitilille. Edellytyksiä on myös häiriötön maksukäyttäytyminen.

Puolisoilla voi olla yhteinen pankkitili, jolloin molemmat voivat käyttää samaa tiliä.

LASKUJEN MAKSAMINEN

Suomessa laskut pitää aina maksaa ajoissa. Laskussa on **eräpäivä**, joka on viimeinen laskun maksupäivä. Jos et maksa laskuja ajoissa, joudut maksamaan viivästyskorkoa. Laskun saaja voi jättää maksamattoman laskun perimisen perintätoimistolle, jolloin maksajan täytyy maksaa myös perintäkulut. Lisäksi maksamattomista laskuista menee tieto luottotietorekisteriin. Lisätietoa saat pankista tai pankkien nettisivuilta suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi.

ASUMINEN

Suomessa ihmiset asuvat vuokra- tai omistusasunnoissa. Myynnissä olevia asuntoja löytyy paikallislehtien ja kiinteistövälittäjien ilmoituksista.

Netissä:

- www.jokakoti.fi ja www.etuovi.com ovat suomalaisten kiinteistövälittäjien keskitettyjä asuntohakupalveluja, joista löytyvät myytävät ja vuokra-asunnot. Palvelu on suomenkielinen.
- www.oikotie.fi – sivuilta löytyvät mm. yksityishenkilöiden ilmoitukset myytävistä ja vuokra-asunnoista
- www.infopankki.fi – sivuilla on yleistietoa asumisesta, eri asumismuodoista ja muuttamisesta Suomessa

Ulkomaalaisen ensiasunnon hankinta on verovapaa tietyin edellytyksin.

Jos otat pankista asuntolainan, sinulla on oikeus vähentää asuntovelan korkoja omassa verotuksessa. Lisätietoa saat verotoimistosta tai osoitteesta www.vero.fi.

Mikkelin kaupungin yhteispalvelupiste neuvoo kaupungin vuokra-asuntojen hakemisessa ja muihin asumismuotoihin liittyvissä asioissa.

VUOKRALLA ASUMINEN

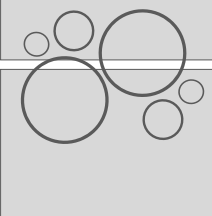
Vuokra-asuntoja välittävät kaupunki, kiinteistövälittäjät sekä yksityiset vuokranantajat.

Yksityiset vuokranantajat ja kiinteistövälittäjät ilmoittavat vuokra-asunnoista paikallislehdissä (esim. Länsi-Savo, Viikkoset). Yksityisten asuntojen vuokratakuu on 1-3 kuukauden vuokra eli raha etukäteen. Saat vuokratakuun eli rahan takaisin, kun muutat pois vuokra-asunnosta.

www.vuokraovi.com on keskitetty vuokra-asuntohaku. Palvelu on suomen ja englannin kielillä.

ASUNNON VUOKRAAMINEN

Mikkelin kaupungin omistuksessa olevia vuokra-asuntoja välittää Mikkelissä:

	MIKALO OY	
	Maaherrankatu 44 avoinna ma-to 9.00-11.30 ja 13.00-15.00, pe 9.00-11.30	puh. 015 321 350 www.mikalo.fi

MIKALO Oy:n vuokra-asuntohakemuksen voit täyttää suoraan netissä. Asukkaita valittaessa otetaan huomioon mm. asunnontarve ja tulot.

Kerros- ja rivitaloissa on **isännöitsijä**, joka hoitaa taloyhtiön asioita. Isännöitsijä vastaa hallinnosta, taloudesta ja huoltoon liittyvistä sopimuksista. Tee **tuloilmoitus** isännöitsijälle, kun muutat vuokra-asuntoon. Tuloilmoitus pitää tehdä heti. Pyydä isännöitsijältä todistus asumistukihakemusta varten, jos haet Kelasta asumistukea. Lue lisää sivuilta 29-30.

Talon huoltotöistä vastaa **huoltomies**. Kun teet vuokrasopimusta, kysy huoltomiehen puhelinnumero. Häneltä voit kysyä seuraavia asioita:

- ▶ asunnon pienet kunnostustyöt
- ▶ saunavuoro
- ▶ autopaikka
- ▶ kellari
- ▶ pesutupa
- ▶ huoltomies avaa oven maksua vastaan, jos olet unohtanut avaimen

Vuokranmaksukuitit on hyvä säilyttää esim. asumistuen hakemista varten. Jokaisen asukkaan on itse hankittava asuntoonsa palovaroin. Jokaisen asukkaan on hyvä ottaa kotivakuutus vakuutusyhtiöstä. Lue lisää sivulta 45. Kotivakuutuksen maksu otetaan huomioon toimeentulotukea laskettaessa.

VUOKRA-ASUNNON IRTISANOMINEN

Irtisano vuokrasopimus ajoissa. Irtisanomisaika on normaalisti yksi kalenterikuukausi.

Aina kun muutat asunnosta toiseen, tee heti postiin muuttoilmoitus.

Muuttoilmoituksen voit tehdä myös puhelimitse soittamalla numeroon **0200 71000** (ma-pe 8.00-20.00, la 9.00-14.00) tai netissä www.posti.fi/muuttoilmoitus.

Kun teet muuttoilmoituksen jo viikkoa ennen muuttoa, varmistat että saat postisi heti oikeaan osoitteeseen.

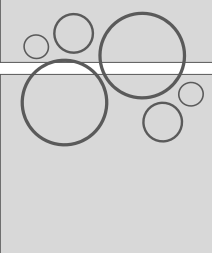
Siivoa asuntosi hyvin ja palauta kaikki asuntosi avaimet ajoissa sovittuun paikkaan.

VUOKRA-ASUMISEN MUUT KUSTANNUKSET

Vuokran lisäksi asumiseen liittyviä maksuja ovat **vesi- ja sähkölaskut**, jotka on maksettava eräpäivään mennessä.

Asuntoon on tehtävä sähkö sopimus. Voit pyytää tarjoukset suoraan netissä eri sähköyhtiöiltä ja valita edullisen.

Sähkö sopimukset Mikkelissä hoitavat:

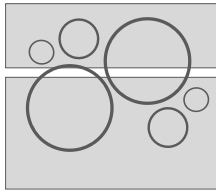
	ETELÄ-SAVON ENERGIA OY	SUUR-SAVON SÄHKÖ OY
	Vuorikatu 19 puh. 015 1951 www.esefi avoinna 8.00-16.00	Otto Mannisen katu 6 puh. 010 210 41 www.ssoyfi avoinna 8.00-16.00

***Kun muutat pois asunnosta, muista irtisanoa sähkö sopimus.
Kun muutat uuteen asuntoon, tee sähkö sopimus.***

Tarkista, onko vesimaksu mukana vuokrassa.

Jos ei, sinun täytyy tehdä vesisopimus ja maksaa vesimaksu vesiyhtiölle.

Vesisopimukset Mikkelissä hoitaa Mikkelin Vesilaitos.

MIKKELIN VESILAITOS

Maaherrankatu 9-11
avoinna ma-pe 9.00-15.00

puh. 015 1941 (kaupungin vaihde)
www.mikkeli.fi

Hanasta tuleva vesi on puhdasta ja juomakelpoista kaikkialla Suomessa. Vesi on kallista, joten välttä turhaa veden kulutusta.

| Vedenkulutusta seurataan vesimittareiden avulla.

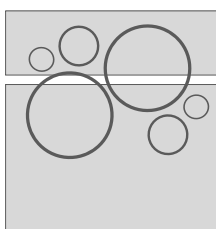
| Jos katsot televisiota, sinun pitää maksaa TV-maksu. Lue lisää sivulta 110.

OMIEN MUUTTOTAVAROIDEN TUONTI SUOMEEN

EU:sta tulevien muuttotavaroiden tuonti on tullitonta.

EU:n ulkopuolelta tulevien muuttotavaroiden tuonti on tullitonta, jos niitä ilmoitetaan tullille 12 kuukauden kuluessa muutosta. Muuttotavaroiden tuonti voi tapahtua useissa erissä 12 kuukauden määräajan kuluessa. Saat lisätietoa joko tullin nettisivuilta www.tulli.fi suomen, venäjän ja englannin kielillä tai tullineuvonnasta.

**| Mikkeliissä ei ole tullitoimipaikkaa.
Lähin tullitoimipaikka sijaitsee Lappeenrannassa.**

TULLINEUVONTA

puh. 020 690 600
ma-pe 8.00-16.15
www.tulli.fi

Käyntiosoite:
Terminaalinkatu 5, Lappeenranta

JÄTEHUOLTO JA KIERRÄTYS

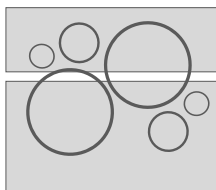
Suomessa kerätään paperi-, pahvi-, lasi-, metalli- ja ongelmajätteitä, monin paikoin myös biojätteitä, kartonkisia nestepakkauksia ja energiajätettä.

Kodin jätteet lajitellaan ja viedään kierrätyspaikkoihin. Taloyhtiöissä on aina sekajäte- ja biojäteastiat. Lisäksi monissa taloissa on erilliset paperinkeräysastiat. Lasi-, metalli- ja pahvikeräyspisteet löytyvät isojen kauppojen läheltä. Tyhjät pullo ja tölkit palautetaan kauppojen palautuspisteisiin. Jos sopivaa jäteastiaa ei löydy omasta taloyhtiöstä, vie jätteet lähimpään kierrätyspaikkaan. Lajittele jätteesi ja toimita ne oikeisiin pisteisiin!

Lähin kierrätyspaikka löytyy netin kautta suomeksi www.kierratys.info.

Lajitteluohjeet löytyvät suomeksi osoitteesta www.metsasairila.fi.

Metsäsairila Oy on Mikkelin seudulla toimiva jätehuolto-yhtiö, joka opastaa jätteiden lajittelusta ja ottaa niitä vastaan.

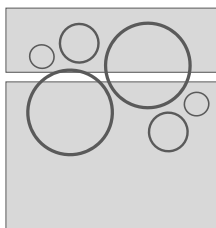
METSÄSAIRILA OY JÄTEKESKUS

Metsäsairilantie 18
avoinna ma-pe 7.00-18.00

puh. 020 775 6104
www.metsasairila.fi

Mikkelin Ekotori ottaa vastaan kierrätystavaraa ja ongelmajätteitä.

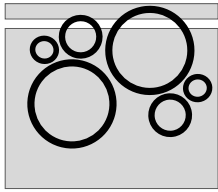
Ekotori tarjoaa myös kierrätys- ja jäteneuvontaa ja noutaa ilmaiseksi vanhoja kodinkoneita ja isoja huonekaluja 6 km säteellä Mikkelin keskustasta.

MIKKELIN EKOTORI

Jääkärintie 35
avoinna ma-pe 9.00-17.30,
la 10.00-14.00

puh. 015 360 931
www.mikkelinekotori.net

LIIKENNE

HENKILÖAUTO

Suomessa vakituisesti asuva henkilö ei saa käyttää ulkomailla rekisteröityä ajoneuvoa Suomessa.

Jos ajat autoa Suomessa, sinulla täytyy olla voimassa oleva **ajokortti**. Ulkomaisen ajokortin vaihdosta suomalaiseen lue sivulta 45. Auton täytyy olla **katsastettu** ja **rekisteröity**. Jokaisella autolla on **pakollinen liikennevakuutus**. Lue lisää sivulta 46. Auton omistaja voi lisäksi ottaa vapaaehtoisen autovakuutuksen. Jokainen auton omistaja joutuu maksamaan **autoveron** joka vuosi.

Talvikeliin tottumattoman on syytä harjoitella talviajtoa. Talvella autoissa täytyy olla talvirenkaat.

Pysäköintipaikat ovat Mikkeliissä tarkoin määrätty ja usein maksullisia. Pysäköintiajan ylittämisestä tai väärästä pysäköinnistä saa pysäköintisakon (n. 30 €). Mikkelin muutamalla pysäköintialueella pitää käyttää **pysäköintikiekkoa**. Nämä alueet osoitetaan liikennemerkkin lisäkilvellä, jossa on pysäköintikiekkon kuva. Pysäköintikiekkoa myyvät useat kaupat, kioskit ja huoltoasemat.

Pysäköintikiekko on sijoitettava näkyvälle paikalle tuulilasin sisäpuolelle niin, että se on ulkoapäin luettavissa. Tuulilasin sisäpuolella saa pysäköinnin aikana olla vain yksi kiekko kerrallaan. Saapumisajaksi on merkittävä pysäköinnin alkamista seuraava tasa- tai puolitunti, siitä riippuen kumpi ajankohta on aikaisempi.

Paikallispoliisi auttaa autoiluun ja ajokorttiin liittyvissä asioissa.

Huomaa, että kaikkiin moottoriajoneuvoihin (myös mopot) tarvitaan ajokortti. Auto- ja moottoripyöräkortin saat käymällä autokoulun ja suorittamalla ajo- ja kirjallisen kokeen. Mopokortin saat suorittamalla kirjallisen kokeen. Kysy tarkemmin paikallispoliisista.

AUTON OSTAMINEN SUOMESSA

Suomessa henkilöauton voit ostaa joko autoliikkeestä tai suoraan yksityiseltä henkilöltä.

| AUTON OSTAMINEN AUTOLIIKKEESTÄ

Auton ostaminen autoliikkeestä on turvallisempaa kuin suoraan yksityiseltä henkilöltä. Autoliikkeessä kaikki myytävät autot ovat yleensä huollettuja.

| AUTON OSTAMINEN YKSITYISELTÄ HENKILÖLTÄ

Jos aiot ostaa auton suoraan yksityiseltä henkilöltä, katsasta auto huolella ennen ostamista. Silloin voit välttyä mahdollisilta ikäviltä yllätyksiltä.

Jos et pysty itse arvioimaan auton teknistä kuntoa, voit viedä sen katsastusasemalle. Katsastusasemalla suoritetaan ns. autotohtori-tarkastus maksua vastaan ja kerrotaan auton kunnosta ja korjaustarpeista.

Ajoneuvo saa hankkia vain rekisteriin merkityltä omistajalta. Silloin välttyt ongelmilta omistusoikeuden, liikennevakuutuksen ja autoveron suhteen.

| AUTON REKISTERÖIMINEN

Jokaisella autolla pitää olla rekisteröintitodistus. Rekisteröintitodistuksella on kaksi osaa, **ilmoitusosa** ja **tekninen osa**. Tekninen osa on oltava aina mukana autossa.

Ilmoitusosa säilytetään kotona, se ei saa olla mukana autossa. Ilmoitusosaa tarvitset silloin, kun myyt auton.

Jos olet ostanut auton autoliikkeestä, autoliike hoitaa auton rekisteröinnin puolestasi.

Jos olet ostanut auton yksityiseltä henkilöltä suoraan, rekisteröi auto 7 päivän sisällä auton ostamisesta. Auto rekisteröidään katsastusasemalla.

Mikkelissä on muutama katsastusasema. Lähin katsastusasema löytyy osoitteesta www.a-katsastus.fi. Samasta osoitteesta löytyy hinnasto ja muuta tärkeää auton ostamiseen liittyvää tietoa suomen kielellä.

Lisätietoa auton rekisteröinnistä löytyy osoitteesta www.trafi.fi suomen ja englannin kielillä.

OMAN AUTON TUONTI SUOMEEN

Oman auton tuonnista Suomeen saat tietoa:

- ▶ tullin nettisivuilta www.tulli.fi suomen, venäjän ja englannin kielillä
- ▶ tai tullineuvonnasta

Mikkelissä ei ole tullitoimipaikkaa. Lähin tullitoimipaikka sijaitsee Lappeenrannassa.

	TULLINEUVONTA	
	puh. 020 690 600 ma-pe 8.00-16.15 www.tulli.fi	Käyntiosoite: Terminaalinkatu 5, Lappeenranta
	Tullin autoveroneuvonta	puh. 020 690 601

PAIKALLISLIIKENNE

Linja-auto eli bussi on paikallisliikenteen kulkuneuvo. Linja-autojen reitit, pysäkit ja aikataulut löytyvät:

- ▶ Mikkelin kaupungin nettisivuilta www.mikkeli.fi → aikataulut
- ▶ Matkahuollosta
- ▶ Mikkelin kaupungin yhteispalvelupisteestä (lue lisää sivulta 12)

Voit ostaa kertalipun suoraan bussinkuljettajalta.

Jos käytät paikallisbussia säännöllisesti, sinun kannattaa ostaa joko kaupunki- tai seutulippu Matkahuollosta. Lipun lataukset voit tehdä Matkahuollossa tai bussissa.

| Opiskelijat ja eläkeläiset saavat alennuksen busseihin ja juniin.

	MATKAHUOLTO	
	Linja-autoasema, Mikkeli Mannerheimintie 1 www.matkahuolto.fi	puh. 0200 4000 ma-la 7.00-21.00, su 8.00-21.00

TAKSI

Taksin käyttö on melko kallista. Maksu on kilometrimäärän mukaan. Taksin voi tilata numerosta **0600 300 55**. Kun tilaat taksin, kerro kuka olet ja mihin osoitteeseen haluat taksin. Suomessa taksia ei saa lennosta vaan tarvittaessa taksitolpalta.

KAUKOLIIKENNE

Bussi ja juna ovat kaukoliikenteen kulkuneuvoja. Aikataulut löytyvät netistä tai linja-auto- ja rautatieasemalta. Mikkelistä ei ole lento-yhteyksiä.

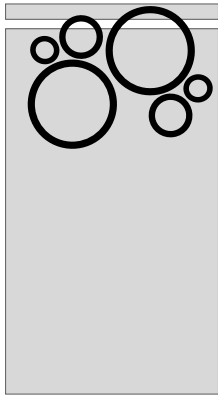
Lisätietoa bussiliikenteestä ja aikataulut löytyvät Matkahuollon nettisivuilta suomen, ruotsin ja englannin kielillä.

	MATKAHUOLTO	
	Linja-autoasema, Mikkeli Mannerheimintie 1 www.matkahuolto.fi	puh. 0200 4000 ma-la 7.00-21.00, su 8.00-21.00

Lisätietoa junaliikenteestä ja aikataulut löytyvät Valtionrautatiet (VR) – yhtiön nettisivuilta suomen, ruotsin, englannin ja venäjän kielillä.

	VALTIONRAUTATIET (VR)	
	Rautatieasema, Mikkeli Mannerheimintie www.vr.fi	puh. 0600 41 900 ma-su 7.00-22.00

Tietoa liikenneturvasta löytyy nettisivuilta www.liikenneturva.fi suomen, englannin ja venäjän kielillä.

ULKOMAISEN AJOKORTIN VAIHTAMINEN SUOMALASEEN

Kysy paikallispoliisista, onko ulkomailla myönnetty ajokorttisi voimassa Suomessa. Ota mukaan passisi ja ajokorttisi.

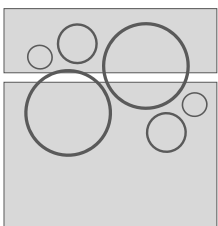
EU- ja ETA- maissa myönnetty ajokortti kelpaa Suomessa. Geneven tai Wienin tieliikennesopimusmaissa (mm. Venäjällä) myönnetty ajokortti kelpaa Suomessa yhden vuoden ajan maahantulopäivästä.

Muista vaihtaa ajokorttisi suomalaiseen ajoissa! Muuten joudut suorittamaan maksullisen kuljettajantutkinnon Suomessa.

Jos vaihdat ulkomailla myönnettyä ajokorttia suomalaiseen ajokorttiin, jätä poliisille henkilökohtaisesti:

- ▶ ajokorttilupahakemus
- ▶ 2 kpl passivalokuvia
- ▶ vakuutus, ettet ole ajokiellossa missään EU- tai ETA- valtiossa
- ▶ selvitys siitä, että olet kuljettanut autoa Suomessa vähintään 6 kuukautta
- ▶ lääkärintodistus
- ▶ voimassaoleva ajokortti

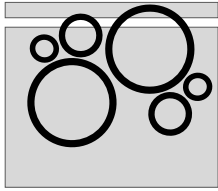
Geneven tai Wienin tieliikennesopimuksen maat löytyvät poliisin nettisivuilta: www.poliisi.fi
→ luvat → ajokortit → ulkomaisten ajokorttien vaihtaminen suomalaiseen → Geneven tai Wienin tieliikennesopimuksen valtiot.

ETELÄ-SAVON POLIISILAITOS

pääpoliisiasema Mikkeli
Hallituskatu 4
lupapalvelut ma-pe 9.00-16.15

puh. 071 875 0141
www.poliisi.fi

VAKUUTUKSET

| Suomessa yleisimpiä vakuutuksia ovat:

- ▶ liikenne- ja autovakuutus
- ▶ koti- ja huvilavakuutus
- ▶ matkavakuutus
- ▶ lainaturva

Liikennevakuutus on pakollinen ja sitä tarvitaan kaikille ajoneuvoille. Muut vakuutukset mm. autovakuutus ovat vapaaehtoisia.

LIIKENNE- JA AUTOVAKUUTUS

Pakollinen liikennevakuutus korvaa onnettomuustilanteessa auton käyttämisestä muille aiheutuneita henkilö- ja omaisuusvahinkoja sekä sinun autossasi matkustavien ja kuljettajan henkilövahinkoja.

Omalle autolle aiheutuneita vahinkoja korvaa **vapaaehtoinen** autovakuutus. Autovakuutus on joko Laajakasko tai Osakasko. Jos autosi on uusi tai uudehko ja käytät autoasi päivittäin, sinun kannattaa valita Laajakasko. Jos autosi on jo ikääntynyt ja käytät sitä vain silloin tällöin, vakuutukseksi voi riittää Osakasko.

Kolarin syyllinen osapuoli tekee vahinkoilmoituksen omaan liikennevakuutusyhtiöönsä. Epäselvissä tapauksissa molemmat osapuolet tekevät vahinkoilmoituksen omaan yhtiöönsä.

KOTI- JA HUVILAVAKUUTUS

Vapaaehtoinen **koti-** ja **huvilavakuutus** on kattava vakuutus, jolla vakuutat kotisi, jos jotakin joskus sattuu. Vahinkotapahtumia ovat vuoto-, palo-, murto-, ryöstö-, varkaus-, ilkivalta-, rikkoontumis- ja myrskyvahingot. Koti- ja huvilavakuutus korvaa myös muun muassa vahingoittuneita kodinkoneita, elektroniikkaa, silmälaseja, matkapuhelimia ja niihin kuuluvia lisävarusteita.

MATKAVAKUUTUS

Vapaaehtoinen **matkavakuutus** korvaa ulkomaan matkan aikana sattuneita vahinkoja. Niitä voivat olla matkasairaudet ja tapaturmat, matkan peruuntuminen, matkan keskeytyminen, lennon tai muun julkisen kuluneuvon myöhästyminen, matkatavaravahingot ja muut. Jatkuva matkavakuutus on yleensä edullisin vaihtoehto huolettoman matkan takaamiseksi. Mitä enemmän matkustaa, sitä kätevämpi jatkuva matkavakuutus on.

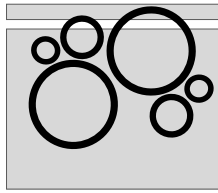
LAINATURVA

Vapaaehtoinen **lainaturva** turvaa muun muassa asuntolainasi takaisinmaksua tapaturman tai työttömyyden varalta. Maksu pienenee lainan lyhentyessä. Kysy lisää omasta pankista.

Suosituimpia vakuutusyhtiöitä ovat IF, Pohjola ja Tapiola. Pankit tarjoavat myös vakuutuspalveluita.

	<p>IF – VAKUUTUSYHTIÖ</p> <p>Porrassalmenkatu 17 puh. 010 191919 (ma-pe 8.00-20.00) www.if.fi toimisto avoinna ma-to 9.30-17.00, pe 9.30-16.30</p>	<p>NORDEA</p> <p>Porrassalmenkatu 23 puh. 0200 3000 (ma-pe 8.00-20.00) www.nordea.fi toimisto avoinna ma-pe 10.00-16.15</p>
	<p>POHJOLA – VAKUUTUSYHTIÖ</p> <p>Porrassalmenkatu 19 puh. 03 030303 (ma-pe 8.00-18.00) www.pohjola.fi toimisto avoinna ma-pe 9.30-16.15</p>	<p>TAPIOLA</p> <p>Maaherrankatu 12 puh. 01019 5100 (ma-pe 8.00-20.00) www.tapiola.fi toimisto avoinna ma-to 9.00-16.30, pe 9.00-16.00</p>

***Jos sattuu vahinko, ilmoita siitä mahdollisimman pian omalle vakuutusyhtiölle.
 Voit tehdä ilmoituksen netissä, puhelimitse tai postitse.***

TERVEYSPALVELUT

Terveyspalveluita saa terveyskeskuksesta, sairaalasta ja yksityisiltä lääkäriasemilta.

Jos tarvitset tulkkia lääkärin vastaanotolla, muista kysyä aina etukäteen, voidaanko sinulle tilata tulkki!

Kysy aikaa varatessa, onko mahdollista päästä esim. venäjää tai englantia puhuvan lääkärin vastaanotolle.

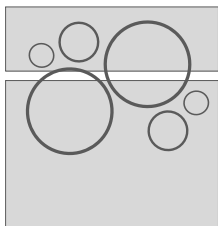
NEUVONTA

ETELÄ-SAVON ENSINEUVO – PUHELINPALVELU 24 H

Voit kysyä terveyspalveluista ja sairauksien hoito-ohjeita Etelä-Savon Ensineuvosta puhelimella 24 h vuorokaudessa kaikkina vuoden päivinä. Ensineuvon puhelin on **015 211 411**. Palvelua saa suomeksi ja englanniksi.

HYVIS – OMAHOITOKESKUS JA NETTINEUVONTAPALVELU

Ohjeita terveyteen ja sairastumiseen liittyvissä asioissa saat myös Hyvis – omahoitokeskuksesta Mikkelin keskussairaalan pääaulassa ilman ajanvarausta tai netissä www.hyvis.fi. Voit kysyä palveluneuvontaa nimettömänä suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi. Netin kautta tulleeseen kysymykseen vastataan 2 vuorokauden kuluessa.

HYVIS- OMAHOITOKESKUS

Mikkelin keskussairaala, pääaula
Porrassalmenkatu 35-37
avoinna ma-pe 8.00-16.00

www.hyvis.fi

HÄTÄTAPAUKSET

Hätätapauksessa soita aina hätänumeroon 112.

Hätätapaus on kiireellinen, todellinen vaaratilanne, jolloin henki, terveys, omaisuus tai ympäristö on uhattu tai vaarassa.

Hätätapauksessa voit lähteä sairaalaan itse tai voit tilata ambulanssin.

Ambulanssi tilataan hätänumerosta 112.

Jos joudut tilaamaan ambulanssin, kerro puhelimesta:

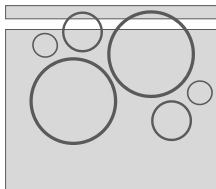
- ▶ oma nimesi
- ▶ katuosoite ja kaupunki
- ▶ mikä on hätänä, miksi tarvitset nopeasti apua

Onnettomuustilanteessa loukkaantunut tai sairauskohtauksen saanut henkilö viedään Mikkelin keskussairaalaan saamaan apua.

ENSIAPU ELI KIIREELLINEN SAIRAANHOITO 24H

Kun asiallasi **on kiire** ja tarvitset ajan ensiapuun mahdollisimman pian, soita Etelä-Savon Ensineuvon, puh. **015 211 411**. Puheluun vastaa sairaanhoitaja, joka neuvoo sinua ja arvioi hoidon tarpeen. Tarvittaessa hän varaa sinulle ajan ensiapuun.

Ensiapu toimii Mikkelin keskussairaalan päivystyspoliklinikalla ympärivuorokautisesti eli 24H. Ensiapu on tarkoitettu kaikille kiireellistä hoitoa tarvitseville iästä ja asuinkunnasta riippumatta.

Mikkelin keskussairaalan päivystyspoliklinikka
Porrassalmenkatu 35-37
Käynti Pirttiniemenkadun puolelta

Ajanvaraus on välttämätön!

Varaa aika Etelä-Savon Ensineuvon kautta puh. 015 211 411.

Ensiapua voit saada

- kun on sattunut tapaturma tai
- äkillinen sairastuminen tai
- tarvitset nopeaa hoitoa saman päivän aikana.

TERVEYSKESKUS/TERVEYSASEMA

Kun tarvitset ajan yleislääkärille tai hoitajalle ja asialla ***ei ole kiire***, soita terveyskeskuksen ajanvaraustoimistoon ja varaa aika etukäteen. Ajanvaraus on välttämätön! Kysy tarvittaessa, onko mahdollista päästä esim. venäjää tai englantia puhuvan yleislääkärin vastaanotolle.

Mikkelin terveyskeskuksella on useita vastaanottopisteitä:

- Pankalammen pääterveysasema
 - Mikkelin pohjoinen vastaanotto
 - Mikkelin eteläinen vastaanotto
- Anttolan terveysasema
- Haukivuoren terveysasema

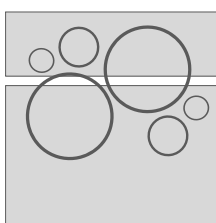
Terveyskeskuksen lääkäri määräytyy asuinalueesi mukaan. Hammas-
hoidosta lue sivulta 52.

Voit kysyä omaa terveysasemaa kaupungin yhteispalvelupisteestä,
Maaherrankatu 9-11, puh. **015 194 2100**.

Pankalammen pääterveysasemalla palvelevat arkisin 8.00-16.00:

- lääkärit (yleislääkärit ja hammaslääkärit)
- sairaanhoitajat
- terveydenhoitajat
- laboratorio
- röntgen
- äitiys- ja lastenneuvola
- reseptitoimisto

Terveyskeskus on kiinni iltaisin ja viikonloppuisin.

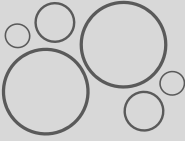
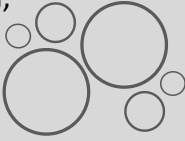

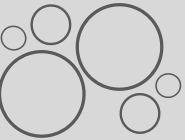

MIKKELIN TERVEYSKESKUS

Pankalammen pääterveysasema
Kiiskimäenkatu 5-7
avoinna ma-pe 8.00-16.00

puh. 015 1941
(kaupungin vaihde)

AJAN VARAAMINEN TERVEYSKESKUKSEEN

	<p>1) Ajanvaraus Mikkelin pohjoiselle vastaanotolle (asuinalueet Otava, Tusku, Siekkilä, Saksala, Rokkala, Emola, Savisilta, Lähemäki, Peitsari, Visulahti jne)</p> <p>puh. 015 194 4310</p> <p>ma-to 7.30-9.00 sekä 13.00-14.00, pe 8.00-9.30</p>
	<p>2) Ajanvaraus Mikkelin eteläiselle vastaanotolle (asuinalueet Rantakylä, Lehmuskylä, Kaukola, Pitkäjärvi, Laajalampi, Silvasti, Graani, Tuppurala jne)</p> <p>puh. 015 194 4318</p> <p>ma-to 7.30-9.00 sekä 13.00-14.00, pe 8.00-9.30</p>
	<p>3) Ajanvaraus Anttolan terveysasemalle</p> <p>puh. 015 194 4310</p> <p>ma-to 7.30-9.00 sekä 13.00-14.00, pe 8.00-9.30</p>
	<p>4) Ajanvaraus Haukivuoren terveysasemalle terveysaseman aukioloaikoina</p> <p>puh. 015 662 600</p> <p>ma-to 8.00-15.00, pe 8.00-12.00</p>

Ajanvaraus täytyy peruuttaa, jos et voi jostain syystä tulla sinulle varattuna aikana lääkärin vastaanotolle.

Terveyskeskuksen palvelut ovat maksullisia yli 18-vuotiaille kolmella ensimmäisellä kerralla kuluvan vuoden aikana.

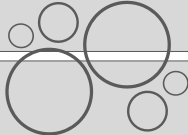
Jos tarvitset erikoislääkärinä, sinun täytyy käydä ensin terveyskeskuksessa. Terveyskeskuslääkäri arvioi erikoislääkärikonsultaation tarpeen ja tekee tarvittaessa lähetteen yleislääkäriltä erikoislääkärille. Erikoislääkäreitä ovat

esim. gynekologi, lastenlääkäri, kirurgi, neurologi, ortopedi sekä silmä-
lääkäri. Erikoislääkärit vastaanottavat Mikkelin keskussairaalassa.

Pankalammen pääterveysasemalla on **reseptitoimisto**. Siinä hoidetaan
reseptien uusinnat ja Marevan- hoitoa vaativat asiakkaat. Avoimna ma-to
8.00-16.00 ja pe 8.00-15.00.

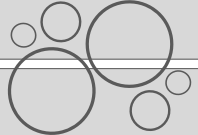
HAMMASHOITO TERVEYSKESKUKSESSA

Terveyskeskuksen hammaslääkäri määräytyy asuinalueesi mukaan. Alle 18-vuotiaiden
hammashuolto on ilmaista. Hammaslääkäriin vastaanotto on arkisin 8.00-15.00. Kysy
tarvittaessa, onko mahdollista päästä esim. venäjää tai englantia puhuvan hammaslääkäriin
vastaanotolle.

	MIKKELIN TERVEYSKESKUS	
	Pankalammen pääterveysasema Hammashoitola II Kiiskimäenkatu 5-7	puh. 015 1941 (kaupungin vaihde)

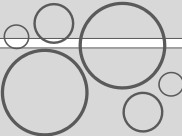
| HAMMASHOITO, JOS EI OLE KIIRE

Hammaslääkärille täytyy varata aika etukäteen.

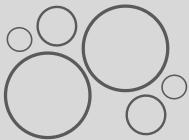
	AJANVARAUS
	puh. 015 194 4420 015 194 4410 015 194 4447

HAMMASHOIDON PÄIVYSTYS ELI KIIREELLINEN HAMMASHOITO

Kiireellistä hammashoitoa (hammassärky tai hampaaseen kohdistunut onnettomuus) voi saada hammashoidon päivystyksestä iästä ja asuinkunnasta riippumatta. Päivystysvastaanotolla suoritetuista toimenpiteistä peritään normaalit terveyskeskusmaksut.

	MIKKELIN TERVEYSKESKUS	
	Pankalammen pääterveysasema Hammashoitola II Kiiskimäenkatu 5-7	puh. 015 1941 (kaupungin vaihde)

HAMMASHOIDON PÄIVYSTYS ON AVOINNA

	<p>arkisin ma-pe 8.00-15.00 ajanvaraus puh. 015 194 4420, 015 194 4410 tai 015 194 4447</p> <p>viikonloppuisin la-su 10.00-12.00 puh. 015 194 4425 (vastaanotto ilman ajanvarausta)</p> <p>arkipyhinä 10.00-12.00 puh. 015 194 4425 (vastaanotto ilman ajanvarausta)</p>
---	--

MIELENTERVEYSPALVELUT

Pankalammen pääterveysasemalta voi saada apua mielenterveysongelmiin. Voit varata ajan psykologille käymällä ensin lääkärin tai sairaanhoitajan vastaanotolla. Lue lisää sivulta 50. Lääkärikäynnistä täytyy maksaa terveyskeskusmaksu. Muut palvelut ovat ilmaisia.

LASTEN TERVEYDENHUOLTO

Alle kouluikäisten terveydentilaa seuraa **lastenneuvola**. Lastenneuvolassa seurataan lapsen kasvua, annetaan tarpeelliset rokotukset ja tuetaan vanhempia lapsen eri ikävaiheissa.

Mikkelissä on useita lastenneuvoloita. Oma neuvola määräytyy asuinalueesi mukaan. Voit kysyä omaa neuvolaasi kaupungin yhteispalvelupisteestä, Maaherrankatu 9-11, puh. **015 194 2100**.

Varaa aika etukäteen!

	PANKALAMMEN NEUVOLA	
	Kiiskimäenkatu 5-7, Mikkelä	ajanvaraus puh. 015 194 4600
	ITÄINEN NEUVOLA	RANTAKYLÄN NEUVOLA
	Rauhankatu 10, Mikkelä ajanvaraus puh. 015 194 4630	Jokipolku 1, Mikkelä ajanvaraus puh. 015 194 4665
	ANTTOLAN NEUVOLA	HAUKIVUOREN NEUVOLA
	Taipaleentie 31, Anttola ajanvaraus puh. 015 194 4494 ja 015 194 4493	Kankaalantie 2, Haukivuori ajanvaraus puh. 015 194 5624 ja 015 194 5623

Koululaisten ennaltaehkäisevästä terveydenhuollosta vastaa kouluterveydenhuolto.

Kun lapsi sairastuu, ota yhteyttä ensiapuun. Lue lisää sivulta 49.

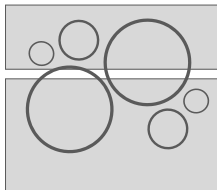
SAIRAALA

Mikkelin keskussairaalassa saa tarvittaessa monenlaista sairaanhoitoa. Sitä varten tarvitaan **lähete** terveyskeskuslääkäriltä tai yksityiseltä lääkäriltä. Sairaalaan ei voi mennä suoraan ilman lähetettä. Jos sinä tarvitset sairaalan hoitoa, käy ensin terveyskeskuksessa tai yksityisellä lääkärillä.

Jos tarvitset apua vakavassa onnettomuudessa tai sairauskohtauksessa, mene suoraan sairaalaan ilman lähetettä. Mikkelin keskussairaalassa toimii päivystyspoliklinikka 24 tuntia vuorokaudessa. Se auttaa äkillisesti loukkaantuneita ja sairauskohtauksen saaneita ihmisiä. Hätätapauksessa voit mennä itse sairaalaan tai voit tilata ambulanssin numerosta **112**.

Jos tilaat ambulanssin, kerro: nimi, osoite, mitä on tapahtunut.

Onnettomuustilanteessa loukkaantunut tai sairauskohtauksen saanut henkilö viedään Mikkelin keskussairaalaan saamaan apua.

	MIKKELIN KESKUSSAIRAALA	
	Porrassalmenkatu 35-37 puh. 015 3511 (vaihde)	www.esshp.fi

YKSITYISET TERVEYSPALVELUT

YKSITYISET LÄÄKÄRIASEMAT

Terveyspalveluita tarjoavat Mikkelissä myös yksityiset lääkäriasemat. Hoitoon pääsy on nopeampaa, mutta hoitomaksut ovat kalliimpia kuin terveystalossa.

Kela maksaa takaisin osan yksityisten terveyspalvelujen maksuista.

Isoimmat yksityiset lääkäriasemat Mikkelissä ovat:

	TERVEYSTALO	MARSKIN LÄÄKÄRIKESKUS
	Maaherrankatu 19 puh. 015 321 180 www.terveystalo.fi avoinna ma-to 8.00-19.00, pe 8.00-18.00	Vilhonkatu 13 puh. 015 320 380 www.marskinlaakarikeskus.fi avoinna ma-to 7.30-20.00, pe 7.30-18.00, la 9.30-14.00

YKSITYISET HAMMASLÄÄKÄRIASEMAT

Mikkelissä on monta yksityistä hammaslääkäriasemaa. Hoitoon pääsy on nopeampaa, mutta hoitomaksut ovat kalliimpia kuin terveyskeskuksessa. Kela maksaa takaisin osan yksityisten terveyspalvelujen maksuista.

Mikkelissä on mm. seuraavat yksityiset hammaslääkäriasemat:

	MIKKELIN HAMMASLÄÄKÄRIKESKUS	KIRKKOPUISTON HAMMASLÄÄKÄRIT
	Mikonkatu 3 puh. 015 7610 100 (ilmainen) www.hammaslaakarikeskus.com avoinna ma 8.00-19.00, ti-to 8.00-16.00, pe 8.00-15.45	Porrassalmenkatu 33 B 17 puh. 015 213 903, 015 213 902 avoinna ma-to 7.30-20.00, pe 7.30-17.00

TYÖTERVEYSHUOLTO JA POISSAOLOT TYÖSTÄ SAIRAUDEN TAKIA

Työterveyshuolto on työssä käyvien ihmisten terveydenhuollon järjestelmä. Se tarkoittaa, että työnantaja järjestää ja maksaa lääkärin ja terveydenhoitajan palvelut työntekijöille.

Monet työnantajat järjestävät työntekijöille myös sairaanhoidon. Silloin työntekijä voi mennä omalle työterveysasemalle, jos hän on sairaana. Jossakin työpaikalla työnantaja voi maksaa myös esim. hammaslääkärin ja fysikaalisia hoitoja. Jos työsopimuksessa ei näy, mitä palveluja sinulle kuuluu, kysy työnantajalta.

Jos sairastut työpäivänä, sinun on ilmoitettava siitä heti työpaikalle. Sairauksista, jotka kestävät enintään kolme päivää, ei yleensä tarvitse toimittaa lääkärintodistusta. Jos sairautesi kestää kauemmin kuin kolme päivää, sinun on toimitettava **lääkärintodistus**. Joskus lääkärintodistuksen sijasta riittää terveydenhoitajan todistus. Tarkista aina työnantajaltasi, montako päivää voit olla palkallisella sairauslomalla ilman lääkärintodistusta.

Työnantaja maksaa sinulle sairausajan palkkaa. Jos sairausaikasi on pitkä, sinä saat sairauspäivärahaa Kelasta. Lue lisää sivulta 26.

Jos alle 10-vuotias lapsesi sairastuu työpäivänä ja sinun täytyy jäädä kotiin hoitamaan häntä, voit saada palkallista vapaata hoidon järjestämiseksi. Muista kuitenkin ilmoittaa siitä heti työpaikalle ja tarkista, montako päivää voit olla tilapäisellä hoitovapaalla.

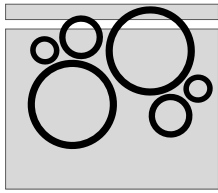
Vain toinen vanhemmista voi jäädä kotiin hoitamaan sairasta lasta!

APTEEKIT

Jos saat lääkäriltä lääkereseptin, voit ostaa lääkkeen apteekista. Ota apteekkiin mukaan resepti ja Kela-kortti. Kun näytät Kela-kortin, saat reseptilääkkeen halvemmalla, koska sairausvakuutus maksaa osan lääkkeen hinnasta. Ilman reseptiä ostettavista lääkkeistä sairausvakuutus ei maksa mitään.

Kaikkien apteekkien aukioloajat voit tarkistaa netissä osoitteessa www.mikkeli.fi → päivystys.

	<p>MIKKELIN 1. APTEEKKI</p>	<p>MIKKELIN OTSO – APTEEKKI</p>
	<p>Porrassalmenkatu 21 puh. 015 212 914 avoinna ma-pe 8.30-18.00, la 9.00-16.00, su 12.00-16.00</p>	<p>Maaherrankatu 28 puh. 015 760 0200 avoinna ma-pe 8.30-19.00, la 9.00–14.00, su suljettu</p>
	<p>MIKKELIN UUSI APTEEKKI</p>	<p>GRAANIN APTEEKKI</p>
	<p>Kauppakeskus Akseli Maaherrankatu 18-20 puh. 015 161 267 avoinna ma-pe 8.30-20.00, la 9.00-17.00, su 10.00-18.00</p>	<p>Graanin kauppakeskus, Graanintie 1 puh. 015 361 177 avoinna ma-to 9.00-19.00, pe 9.00-20.00, la 9.00-17.00, su suljettu</p>
	<p>RANTAKYLÄN APTEEKKI</p>	
	<p>Puusepäntie 5 puh. 015 178 466 avoinna ma-pe 9.00-18.00, la 10.00-14.00, su suljettu</p> 	

SOSIAALIPALVELUT

Suomessa sosiaaliturvan tehtävänä on turvata ihmisille terveyspalvelut, sosiaalipalvelut sekä toimeentuloturva eri elämäntilanteissa.

Mikkelin kaupungilla on omat sosiaalipalvelut lapsiperheille, aikuisille, vanhuksille ja vammaisille. Seuraavilla sivuilla kerrotaan niistä tarkemmin.

Kun tarvitset sosiaalipalveluja, voit ottaa yhteyttä Mikkelin kaupungin sosiaalikeskukseen. Lisätietoa löytyy Mikkelin kaupunginnettisivuilta: www.mikkeli.fi → palvelut → sosiaali- ja terveyspalvelut.

Mikkelin kaupungin yhteispalvelupiste neuvoo kaikissa sosiaalipalveluihin liittyvissä asioissa.

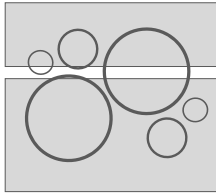
	MIKKELIN KAUPUNGIN SOSIAALIKESKUS	MIKKELIN KAUPUNGIN YHTEISPALVELUPISTE
	Vilhonkatu 7-9, 1.kerros avoinna ma 9.00-15.00, ti-pe 9.00-12.00 Neuvonta puh. 015 194 2307 ma-pe 9.00-12.00 soittoajat sosiaalityöntekijöille: ma, ke, pe 9.00-10.00 puh. 015 1941 (kaupungin vaihde) www.mikkeli.fi	Maaherrankatu 9-11 avoinna ma-pe 9.00-16.00 puh. 015 194 2100 www.mikkeli.fi

SOSIAALI- JA POTILASASIAMIES

Jokaisella kunnalla on sosiaali- ja potilasasiamies. Jos olet tyytymätön saamaasi sosiaali- tai terveyspalveluun, voit pyytää apua sosiaali- ja potilasasiamieheltä.

Sosiaali- ja potilasasiamies avustaa muistutuksen tekemisessä sekä toimii asiakkaan oikeuksien edistämiseksi.

Varaa aika etukäteen.

SOSIAALI- JA POTILASASIAMIES

Maaherrankatu 9-11, katutaso
ma-pe 9.00-12.00

puh. 044 794 4307
www.mikkeli.fi

LAPSIPERHEIDEN PALVELUT

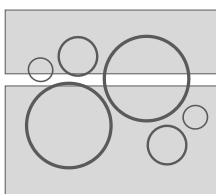
LASTEN PÄIVÄHOITO

Mikkelissä lasten päivähoito on järjestetty kaupungin päiväkodeissa, perhepäivähoidossa tai yksityisessä päivähoidossa.

Päivähoitopaikkaa on haettava 4 kk ennen päivähoiton alkamista hakemuksella. Jos sinulla alkaa työ tai saat opiskelupaikan, päivähoitopaikan tarpeesta täytyy ilmoittaa 2 viikkoa aikaisemmin. Päivähoitohakemuslomakkeita saa päivähoitotoimistosta, päiväkodeista, päivähoitonohjaajilta tai kaupungin yhteispalvelupisteestä.

Hakemuksen voi täyttää myös netissä kaupungin nettisivuilla: www.mikkeli.fi → lomakkeet → sosiaali- ja terveyspalvelut → päivähoito. Päivähoitohakemukset palautetaan Mikkelin kaupungin päivähoitotoimistoon tai suoraan päiväkotiin.

***Päivähoitomaksu riippuu perheen tuloista ja koosta.
Vuonna 2011 maksu on korkeintaan 254 euroa/lapsi.***

MIKKELIN KAUPUNGIN PÄIVÄHOITOTOIMISTO

Maaherrankatu 9-11, 3.kerros
avoinna ma-pe 9.00-15.00

puh. 015 194 2324
www.mikkeli.fi

Jos molemmat vanhemmat tekevät vuorotyötä, lapselle järjestetään vuorohoito, joka tarkoittaa, että lapsi voi olla päivähoidossa myös myöhään illalla ja yötä.

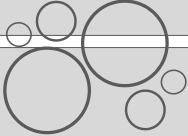
Lisätietoa saat Mikkelin kaupungin yhteispalvelupisteestä tai Mikkelin kaupungin päivähoitotoimistosta.

Mikkelistä löytyy myös englanninkielinen leikkikoulu ja Montessori-leikkikoulu. Päivähoitopaikkoja haetaan myös Mikkelin kaupungin päivähoitotoimistosta tai suoraan päiväkodista.

	ENGLANNINKIELINEN LEIKKIKOULU	MONTESSORI- LEIKKIKOULU
	Päämajankatu 18 puh. 015 368 233 www.leikkikoulu.fi	Jääkärintie 8 puh. 015 161 116 tai 050 438 2335 www.montessorimikkeli.fi

Lapsi, jonka vanhemmat tai toinen vanhemmista on kotona, voi käydä avoimessa päiväkodissa yhdessä vanhempansa kanssa. Silloin vanhempien ei tarvitse hakea päivähoitopaikkaa, vaan he voivat käydä avoimessa päiväkodissa tarpeen mukaan.

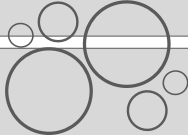
Mikkelissä on seuraavanlaista avointa päiväkotij- ja perhekahvila- sekä leikkipuistotoimintaa:

	PUNAPIRTTI – AVOIN PÄIVÄKOTI	
	Perhepuisto Opintie 3	

Avoin päiväkotij Punapirtti on tarkoitettu 3-5 – vuotiaille lapsille. Aamupäivällä toiminta on ilmaista ja lapsi käy siinä vanhempansa kanssa.

	PERHEKAHVILA KOTILO
	Maaherrankatu 36

Perhekahvila Kotelo on avoin kohtaamispaikka lapsiperheille.

	LEIKKIPUISTO	
	Ristimäenpuisto Savilahdenkatu 20	

Ristimäenpuisto on maksullinen leikkipuisto. Se on tarkoitettu alle kouluikäisille lapsille. Maksu on 6 euroa/kerta. Lapset leikkivät siinä aikuisten valvonnassa. Vanhemman läsnäoloa ei vaadita.

LAPSIPERHEIDEN SOSIAALITYÖ

Lapsiperheiden sosiaalityö on tarkoitettu perheille, joilla on alle 18-vuotiaita lapsia.

Lapsiperheiden sosiaalityöstä saa apua ja tukea yllättävissä ja vaikeissa elämäntilanteissa, esimerkiksi lasten kasvatukseen ja kehittymiseen liittyvät asiat, sairaus, kuolema, työttömyys, avioero, lapsiperheiden toimeentulotuki, lastensuojelu.

Lastensuojelun tehtävänä on auttaa perheitä ongelmatilanteissa.

Perheet voivat tulla lastensuojelun asiakkaiksi, jos

- ▶ lapsen kasvu ja kehitys vaarantuu
- ▶ lapsen turvallisuus on uhattu
- ▶ perheessä on alkoholi-, huume- tai mielenterveysongelma
- ▶ perheessä on väkivaltaa
- ▶ lapsella on koulunkäyntivaikeuksia

Lastensuojeluasioissa ota yhteyttä Mikkelin kaupungin sosiaalikeskukseen. Kysy lisää sosiaalikeskuksesta. Katso sivu 58.

LASTEN JA NUORTEN KEHITYKSEN TUKIYKSIKKÖ

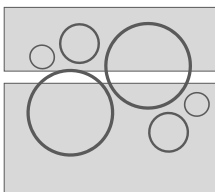
Lasten ja nuorten kehityksen tukiyksikkö tarjoaa apua lasten ja nuorten (0-16 vuotta) sekä heidän perheidensä ongelmiin.

Palvelut ovat ilmaisia. Varaa aika etukäteen.

Lasten ja nuorten kehityksen tukiyksikkö voi auttaa esimerkiksi seuraavissa asioissa:

- ▶ kasvatuskysymykset
- ▶ lapsen kehityksen viivästyminen
- ▶ perheen kriisit
- ▶ oppimisvaikeudet
- ▶ lapsen käyttäytymishäiriöt
- ▶ luvaton poissaolo koulusta ym.

Tukiyksikössä työskentelevät mm. psykologi ja puheterapeutit.

LASTEN JA NUORTEN KEHITYKSEN TUKIYKSIKKÖ

Lähemäenkatu 11 A
ajanvaraus puh. 015 1942 344 ma-pe 12.00-14.00

AIKUISTEN PALVELUT

Aikuisten sosiaalityö on tarkoitettu aikuisille, joilla ei ole kotona alle 18-vuotiaita lapsia. Aikuisten sosiaalityöstä saa apua ja tukea yllättävissä tai vaikeissa elämäntilanteissa, esim. sairaus, kuolema, työttömyys, avioero. Sosiaalikeskuksesta voit saada tukea asioiden selvittämiseen ja omaan jaksamiseen. Kysy lisää sosiaalikeskuksesta. Katso sivu 58.

TOIMEENTULOTUKI

Jos perheen tulot ja varat eivät riitä jokapäiväisiin välttämättömiin menoihin, silloin voi saada toimeentulotukea kaupungin sosiaalikeskuksesta. Toimeentulotuki lasketaan yhdeksi kuukaudeksi kerrallaan. Kun haet toimeentulotukea ensimmäistä kertaa, varaa aika sosiaalityöntekijälle.

Jos olet vasta muuttanut Suomeen ja haet toimeentulotukea, sinulla täytyy olla:

- henkilötunnus maistraatista, lue lisää sivulta 20
- Kelan päätös sosiaaliturvasta, lue lisää sivulta 22
- pankkitili ja tiliote tai saldotodistus suomalaisesta pankista, lue lisää sivulta 34

Lisäksi sinun pitää olla työnhakijana Työ- ja elinkeinotoimistossa, lue lisää sivulta 74.

Toimeentulotukea haetaan kirjallisesti sosiaalikeskuksesta.

Hakemuksessa täytyy selvittää:

- **perheen tulot**
(esimerkiksi palkka, työttömyyspäiväraha, lapsilisä, eläke)
- **perheen menot**
(esimerkiksi vuokra, sähkölasku, vesi, lääkärimaksut, lasten päivähoitomaksut).

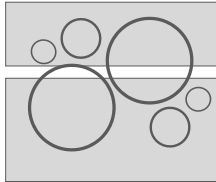
Tuloista ja menoista täytyy esittää todistukset sekä näyttää 2 viimeisen kuukauden tiliote pankkitilistä.

PÄIHDEHUOLTO

Päihde tarkoittaa alkoholia, huumeita tai lääkkeitä. Jos ihmisellä tai hänen perheenjäsenellään on ongelmia alkoholin, huumeiden kanssa tai hän käyttää väärin lääkkeitä, hän voi saada apua ongelmaansa. Kysy lisää sosiaalikeskuksesta, katso sivu 58.

**Hoitoon meno on vapaaehtoista. Palvelut ovat ilmaisia.
Niitä voivat saada myös päihdeongelmaisten läheiset.**

Apua päihde- ja riippuvuusongelmiin saa myös suoraan A-klinikalta.

A-KLINIKKA

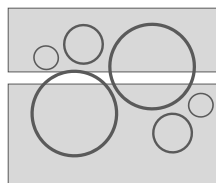
Maaherrankatu 36 B päivystys ma, ke-pe 8.00-11.00, ti 9.00-11.00
puh. 015 3393 000 www.a-klinikka.fi

OMAISHOIDONTUKI

Omaishoidontuki on tarkoitettu hoitajalle, joka hoitaa kotona vanhusta, pitkäaikaissairasta tai vammaista henkilöä. Hoitajana voi olla omainen, sukulainen tai ulkopuolinen henkilö. Tuen suuruus riippuu siitä, kuinka paljon hoitoa omainen vaatii. Omaishoidon tuesta täytyy maksaa veroa. Kysy lisää sosiaalikeskuksesta, katso sivu 58.

VAMMAISPALVELUT

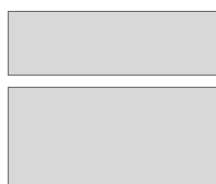
Vammaisen ihminen voi saada erilaisia palveluita. Esimerkiksi hän voi saada henkilökohtaisen avustajan, joka auttaa häntä jokapäiväisissä toimissa. Hän voi asua palveluasunnossa, jossa on hoitaja ja josta hän saa erilaisia palveluja. Jos vammaisen on vaikea liikkua, hänelle voidaan järjestää kuljetuspalvelu, jotta hän voi hoitaa asioita tai esimerkiksi käydä työssä tai opiskella. Vammaisen voi saada erilaisia apuvälineitä, jotta hän voi toimia ja liikkua.

MIKKELIN KAUPUNKI, VAMMAISPALVELUT

Maaherrankatu 9-11, toinen kerros
puh. 015 194 2322 tai 015 194 2330

Voit kysyä neuvoa ja apua valtakunnallisesta vammaisten maahanmuuttajien tukikeskuksesta, jonka nimi on Hilma.

VAMMAISTEN MAAHANMUUTTAJIEN TUKIKESKUS HILMA

Vammaisfoorumi ry
Voudintie 6, Helsinki puh. 09 7206 2413

Hilman nettisivuilta osoitteesta www.tukikeskushilma.fi → Materiaalia löytyy vammaisten maahanmuuttajien palveluopas suomen, englannin, venäjän, arabian, serbokroatian ja somalin kielillä.

VANHUSTEN PALVELUT

Suomessa halutaan, että vanhuksset voisivat asua mahdollisimman pitkään omassa kodissaan. Siksi vanhat ihmiset voivat saada erilaisia palveluja kotiin. Sosiaalikeskuksesta voi kysyä kaikista vanhusten huoltoon liittyvistä asioista. Katso sivu 58. Lisätietoa myös Mikkelin kaupungin yhteispalvelupisteestä, josta sinua neuvotaan eteenpäin. Katso sivu 12.

| KOTIPALVELU

Vanhuksille voidaan tehdä ruokaostokset ja tuoda ne kotiin. Heille voidaan tuoda kotiin myös valmis ruoka. He voivat saada erilaisia apuvälineitä, jotta he pystyvät toimimaan kotona ja liikkumaan. Kodinhoitaja voi tulla auttamaan vanhusta kotiin. Esimerkiksi hän voi siivota, laittaa ruokaa ja antaa lääkkeitä.

Palvelut ovat maksullisia. Hinta riippuu tuloista ja perheen koosta.

| PÄIVÄKESKUS

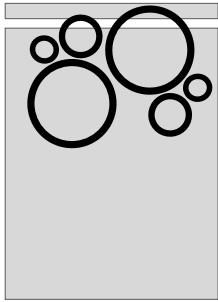
Päivällä vanhuksset voivat mennä päiväkeskukseen, jossa he voivat syödä, harrastaa, tavata muita ihmisiä ja saada erilaisia palveluja.

| PALVELUTALO

Jos vanhus ei voi asua kotona huonon terveyden takia, hän voi asua palvelutalossa, josta hän saa kaikki välttämättömät palvelut.

| VANHAINKOTI

Jos vanhus ei enää voi asua kotona tai palvelutalossa, hän voi asua vanhainkodissa.

KRIISIAPUA TERVEYS- JA SOSIAALITILANTEISSA

YLEINEN HÄTÄNUMERO SUOMESSA ON 112

Yleisestä hätänumerosta **112** saa paikalle ambulanssin, poliisin ja palokunnan.

Kun soitat hätänumeroon

- kerro ensin oma nimi
- mitä on tapahtunut ja missä
- odota toimintaohjeita

Numeroon voi soittaa ilmaiseksi sekä lanka- että matkapuhelimesta. Kun soitat hätänumeroon, et tarvitse suuntanumeroa.

MIKKELISSÄ

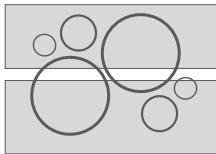
| SOSIAALIPÄIVYSTYS

Sosiaalipäivystys tarkoittaa sitä, että voit saada apua kiireellisissä sosiaalialan hätätapauksissa. Tällaisia hätätapauksia ovat esimerkiksi perheväkivalta, lastensuojelun tarve, vanhuksen äkillisesti heikkenevä kunto.

Virka-aikana (8.00-16.00) ota yhteyttä sosiaalikeskukseen (katso sivu 58) tai ensiapuun (katso sivu 49). Voit myös soittaa suoraan yleiseen hätänumeroon **112**.

Lastensuojelussa on oma virka-ajan päivystys, katso sivu 66.

LASTENSUOJELUN VIRKA-AJAN PÄIVYSTYS

NUORTEN VASTAANOTTOKOTI HAVURINNE

puh. 044 7942394 ma-pe 9.00-11.00 ja 12.00-15.00

SOSIAALIPÄIVYSTYS 16.00 JÄLKEEN JA VIIKONLOPPUISIN

Sosiaalipäivystys toimii:

arkipäivinä 16.00–8.00,
viikonloppuisin pe 16.00 – ma 8.00

Soita Ensineuvon numeroon puh. **015 211 411**.

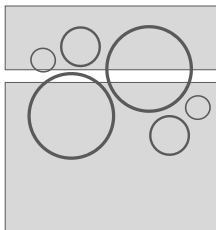
Äkillisissä lastensuojelu- tai perheen muissa
suojelutapauksissa voit aina soittaa hätänumeroon **112**.

MIKKELIN OIKEUSAPUTOIMISTO

Mikkelin oikeusaputoimistosta voit saada puolueetonta oikeusapua asioihin, jotka liittyvät esimerkiksi avioeroon, rikoksiin tai väkivaltaan. Tarkista, voitko saada oikeusavun ilmaiseksi.

Varaa aika etukäteen.

Muista kysyä tarvittaessa, voidaanko sinulle tilata tulkki!

MIKKELIN OIKEUSAPUTOIMISTO

Raatihuoneenkatu 5, 6.kerros
avoinna ma-pe 8.00-16.15
www.oikeus.fi

puh. 010 366 0340 tai 010 086 340
ajanvaraus ma-pe 9.00-15.00

MIKKELIN KRIISIKESKUS

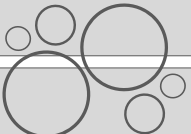
Mikkelin kriisikeskus antaa apua ja tukea, jos sinä tai läheisesi olette kriisitilanteessa. Se voi olla esimerkiksi masennus, työuupumus,

onnettomuudet, läheisen kuolema, perheväkivalta, sairastuminen, vaikeudet parisuhteessa ja muut yllättävät elämänmuutokset. Voit soittaa, jos tarvitset kuuntelijaa. Voit varata myös ajan kriisityöntekijälle. Palvelukieli suomi.

	<p>MIKKELIN KRIISIKESKUS</p>
	<p>Maaherrankatu 13 B, 4.kerros puh. 015 214 401 www.mikkelinkriisikeskus.fi palveluaika ma-la 10.00-21.00 (sunnuntaina suljettu), juhlapyhinä 12.00-20.00 kriisipuhelin (tukihenkilötyö) 015 214 400 ma-su 18.00-21.00</p>

VIOLA – VÄKIVALLASTA VAPAAKSI

Viola – väkivallasta vapaaksi ry tarjoaa neuvontaa, ohjausta ja terapeutista apua esimerkiksi väkivaltatilanteissa (lähisuhdeväkivalta ja muut). Violan palvelut ovat suunnattu lapsille, naisille ja miehille. Palvelut ovat ilmaisia. Palvelukieli suomi.

	<p>VIOLA – VÄKIVALLASTA VAPAAKSI</p>	
	<p>www.violary.fi puh. 015 365 330</p>	

MONINAISTEN TALO

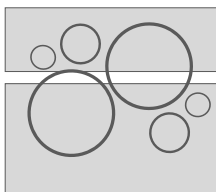
MoniNaisten talo tarjoa apua ja tukea väkivaltaa kokeneille sekä vaikeissa elämän tilanteissa oleville maahanmuuttajanaيسille vuoden 2011 loppuun saakka. Mikkeliissä apua tarjotaan suomen, viron ja venäjän kielillä. Mikkelin toimistossa on Skype-yhteys, jolla voi soittaa Helsingin toimistoon ja saada apua muilla kielillä. Lue lisää sivulta 12.

	<p>MONINAISTEN TALO</p>
	<p>Jääkärintie 9, 50100 Mikkeli puh. 045 263 5729 avoinna ma-to 10.00-15.00 mikkeli@monikanaiset.fi</p>

KUOLEMA

Mikkelin seurakuntayhtymä vastaa hautaamiseen liittyvistä palveluista. Hautauspalvelut ovat maksullisia, mutta niihin voi saada avustusta sosiaalikeskuksesta, katso sivu 58.

Hautausmaalla on siunattu maa luterilaisille ja ortodokseille. Hautausmaalle voidaan haudata myös muihin uskontoihin kuuluvia tai niitä, jotka eivät kuulu mihinkään uskontoon.

MIKKELIN SEURAKUNTAYHTYMÄ

Savilahdenkatu 20
www.mikkelinseurakunnat.fi

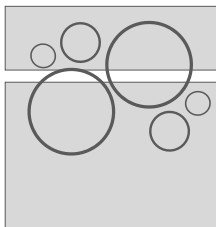
puh. 0400 143300 (toimisto)

MUUALLA SUOMESSA

SOS-KESKUS (HELSINKI)

SOS-keskus tarjoaa kriisiapua Suomessa asuville maahanmuuttajille ja heidän perheilleen. Tavoitteena on auttaa asiakasta selviytymään maahanmuuttokriisistä ja muista elämän kriiseistä. Palvelukielet suomi ja englanti, tarvittaessa tulkin kautta.

Aika täytyy varata etukäteen. Palvelut ovat ilmaisia.

SOS - KESKUS

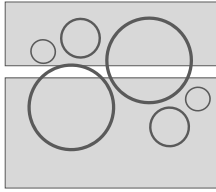
Maistraatinportti 4 A, 4.kerros
Helsinki
päivystys ma-pe 9.00-15.00

puh. 09 413 50501
www.mielenterveysseura.fi

MONIKULTTUURINEN VOIMAVARAKESKUS MONIKA (HELSINKI)

Monikulttuurinen Voimavarakeskus MONIKA tarjoaa tukea ja apua väkivaltaa kokeneille maahanmuuttajanaisille ja lapsille. Palvelukielet arabia, dari, englanti, espanja, farsi, hindi, italia, kurdi, persia, punjabi, pasto,

portugali, ranska, romania, ruotsi, saksa, somali, suomi, tagalogi, thai, turkki, urdu, venäjä, vietnam ja viro. Ota rohkeasti yhteyttä!

MONIKULTTUURINEN VOIMAVARAKESKUS MONIKA

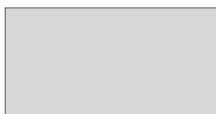
Valtakunnallinen päivystävä puhelin www.monikanaiset.fi
 puh. 09 6922 304 ma-su 24 h

RIKOSUHRIPÄIVYSTYS

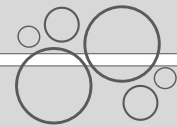
Jos sinä tai joku läheisesi on joutunut rikoksen tai rikosyrityksen kohteeksi tai rikoksen todistajaksi, voit pyytää apua rikosuhripäivystyksestä. Rikosuhripäivystyksen perustehtävä on parantaa rikoksen uhrin, hänen läheisensä ja rikosasian todistajan asemaa. Lisätietoa löytyy netistä osoitteesta www.riku.fi suomen, venäjän, arabian, somalin ja muilla kielillä.

APUA suomen kielellä

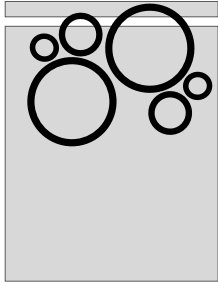
ma-ti 13.00-21.00 puh. 0203 16116
 ke-pe 17.00-21.00

APUA venäjän kielellä

ma-pe 8.00-16.00 puh. 050 324 1314

TYÖN HAKEMINEN JA SUOMALAINEN TYÖELÄMÄ

APUA TYÖN HAKEMISEEN

- Mistä voin etsiä työtä?
- Miten työtä haetaan Suomessa?
- Millaiset sopimukset ja säännöt koskevat minua, kun saan työtä?
- Keneltä voin kysyä lisätietoja?
- Riittääkö työn hakemiseen se, mitä jo osaan?
- Pitäisikö minun opiskella lisää? Mitä Mikkelissä voi opiskella?

Vastaukset näihin kysymyksiin ja muita työn hakemiseen ja suomalaiseen työelämään liittyviä tärkeitä asioita ja neuvoja on koottu omaan kirjaan, **POLKUJA TYÖELÄMÄÄN – opas maahanmuuttajille**. Kirjassa kerrotaan myös Mikkelissä olevista opiskelumahdollisuuksista ja kotimaassa tehdyn ammatillisen tutkinnon tai korkeakoulututkinnon tunnustamisesta Suomessa.

Hae oma **POLKUJA TYÖELÄMÄÄN – opas maahanmuuttajille**. Opas on julkaistu suomen, venäjän ja englannin kielillä. Saat sen Mikkelin työ- ja elinkeinotoimistosta tai monikulttuurikeskus Mimosasta. Oppaan erikieliset versiot löytyvät myös netistä osoitteesta www.pointti.eu → Pointti tarjoaa → Maahanmuuttajille → Linkit.

Kysy myös **Suomeen työhön – esitettä** eri kielillä. Kielivalikoima suomi, ruotsi, englanti, ranska, viro, venäjä, puola. Siinä on paljon hyödyllistä tietoa Suomeen muuttajalle. Esitteen erikieliset versiot löytyvät myös netistä osoitteesta www.mol.fi → Ulkomaalainen töissä Suomessa. Esitteessä kerrotaan työelämän säännöistä, työntekoon tarvittavista luvista ja suomalaisesta työkultuurista. Tietoa on mm. työsopimuksen solmimisesta ja vähimmäispalkoista sekä verotuksesta ja sosiaaliturvasta.

	<p>MIKKELIN TYÖ- JA ELINKEINOTOIMISTO</p>	<p>MONIKULTTUURIKESKUS MIMOSA</p>
	<p>Porrassalmenkatu 29, katutaso puh. 010 60 40158 www.mol.fi/toimistot/mikkeli avoinna ma-pe 9.00-15.45</p>	<p>Saattotie 1 puh. 015 337 0005 www.mimosa.fi avoinna ma-to 12.00-18.00</p>

Osoitteesta www.job.fi löytyvät kaikki suomalaiset työpaikkatietokannat yhdestä paikasta.

Osoitteesta www.mol.fi löytyvät Suomen työ- ja elinkeinotoimistoihin ilmoitetut avoimet työpaikat.

Osoitteesta www.infopankki.fi löydät paljon hyödyllistä tietoa työn hakemisesta ja suomalaisesta työelämästä.

AMMATTILIITTO JA TYÖTTÖMYYSKASSA

Suomessa työntekijän on hyvä kuulua ammattiliittoon. Työntekijä, joka liittyy ammattiliittoon, maksaa liiton jäsenmaksua. Jäsenmaksun määrä on yleensä 1-2 prosenttia palkasta.

Ammattiliitto sopii työehtosopimuksessa työnantajan kanssa, mitä työstä täytyy maksaa, työajoista, sairausajan palkasta, ylityökorvauksista, lomista jne. Ammattiliiton jäsen saa myös oikeusapua työriita-asioissa. Kun työntekijä on ammattiliiton jäsen, hän kuuluu myös **työttömyyskassaan**. Se tarkoittaa, että jos jäät työttömäksi ilman omaa syytä ja olet ollut työttömyyskassan jäsen vähintään 34 viikkoa, työttömyyskassa maksaa **ansiopäivärahaa**, jonka suuruus riippuu palkastasi. Lue lisää sivulta 72. Jos sinulla on oikeus ansiopäivärahaan, et saa päivärahaa Kelasta.

Löydä sinulle sopiva ammattiliitto netistä osoitteesta www.liitot.fi suomen, ruotsin ja englannin kielillä tai soita numeroon **0800 179279**.

Ansiopäivärahaa voit saada myös kuulumalla vain työttömyyskassaan. Silloin ei saa ammattiliiton muita palveluita. Työttömyyskassa voi olla joko jonkin ammattiliiton työttömyyskassa tai yleinen työttömyyskassa (YTK). Yleinen työttömyyskassa maksaa sinulle samalla tavalla ansiopäivärahaa, jos jäät työttömäksi ja olet ollut yleisen työttömyyskassan jäsen vähintään 34 viikkoa. Tarkista muut ehdot yleisestä työttömyyskassasta. Yleisen

työttömyyskassan jäsenmaksu on vuonna 2011 yhteensä 99 euroa. Saat lisätietoa Yleisestä työttömyyskassasta (YTK) osoitteesta www.ytk.fi.

ANSIOPÄIVÄRAHA

Ansiopäivärahaa voi saada, jos:

- olet ollut ammattiliiton tai työttömyyskassan jäsen vähintään 34 viikkoa
- olet työtön työnhakija työvoimatoimistossa
- olet ollut työssä jäsenyyssaikana vähintään 34 viikkoa viimeisen 28 kuukauden aikana ja työaika on ollut vähintään 18 h/viikko
- sinun palkkasi on työehtosopimuksen tai laissa määritellyn vähimmäisvaatimuksen mukainen

ANSIOPÄIVÄRAHAN MAKSAMINEN

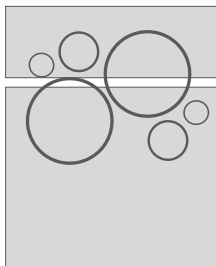
Kun olet ollut kaksi viikkoa työtön, täytä ensimmäinen ansiopäiväraha-hakemus. Lomakkeen saat TE-toimistosta, katso sivu 74. Työttömyyskassa laskee hakemuksen perusteella ansiopäivärahan määrän. Saat työttömyyskassalta päätöksen päivärahasta ja ilmoituksen päivärahan maksusta. Maksuilmoituksen yhteydessä saat päivärahan jatkohakemuksen. Jatkohakemus täytetään neljältä täydeltä kalenteriviikolta. Ansiopäivärahaa maksetaan enintään 500 päivää.

Ansiopäiväraha haetaan aina jälkikäteen.

TYÖSUOJELUHALLINTO

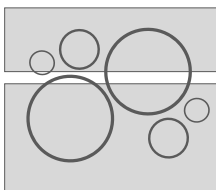
Työsuojeluhallinto neuvoo, jos sinulla on ongelmia työoloissa tai työsuhteeseen liittyvissä asioissa. Mikkeli kuuluu Itä-Suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastuualueelle.

Työsuojelun nettisivuilla on paljon hyödyllistä tietoa työsuhteasioista suomen, ruotsin, englannin, viron ja venäjän kielillä.

	ITÄ-SUOMEN TYÖSUOJELUHALLINTO	
	Mikkelin toimipiste Jääkärintie 14 puh. 020 636 1030 (vaihde) tyosuojelu.ita@avi.fi	Työsuhdeneuvonta ma-to 9.00-14.00, pe 9.00-13.00 www.tyosuojelu.fi

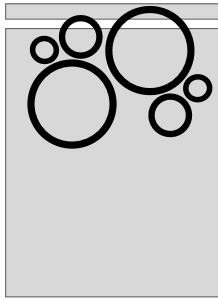
UUSYRITYSKESKUS DYNAMO

Jos olet kiinnostunut yritystoiminnan aloittamisesta, ota yhteyttä uusyrityskeskus Dynamoön. Dynamo tarjoaa ilmaista yrittäjäneuvontaa, muun muassa idean arviointia, liiketoimintasuunnitelman laatimista, rahoitus- ja perustamisasiakirjaneuvontaa. Sovi tapaaminen etukäteen.

	UUSYRITYSKESKUS DYNAMO	
	Porrassalmenkatu 29, katutaso (TE-toimisto)	puh. 044 590 6830 www.uusyrityskeskus.fi/dynamo

Lisätietoa yrittämisestä kiinnostuneille löytyy netistä osoitteesta www.yrityssuomi.fi suomen, ruotsin ja englannin kielillä.

Liiketoiminnan harjoittaminen ja yrityksen rekisteröinti Suomessa – opas venäjän ja suomen kielillä löytyy netistä osoitteesta www.ely-keskus.fi → Elinkeinot, työ, osaaminen ja kulttuuri → Yritystoiminta → Kaakkois-Suomi → Tilastot ja julkaisut → Julkaisut aakkosittain → "L".

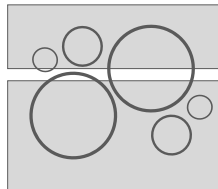

TYÖ- JA ELINKEINOTOIMISTON PALVELUT

Työ- ja elinkeinotoimiston lyhennetty nimi on TE-toimisto.

Työ- ja elinkeinotoimisto

- palvelee sekä työssä olevia että työttömiä
- neuvoo, miten työtä haetaan Suomessa
- tarjoaa tietoa myös avoimista työpaikoista, työharjoittelupaikoista, ammatinvalinnasta ja ammasteista, koulutuksesta ja yrittäjyydestä
- laatii kotoutumissuunnitelman alle 3 vuotta Suomessa asuneille työnhakijana oleville maahanmuuttajille
- neuvoo, millaista taloudellista tukea voit hakea, kun olet työtön tai koulutuksessa

MIKKELIN TYÖ- JA ELINKEINOTOIMISTO

Porrassalmenkatu 29
avoinna ma-pe 9.00-15.45

puh. 010 60 40158
www.mol.fi/toimistot/mikkeli

Suomessa on tällä hetkellä paljon työttömiä ja vähän avoimia työpaikkoja. Moni ihminen ajattelee, että työ- ja elinkeinotoimisto etsii valmiiksi työpaikan. Näin ei ole, vaan **työnhakijan täytyy itse aktiivisesti etsiä työpaikkaa**.

Etsi itse työllistymismahdollisuuksia ja ota suoraan yhteyttä työnantajiin. Soita tai lähetä avoin työpaikkahakemus. Työnantajat arvostavat oma-aloitteista työnhakijaa.

TYÖNHAKIJAKSI REKISTERÖITYMINEN

Voit rekisteröityä työnhakijaksi TE-toimistoon, jos:

- olet 17- 64- vuotias ja
 - olet EU/ETA-maan kansalainen tai
-

- EU/ETA-maan kansalaisen perheenjäsen tai
- sinulla on P- tai P-EY- tunnuksella oleva oleskelulupa tai
- sinulla on A- tai B-tunnuksella oleva oleskelulupa, joka oikeuttaa ansiotyöhön tai opiskeluun ilman työnantajaa koskevia rajoituksia.

JOS OLET TYÖTÖN TAI JÄÄNYT TYÖTTÖMÄKSI TYÖN TAI KOULUTUKSEN JÄLKEEN

Jos olet työtön, mene ilmoittautumaan TE-toimistoon. Jos jätät työttömäksi työn tai koulutuksen jälkeen, muista ilmoittautua TE-toimistossa viimeistään ensimmäisenä työttömyyspäivänäsi.

Ensimmäisellä kerralla ota mukaan:

- suomeksi käännettyt työ- ja opiskelutodistukset (puuttuvat todistukset voit toimittaa myöhemmin)
- passi, jossa näkyy oleskelulupa

Työvoimaneuvoja neuvoo sinua, miten ilmoittaudut työnhakijaksi.

Ensimmäisellä käynnillä sinut rekisteröidään työnhakijaksi ja työvoimaneuvoja haastattelee sinua. Hän antaa sinulle uuden ajan omalle työvoimaneuvojalle **työllistymissuunnitelman/kotoutumissuunnitelman** laatimista varten.

Sinulla on oikeus tarkistaa, mitä suunnitelmaan on kirjoitettu.

Työvoimaneuvoja kertoo, millaista työttömyysturvaa voit hakea. Häneltä saat lomakkeen työttömyysturvan hakemista varten. Työttömyysturvan maksajia ovat Kela ja työttömyyskassat. **Peruspäivärahan** myöntää ja maksaa Kela. Katso sivu 24. **Ansio-päivärahan** myöntää ja maksaa työttömyyskassa. Katso sivut 71-72.

JOS OLET TYÖTÖN TAI JÄÄNYT TYÖTTÖMÄKSI TYÖN TAI KOULUTUKSEN JÄLKEEN

- 18 - 64-vuotias
- työtön ja ilmoittautunut TE-toimistoon työnhakijaksi
- hakee kokopäivätyötä
- on työkykyinen ja työmarkkinoiden käytettävissä
- ja jolle ei ole tarjolla työtä tai koulutusta

| TYÖMARKKINATUKI / KOTOUTUMISTUKI

Työmarkkinatukea voit saada, vaikka et ole ollut aikaisemmin työssä tai työttömyyskassan jäsenenä. Maahanmuuttajalle työmarkkinatuki voidaan maksaa kotoutumistukena. Katso sivu 77.

Jos saat tai haet työttömyysturvaa, sinulla on velvollisuus:

- hakea kokoaikatyötä ja olla työmarkkinoiden käytettävissä
- ottaa vastaan tarjottua työtä ja koulutusta
- osallistua tarjottuihin työvoimapoliittisiin toimenpiteisiin, esim. työharjoitteluun tai koulutukseen
- saapua TE-toimiston kutsusta TE-toimistoon
- osallistua työllistymissuunnitelman/kotoutumissuunnitelman laatimiseen ja tarkistamiseen
- noudattaa työllistymissuunnitelmaa/kotoutumissuunnitelmaa
- pitää työnhaku voimassa ilmoittautumalla TE-toimistoon pyydettyä aikana
- TE-toimiston täytyy tavoittaa sinut puhelimella tai kirjeellä

| ULKOMAANMATKAT JA TYÖTTÖMYYSTURVA

Työttömyysturvaa ei voi saada pitkän ulkomaanmatkan aikana. Työttömyysturvaa voi saada ulkomaanmatkan aikana enintään 6 maksupäivän ajalta vuodessa. Nämä 6 päivää voivat kertyä myös useista lyhyistä ulkomaanmatkoista. **Matkasta pitää ilmoittaa etukäteen TE-toimistoon.**

| ***Voit menettää työttömyysturvan (karenssi), jos:***

- kieltäydyt tarjotusta työstä
- eroat tai sinut erotetaan työstä
- eroat työharjoittelusta tai työelämävalmennuksesta
- kieltäydyt tarjotusta työvoimapoliittisesta koulutuksesta
- eroat tai sinut erotetaan työvoimapoliittisesta koulutuksesta
- aiheutat itse sen, ettei työsuhdetta synny tai ettei sinua valita koulutukseen
- et tule sovittuun TE-toimiston tapaamiseen
- et noudata työllistymissuunnitelmaa/kotoutumissuunnitelmaa

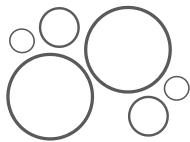
Seurauksena voi olla 30, 60 tai 90 päivän pituinen korvaukseton aika, jolloin sinulle ei makseta työttömyysturvaa.

On erittäin tärkeää noudattaa TE-toimistosta annettuja työnhaun uusinta-aikoja ja tapaamisaikoja, jotta työnhaku ei katkea.

Työttömyysturvaa ei voi saada niiltä päiviltä, jolloin työnhaku ei ole voimassa.

Jos et voi tulla sovittuun tapaamiseen, ilmoita siitä etukäteen TE-toimistoon.

KOTOUTUMINEN, KOTOUTUMISSUUNNITELMA JA KOTOUTUMISTUKI

Sellaiselle maahanmuuttajalle, joka on:

- asunut pysyvästi Suomessa alle 3 vuotta
- 17-64- vuotias
- työtön työnhakija
- ollut työtön 2 kuukautta

tehdään TE-toimistossa **kotoutumissuunnitelma** yhdessä maahanmuuttajan kanssa.

Sinulla on oikeus saada kotoutumissuunnitelman kopio itsellesi.

Kotoutumissuunnitelma voi sisältää:

- suomalaisen yhteiskuntaan tutustumista
- kielikoulutusta
- muuta koulutusta
- työharjoittelua

Kotoutumissuunnitelmassa huomioidaan:

- henkilön elämäntilanne
- ikä
- terveys
- perhe
- kielitaito
- koulutus
- työkokemus
- omat toiveet

Kotoutumissuunnitelman laatimisen jälkeen maahanmuuttaja voi hakea Kelalta **kotoutumistukea**.

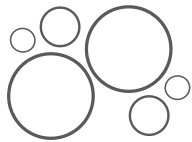
Kotoutumissuunnitelman noudattaminen on tärkeää. Jos esimerkiksi kieltäytyy koulutuksesta tai lopettaa työharjoittelun ilman pätevää syytä, voidaan kotoutumistuen maksaminen keskeyttää.

Yli 65-vuotiaille kotoutumissuunnitelman tekee yleensä kaupungin sosiaalityöntekijä.

TE-TOIMISTON MUUT PALVELUT

| TYÖNHAKUKESKUS

Työnhakukeskuksessa voit katsella avoimia työpaikkoja ja tarjolla olevia työvoimakoulutuksia. Tietoa avoimista työpaikoista, koulutuksista ja muista palveluista löydät myös TE-toimiston nettisivuilta www.mol.fi. Työnhakukeskus on kaikille avoin. Ajanvarausta ei tarvita.

| **Työnhakukeskuksessa voit käyttää:**

- tietokonetta internet-yhteyksineen
- kopiokonetta ja faksia
- työpaikkahakemusmalleja ja työnhakuoppaita
- materiaalia omatoimisen työnhaun tueksi

Työvoimaneuvojat opastavat tarvittaessa koulutus- ja työnhaussa sekä tietotekniikan käytössä.

Työnhakukeskus on avoinna ma-pe 9.00-15.45 katutasossa.

| TYÖVOIMAKOULUTUS

Työvoimakoulutus on:

- valtion rahoittamaa koulutusta
 - opiskelijalle ilmaista
 - tarkoitettu ensisijaisesti työttömille tai työttömyyden uhkaamille työnhakijoille
-

Työvoimakoulutuksessa olevat opiskelijat voivat hakea koulutuksen ajalta työttömyysturvaa vastaavaa koulutustukea tai työmarkkinatukea. Työvoimakoulutuksen ajalta saa myös ylläpitokorvausta.

AMMATINVALINTA JA URASUUNNITTELU

TE- toimiston **ammatinvalintapsykologit** auttavat sinua, kun mietit:

- ammatinvalintaan
- työhön ja koulutukseen liittyviä erityiskysymyksiä

***Palvelu on tarkoitettu sekä nuorille että aikuisille.
Varaa aika etukäteen puh. 010 60 41622.***

KOULUTUS- JA AMMATTITIE TOPALVELU

Koulutus- ja ammattitietopalvelusta saat tietoa:

- opiskelumahdollisuuksista
- opintojen rahoituksesta
- eri aloista ja ammanteista

Voit varata ajan TE-toimiston koulutusneuvojalle, mutta hän palvelee myös ilman ajanvarausta.

KANSAINVÄLISET PALVELUT

Työ- ja elinkeinotoimisto tarjoaa kansainvälisiä palveluita sekä työnhakijoille että työnantajille. Näihin kuuluvat mm. maahanmuuttajapalvelut sekä EURES – palvelut.

EURES (European Employment Services) on EU/ETA – maiden yhteinen työnvälityspalvelu, joka tiedottaa työpaikoista ja neuvoo käytännön asioiden hoitamisessa. EURES-neuvojalta voit tiedustella työnhausta ulkomailla. Lisätietoa työnhausta Euroopasta löytyy nettisivuilta www.mol.fi/eures.

Varaa aika etukäteen puh. 010 60 41631.

Työntekijän oleskelulupa-asiasta ja opastusta työlupa-asiasta hakemiseen puh. **010 19 4904** (Työlinja).

| HENKILÖSTÖVUOKRAUSPALVELU

Työ- ja elinkeinotoimiston henkilöstövuokraus on turvallinen ja luotettava työnantajana. Työ- ja elinkeinotoimiston henkilöstövuokrauksen kautta yritykseen työhön mennyt työntekijä on työsuhteessa työ- ja elinkeinotoimistoon, vaikka työskenteleekin yrityksessä.

Se huolehtii kaikista työsuhteeseen liittyvistä asioista, palkka määräytyy tehtävän ja osaamisen mukaisesti ja työehtosopimuksia noudatetaan tarkasti. Työ- ja elinkeinotoimisto hoitaa myös vakuutukset ja muun sosiaaliturvan ja eläketurva karttuu. Vuokratyö on hyvä tapa pitää yllä ammattitaitoa. Vuokratyösuhteeseen voi toimia myös siltana vakituiseen työsuhteeseen.

Työ- ja elinkeinotoimiston henkilöstövuokrauksen työnhakijaksi ilmoittaudutaan henkilökohtaisesti. Haastattelun yhteydessä sovitaan vuokratyön hakuun liittyvistä asioista. Henkilöstövuokraus on työntekijälle maksutonta. Henkilöstövuokrauspalvelu on avoinna kaikille työnhakijoille ma-pe 9.00-15.45 katutasossa.

| TYÖLINJA - PUHELINPALVELU

Työlinja – puhelinpalvelu tarjoaa muun muassa tietoa avoimista työpaikoista sekä TE-toimiston palveluista, antaa neuvontaa oleskelulupa-asiassa, opastaa nettipalvelujen käytössä ja rekisteröi työnhaun muutoksia.

SUOMEN JA ENGLANNIN KIELILLÄ

puh. 010 19 4904
ma-pe 8.00-18.00

tyolinja@te-toimisto.fi

VENÄJÄN KIELELLÄ (vuoden 2011 loppuun saakka)

puh. 010 19 4924
ma-pe 12.00-17.00

trud@te-toimisto.fi
www.trud.fi

TÄRKEÄÄ MUISTAA

Ilmoita heti TE-toimistoon työnhakutilanteessasi tapahtuneet muutokset, esimerkiksi:

- jos työsuhteesi päättyy ja jäät työttömäksi
- jos saat irtisanomis- tai lomautusilmoituksen
- kun työvoimakoulutuksesi päättyy tai keskeytyy
- jos lähdet matkalle
- jos et ole työmarkkinoiden käytettävissä jostain muusta syystä
- jos et hae kokopäivätyötä tai
- jos et pysty tulemaan sinulle varattuna aikana

Ilmoita TE-toimistoon myös, jos menet töihin, aloitat opiskelun (muun kuin työvoimakoulutuksen), olet sairauslomalla tai jos yhteystietosi muuttuvat.

Lisätietoa löytyy osoitteesta www.mol.fi.

TYÖVOIMAN PALVELUKESKUS REITTI

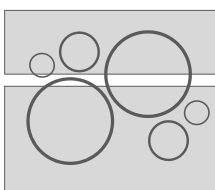
Työvoiman palvelukeskus Reitti tarjoaa palveluita työnhakijoille, joiden:

- työttömyyden kesto pitkittyy tai
- työllistymiselle tuntuu olevan esteitä

Reitistä saat tarvittaessa:

- henkilökohtaisen työllistymissuunnitelman
- yksilöllistä tukea ja ohjausta ja reitin työelämään

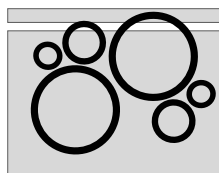
Reitissä on työntekijä, joka on erikoistunut maahanmuuttajien ohjaukseen.

TYÖVOIMAN PALVELUKESKUS REITTI

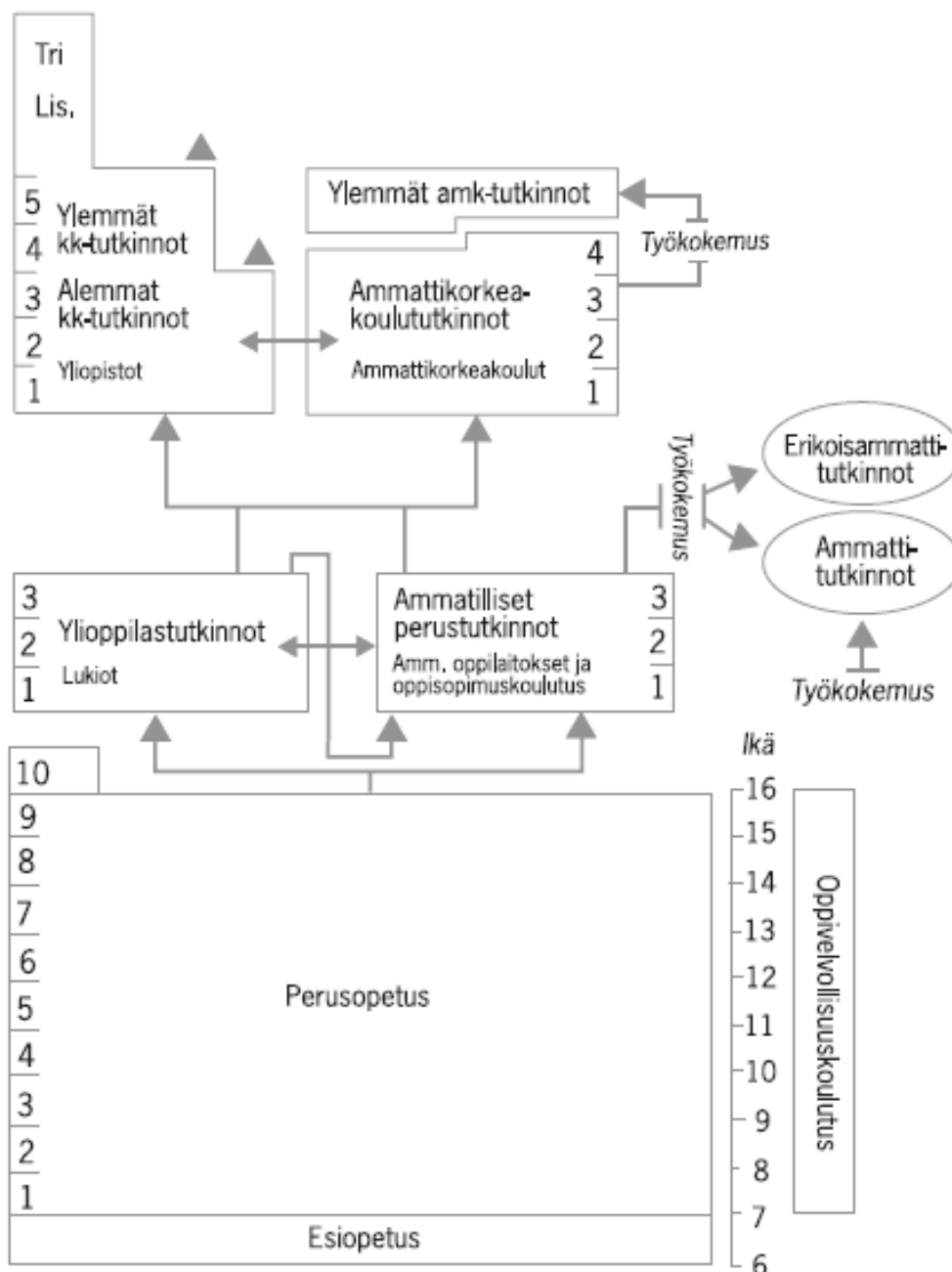
Kunnanmäki 7 (Rantakylä)
www.typanet.net

puh. 015 194 2274
tai 050 3963 594

SUOMALAINEN KOULUTUSJÄRJESTELMÄ

Maahanmuuttajien opetus Suomessa – yleisesite löytyy Suomen opetushallituksen nettisivuilta osoitteesta www.oph.fi suomen, ruotsin, englannin, venäjän ja saksan kielillä.

Suomessa on yleinen oppivelvollisuus. Se tarkoittaa, että jokaisen lapsen täytyy käydä **peruskoulua** 9 luokkaa. Suomalaiset ovat oppivelvollisia 7-16 -vuotiaina. Suomessa pysyvästi asuvilla ulkomaalaisilla lapsilla on myös oppivelvollisuus. Kunnat huolehtivat siitä, että

kaikilla lapsilla on mahdollisuus käydä koulua. Suomessa kaikilla lapsilla on samanlaiset mahdollisuudet saada perusopetusta.

Peruskoulussa opetus, ruoka, oppimateriaalit ja matkat ovat ilmaisia.

Pelkkä peruskoulu ei yleensä riitä työn saamiseen. Peruskoulun jälkeen suurin osa nuorista menee opiskelemaan **lukioon** tai **ammattilliseen oppilaitokseen**. Tämänkin jälkeen monet vielä jatkavat opintojaan **yliopistossa** tai **ammattikorkeakoulussa**.

Lukiossa ja ammatillisessa oppilaitoksissa opetus ja ruoka ovat ilmaisia, mutta oppikirjat täytyy maksaa itse.

Yliopistossa ja ammattikorkeakoulussa on ilmaista vain opetus.

Yliopisto-opiskelija maksaa ylioppilaskunnalle lukukausimaksun, jolla hän saa alennuksia opiskelijaruokalan ruuasta, matkoista, oppimateriaaleista ym. Lisäksi hän saa opiskelijoiden terveydenhuoltopalvelut.

Suomessa koulutusta arvostetaan paljon. **Elinikäinen oppiminen** on tämän päivän ihmisen menestyksen ehto. Elinikäinen oppiminen tarkoittaa, että koulutusta lisätään koko ajan riippumatta ihmisen iästä ja koulutustasosta.

Valtio pyrkii järjestämään kaikille tasa-arvoiset mahdollisuudet koulutukseen. Työillä ja pojilla on tasavertaiset opiskelumahdollisuudet.

PERUSKOULUTUS: LAPSET JA ALLE 16- VUOTIAAT NUORET

ESIOPETUS

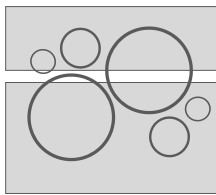
Esiopetus tarkoittaa, että 6-vuotias lapsi saa yhden vuoden opetusta ennen peruskoulun alkua. Esiopetus on ilmaista ja vapaaehtoista.

Mikkelissä esiopetus järjestetään päiväkodissa tai koulussa. Esiopetusta järjestetään 4 tuntia päivässä yhden vuoden ajan. Jos lapsi tarvitsee esiopetuksen lisäksi kokopäivähoitoa, siitä joutuu maksamaan. Esikoulussa harjoitellaan niitä perustietoja ja -taitoja, joita koulussa tarvitaan. Esikoulun tarkoitus on helpottaa lasten koulun aloittamista. Esiopetuspaikkaa haetaan päivähoitohakemuksella. Lisätietoa löytyy sivulta 59.

PERUSKOULU

Suomessa lapset aloittavat peruskoulun yleensä sen vuoden elokuussa, kun he täyttävät 7 vuotta.

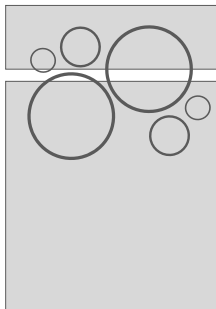
Jos maahanmuuttajalapsen suomen kielen taito on vielä vähäinen, lapsen peruskoulun aloitusta voidaan lykätä hakemuksesta vuodella. Lapsi voi siinä tapauksessa jatkaa päiväkodissa ja/tai saada valmistavaa opetusta. Kun tarvitset lapselle koulupaikan, ilmoita siitä Mikkelin kaupungin sivistys-toimeen.

MIKKELIN KAUPUNKI / SIVISTYSTOIMI

Maaherrankatu 9-11, 3.kerros
www.mikkeli.fi

puh. 015 1941
(kaupungin vaihde)

LISÄTIETOA

maahanmuuttajalasten perusopetuksen koordinaattorilta
puh. 044 7945190 tai netistä
www.mikkeli.fi → palvelut → opetus, opiskelu, kirjasto →
maahanmuuttajaopetus Mikkelissä
suomen, venäjän, viron, arabian, englannin ja saksan kielillä

Mikkelissä on 26 koulua, joissa on perusopetusta. Peruskoulu on 9 luokkaa. Luokat 1-6 ovat alakoulua ja luokat 7-9 yläkoulua. Joissakin kouluissa on vapaaehtoinen 10. luokka.

Peruskoulu on kaikille ilmainen.

Koulu maksaa oppikirjat, kynät, kouluruokailun ja myös koulumatkat, jos matka on pitkä. Useimmiten lapset käyvät koulua, joka on lähinnä kotia. Peruskoulun ensimmäisillä luokilla koulupäivät ovat lyhyitä. Koulupäivät pitenevät ylemmillä luokilla. Koulua käydään 5 päivänä viikossa. Viikonloppuisin ei ole koulua.

Vuodessa on 190 koulupäivää. Kouluvuosi alkaa elokuussa ja päättyy kesäkuun alussa. Syyslukukausi loppuu joulukuussa, jolloin järjestetään joulujuhlat. Kevätlukukausi päättyy kesäkuun alussa, jolloin pidetään kevätjuhlat. Oppilaat saavat kesken lukuvuoden väliarviointeja ja keväällä todistuksen. Luokilla 1, 2 ja 3 todistukset ovat sanalliset. Neljänneltä

luokalta lähtien todistukseen merkitään arvosanat 4-10. Koulussa on kesäloma (noin 2,5 kuukautta), syysloma on syys- tai lokakuussa (5 päivää), joululoma joulukuussa ja hiihtoloma helmikuussa (5 päivää). Peruskoulun päätyttyä oppilas saa päästötodistuksen.

| VALMISTAVA OPETUS

Jos maahanmuuttajalasten suomen kielen taito ei riitä yleisopetuksessa opiskelemiseen ja lapsia on vähintään 4, heille järjestetään Mikkelissä valmistavaa opetusta. Valmistavaa opetusta järjestetään alakouluikäisille Urpolan koulussa ja yläkouluikäisille Urheilupuiston koulussa. Oppilaalla on oikeus saada valmistavaa opetusta vuoden ajan. Tuona aikana oppilaat opiskelevat suomen kieltä ja muita oppiaineita.

Kun valmistavaa opetusta on käyty jonkin aikaa, oppilas alkaa osallistua muutamissa aineissa lähikoulun yleisopetuksen luokassa. Lopullinen integroituminen kouluun tapahtuu vuoden kuluttua valmistavan koulutuksen alkamisesta.

| OMAN ÄIDINKIELEN OPETUS

Maahanmuuttajalapset voivat saada oman äidinkielen opetusta sekä valmistavan koulutuksen aikana että sen jälkeenkin, jos ryhmässä on vähintään neljä oppilasta. Esimerkiksi keväällä 2011 Mikkelissä oman äidinkielen opetusta tarjotaan venäjän, viron, arabian ja karennin kielissä. Oman äidinkielen opetusta järjestetään 2 tuntia viikossa.

| TUKITOIMET YLEISOPETUKSESSA

Jos lapsella on oppimisvaikeuksia, hän voi saada tukiopetusta. Maahanmuuttajalapset voivat saada tukiopetusta suomen kielessä ja muissa oppiaineissa. Koulussa on myös koulukuraattori, jonka puoleen voi kääntyä kaikissa koulun käyntiin liittyvissä asioissa.

On tärkeää, että vanhemmat tekevät yhteistyötä opettajan kanssa lapsen koulun käynnin sujumiseksi.

ILTAPÄIVÄTOIMINTA

1. ja 2. luokan oppilaat ja erityisoppilaat voivat hakea paikkaa maksulliseen iltapäivätoimintaan. Iltapäivätoimintapaikka on koululla tai sen lähellä. Lapsi voi olla iltapäivätoiminnassa koulun jälkeen. Iltapäivätoiminnassa syödään välipala, tehdään läksyjä, leikitään ja liikutaan. Lisätietoja iltapäivätoiminnasta saa Mikkelin kaupungin sivistystoimesta.

MAAHANMUUTTAJALASTEN USKONNON OPETUS KOULUSSA

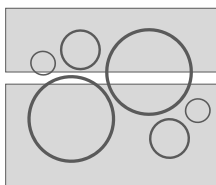
Jos lapsi kuuluu luterilaiseen tai ortodoksisen kirkkoon, on uskonnon opetus pakollista. Muut lapset opiskelevat elämäkatsomustietoa. Se sisältää esimerkiksi filosofian ja etiikan opetusta. Maahanmuuttajalapsille voidaan järjestää koulussa oman uskonnon opetusta, jos vähintään kolmen samaan uskontokuntaan kuuluvan lapsen vanhemmat sitä haluavat.

YLI 16- VUOTIAAT NUORET JA AIKUISET

VAPAAEHTOINEN KYMPPILUOKKA (10. LUOKKA)

Kymppiluokka eli perusopetuksen lisäopetus on tarkoitettu peruskoulunsa päättäneille nuorille, jotka eivät ole saaneet opiskelupaikkaa tai jotka tarvitsevat lisää aikaa tulevaisuutensa suunnitteluun. Kymppiluokalla voi korottaa peruskoulutodistuksen arvosanoja, tutustua työelämään ja eri koulutusvaihtoehtoihin, parantaa mahdollisuuksia päästä opiskelemaan.

Mikkelissä yli 16-vuotiaat maahanmuuttajat voivat täydentää perusopintoja Otavan opistossa. Otavan opistossa voi opiskella erilaisilla kymppiluokilla, opiskella maahanmuuttajien omalla luokalla, joka valmistaa lukioon sekä suorittaa peruskoulun etäopiskeluna.

OTAVAN OPISTO

Otavantie 2 B, Otava
www.otavanopisto.fi

puh. 015 194 3552

TOISEN ASTEEN KOULUTUS

Toisen asteen koulutus sisältää lukiot ja ammatilliset oppilaitokset. Lukioon ja ammatillisiin oppilaitoksiin voi hakea keväällä tai syksyllä. Silloin koko maassa on **yhteishaku** näihin oppilaitoksiin. Nuori voi hakea samalla hakemuksella eri oppilaitoksiin Suomessa. Oppilaat valitaan koulutodistuksen perusteella. Joissakin ammatillisissa oppilaitoksissa on lisäksi valintakoe.

Maahanmuuttajan todistukset kotimaasta ovat usein erilaiset kuin Suomessa. Siksi maahanmuuttajan täytyy tehdä erilainen hakemus yhteishakuun. Tämä haku on nimeltään **joustava valinta**. Hakemus täytetään netissä osoitteessa www.haenyt.fi.

Toisen asteen kouluissa opetus ja ruoka ovat ilmaisia, mutta oppikirjat täytyy maksaa itse.

***Alle 25-vuotias opiskelija voi saada opintotukea ja opintolainaa.
Aikuisopiskelija (25-64 -vuotias) voi saada opintotukea tai työttömyysetuutta ja ylläpitökorvausta.***

Ulkomaalaiset voivat saada opintotukea, jos he asuvat ensin 2 vuotta Suomessa. Pakolaiset ja paluumuuttajat voivat saada opintotukea heti, kun saavat opiskelupaikan.

Myös aikuiset voivat hakea opiskelemaan yhteishaussa. Aikuisille opiskelijoille järjestetään omaa ammatillista aikuiskoulutusta, joka on usein joustavampi tapa opiskella kuin nuorten koulutus. Suomessa aikuiset maahanmuuttajat voivat päivittää ammatillista osaamista suomalaisen työelämän vaatimusten mukaan tai opiskella uuden ammatin aikuisille tarkoitettussa koulutuksessa.

Aikuiset voivat opiskella:

- Omaehtoisessa ammatillisessa koulutuksessa, jolloin opiskelupaikkaa haetaan suoraan oppilaitoksesta. Silloin opiskelua varten voi saada opintotukea tai työttömyysetuutta ja ylläpitökorvausta.
- Työvoimakoulutuksessa, johon opiskelupaikkaa haetaan työ- ja elinkeinotoimiston kautta. Silloin opiskelu on maksutonta ja opiskelija saa työttömyysetuutta ja ylläpitökorvausta.

Kysy lisää työ- ja elinkeinotoimistosta, katso sivu 74.

LUKIO

Mikkelissä on 3 lukiota. Mikkelin lukiossa opiskelee pääasiassa suoraan peruskoulusta tulleita nuoria.

Myös aikuiset voivat käydä lukion. Mikkelissä aikuiset voivat opiskella iltaisin Mikkelin etä- ja aikuislukiossa, Otavan opiston aikuislukiossa tai nettilukiossa. Aikuislukiossa voi suorittaa myös pelkkiä aineopintoja. Nämä opinnot ovat maksullisia.

	MIKKELIN LUKIO	
	Otto Mannisen katu 10 puh. 015 194 2882 www.mikkeli.fi	
	MIKKELIN ETÄ- JA AIKUISLUKIO	OTAVAN OPISTON AIKUISLUKIO
	Päämajankuja 4 puh. 050 311 7180 www.mikkeli.fi	Otavantie 2 B, Otava puh. 015 194 3552 www.otavanopisto.fi

Lukiosta ei saa ammattia, mutta sieltä saa paljon yleistietoa eri aineista. Lukion käy 50 % ihmisistä.

Lukioon voi hakea henkilö, jolla on peruskoulun päästötodistus. Lukiot päättävät itse, kenet he valitsevat opiskelemaan. Yleensä lukiot valitsevat oppilaat peruskoulun päästötodistuksen keskiarvon mukaan.

Suurin osa opiskelijoista suorittaa lukion kolmessa vuodessa, mutta lukion voi käydä myös kahdessa tai neljässä vuodessa. Lukiossa opiskelijat suorittavat kurseja. Osa kursseista on pakollisia. Tarjolla on myös paljon valinnaisia oppiaineita, joita voi opiskella, jos haluaa. Lukiossa täytyy suorittaa yhteensä vähintään 75 kurssia.

Lukio päättyy ylioppilastutkintoon/ylioppilaskirjoituksiin. Ne ovat koko maassa samaan aikaan (keväällä ja syksyllä). Ylioppilaskirjoitusten koetehtävät ovat samat kaikissa lukioissa Suomessa. Ylioppilaskirjoituksissa täytyy suorittaa vähintään neljä koetta. Pakollisia kokeita ovat äidinkieli, vieras kieli ja matematiikka tai reaali. Oppilas saa itse päättää, kirjoittaako hän matematiikan vai reaalin pakollisena kokeena.

Maahanmuuttajat voivat korvata suomalaisten äidinkielen kokeen suomi toisena kielenä - kokeella, jos heillä on väestörekisterissä äidinkieleksi merkitty jokin muu kieli. Ruotsin kielen koetta ei tarvitse suorittaa, jos sitä ei ole opiskellut peruskoulussa.

Ylioppilastutkinto antaa mahdollisuuden korkea-asteen opintoihin. Ylioppilas voi hakea kaikkiin yliopistoihin ja ammattikorkeakouluihin.

AMMATILLINEN KOULUTUS

Ammatilliset oppilaitokset kuuluvat toisen asteen ammatilliseen koulutukseen. Mikkelissä toisen asteen ammatillista koulutusta antavat Etelä-Savon ammattiopisto (ESEDU) ja Suomen Nuoriso-opisto.

ETELÄ-SAVON AMMATTIOPISTO

Etelä-Savon ammattiopistossa sekä nuoret että aikuiset opiskelijat voivat suorittaa ammatillisia tutkintoja eri koulutusaloilla. Niitä on esimerkiksi tekniikan- ja liikenteen ala, matkailu-, ravitsemis- ja talousala, liiketalouden ala, sosiaali- ja terveysala jne. Opiskelemaan voi hakea henkilö, jolla on vähintään peruskoulun päästötodistus. Nuoret hakevat koulutukseen **yhteishaussa** keväällä tai syksyllä täyttämällä hakemuksen netissä osoitteessa www.haenyt.fi.

Maahanmuuttajan, jolla ei ole suomalaista peruskoulun päästötodistusta, täytyy tehdä erilainen hakemus yhteishakuun. Tämä haku on nimeltään **joustava valinta**. Lisätietoja suoraan oppilaitoksesta. Aikuiset voivat hakea koulutukseen ottamalla yhteyttä suoraan oppilaitokseen kesken luku-
vuoden ja kysyä vapaita opiskelupaikkoja.

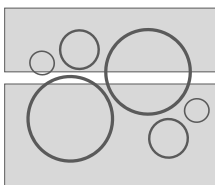
Joillakin koulutuslinjoilla on valintakokeet.

Ammatillinen koulutus kestää yleensä 2-3 vuotta.

Etelä-Savon ammattiopistossa järjestetään myös oppisopimuskoulutusta sekä ammatillista täydennyskoulutusta.

Etelä-Savon ammattiopistossa maahanmuuttajille järjestetään ammatilliseen peruskoulutukseen valmistavaa koulutusta (MAVA-koulutusta), jonka jälkeen heidän on helpompi lähteä opiskelemaan ammatilliseen koulutukseen.

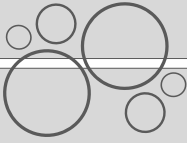
Valmistava koulutus kestää yleensä yhden vuoden.

ETELÄ-SAVON AMMATTIOPISTO, HALLINTO

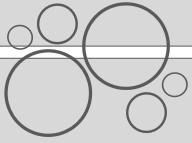
Otavankatu 4
www.esedu.fi

puh. 015 221 5111

	ETELÄ-SAVON AMMATTIOPISTO, AIKUISKOULUTUKSEN TOIMINTAYKSIKKÖ	
	Raviradantie 8-10 www.esedu.fi	puh. 015 221 5111

SUOMEN NUORISO-OPISTO

Suomen Nuoriso-opisto tarjoaa nuorisotyön ja vapaa-ajanohjauksen sekä matkailualan koulutusta. Nuoriso-opistosta valmistuu esim. nuoriso-ohjaajia ja matkailuneuvoja.

	SUOMEN NUORISO-OPISTO	
	Paukkulantie 22 www.sno.fi	puh. 040 357 7735

Saat neuvoja koulutukseen liittyvissä asioissa työ- ja elinkeinotoimiston koulutus- ja neuvontapalvelusta tai OpinOvi-palvelusta, katso sivu 94.

KORKEA-ASTEEN KOULUTUS

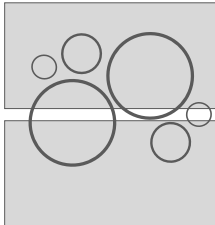
Korkea-asteen koulutus sisältää ammattikorkeakoulut ja yliopistot. Ammattikorkeakoulut tekevät yhteistyötä työelämän kanssa. Yliopistoissa on tieteellistä tutkimusta ja opetus perustuu siihen.

Ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen opiskelijat valitaan todistusten ja valintakokeiden perusteella. Korkea-asteen koulutus on ilmaista, mutta oppikirjat täytyy ostaa itse tai lainata ne kirjastosta. Alle 25-vuotias opiskelija voi saada opintotukea ja opintolainaa. Aikuisopiskelija (25-64 -vuotias) voi saada opintotukea tai työttömyysetuutta ja ylläpitokorvausta. Kysy lisää TE-toimistosta, katso sivu 74.

Ulkomaalaiset voivat saada opintotukea, jos he asuvat ensin 2 vuotta Suomessa. Pakolaiset ja paluumuuttajat voivat saada opintotukea heti, kun saavat opiskelupaikan.

AMMATTIKORKEAKOULU (AMK)

Mikkelissä toimii Mikkelin ammattikorkeakoulu, joka tarjoaa myös englanninkielistä koulutusta. Lisätietoa löytyy netistä suomen ja englannin kielillä.

MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU (MAMK)
KASARMIN KAMPUS

Patteristonkatu 3 puh. 015 355 61
toimisto avoinna ma-pe 8.00–16.00 www.mamk.fi

Ammattikorkeakoulu on korkea-asteen ammatillista koulutusta. Tutkinnon voi suorittaa normaalisti noin 3,5-4 vuodessa. Opiskelijalla on kuitenkin yksi ylimääräinen vuosi aikaa opiskella, eli hän voi opiskella esimerkiksi 5 vuotta. Tutkinto ammattikorkeakoulussa sisältää yleensä 210 - 240 opintopistettä (op). Opintopiste tarkoittaa noin 27 opiskelutuntia. Yksi vuosi opiskelua on 60 opintopistettä.

Ammattikorkeakouluun voi hakea, jos on ylioppilas eli on suorittanut lukion ja ylioppilaskokeen tai jos hakijalla on ammatillinen perustutkinto. Ammattikorkeakouluihin voi hakea keväällä tai syksyllä. Silloin koko maassa on **yhteishaku** näihin oppilaitoksiin. Hakemus täytetään netissä osoitteessa www.amkhaku.fi.

Maahanmuuttajan todistukset kotimaasta ovat usein erilaiset kuin Suomessa. Siksi maahanmuuttajan täytyy hakea eri tavalla ammattikorkeakouluun. Valinnan nimi on **harkinnanvarainen valinta**. Harkinnanvaraista valintaa ei käytetä Suomen kaikissa ammattikorkeakouluissa. Ota yhteyttä siihen ammattikorkeakouluun, johon aiot hakea ja kysy tarkempaa tietoa.

Saat neuvoja koulutukseen liittyvissä asioissa työ- ja elinkeinotoimiston koulutus- ja neuvontapalvelusta tai OpinOvi- palvelusta, katso sivu 94.

YLIOPISTO

Suomessa on 20 yliopistoa. Yliopistoissa on paljon tieteellistä tutkimusta ja opetus perustuu siihen. Yliopistoja ovat tekniset korkeakoulut, tekniset yliopistot, kauppakorkeakoulut, taidekorkeakoulut ja yliopistot. Yliopistoissa on monta eri tiedekuntaa. Yliopistoissa on noin 20 koulutusala, joissa voi

suorittaa tutkintoja. Suurimmat alat oppilasmääriltään ovat teknillis-tieteellinen, humanistinen ja luonnontieteellinen.

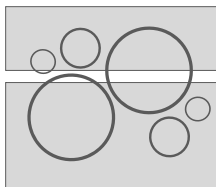
Yliopiston alempi korkeakoulututkinto on 180 opintopistettä (kandidaatin tutkinto). Ylempi korkeakoulututkinto on yleensä 300 opintopistettä (maisterin tutkinto). Tämän jälkeen on lisensiaatin ja tohtorin tutkinto.

Yliopistoihin voi hakea keväällä tai syksyllä. Silloin koko maassa on **yhteishaku** näihin oppilaitoksiin. Hakemus täytetään netissä osoitteessa www.yliopistohaku.fi. Yleensä kaikkiin yliopistoihin on **valintakokeet**.

Maahanmuuttaja, joka on suorittanut korkeakoulututkinnon kotimaassaan, voi hakea Suomessa opetushallitukselta tutkinnon tunnustamispäätöstä. Lisätietoja Suomen opetushallituksen nettisivuilta osoitteesta www.oph.fi → koulutus ja tutkinnot → tutkintojen tunnustaminen suomen, ruotsin ja englannin kielillä.

Yliopistossa opiskelu on hyvin itsenäistä. Opiskelijoiden täytyy saada vuodessa tietty määrä opintopisteitä, jotta he saisivat seuraavana vuonna opintotukea ja opintolainaa. Opiskelijat tekevät itse lukujärjestyksensä ja päättävät, kuinka paljon he vuodessa opiskelevat.

Mikkelissä toimii Mikkelin yliopistokeskus, jossa on useiden eri yliopistojen yksiköitä. Lisätietoa löytyy osoitteesta www.muc.fi.

MIKKELIN YLIOPISTOKESKUS

Lönnrotinkatu 5
www.muc.fi

puh. 015 20 231

Saat neuvoja koulutukseen liittyvissä asioissa työ- ja elinkeinotoimiston koulutus- ja neuvontapalvelusta tai OpinOvi- palvelusta, katso sivu 94.

AVOIN AMMATTIKORKEAKOULU JA AVOIN YLIOPISTO

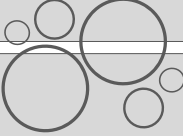
Avoimessa ammattikorkeakoulussa tai avoimessa yliopistossa voi opiskella kuka tahansa, pohjakoulutusvaatimusta ei ole. Voit opiskella myös työn ohessa. Opinnot voivat olla yksittäisiä kursseja tai opintokokonaisuuksia. Opiskelu voi olla joko tutkintotavoitteista tai osaamisen laajentamista.

Opinnot ovat maksullisia eikä niihin saa opintotukea.

Opiskelu on itsenäistä ja opiskelija vastaa itse oppimisestaan.

Mikkelissä avointa koulutusta tarjoavat Mikkelin ammattikorkeakoulun avoin AMK ja Mikkelin kesäyliopisto.

Lisätietoa löytyy netistä osoitteesta www.mamk.fi/avoin → koulutuskalenteri sekä www.mikkelinkesayliopisto.fi → koulutustarjonta.

	MIKKELIN KESÄYLIOPISTO		
	Lönnrotinkatu 5 toimisto avoinna ma-pe 8.00-16.00	puh. 015 210 300 tai 015 210302 www.mikkelinkesayliopisto.fi	

LISÄTIETOJA KOULUTUSMAHDOLLISUUKSISTA

Hae oma **POLKUJA TYÖELÄMÄÄN – opas maahanmuuttajille**. Siinä kerrotaan Mikkelissä olevista opiskelumahdollisuuksista ja kotimaassa tehdyn ammatillisen tutkinnon tai korkeakoulututkinnon tunnustamisesta Suomessa. Opas on julkaistu suomen, venäjän ja englannin kielillä. Saat sen Mikkelin työ- ja elinkeinotoimistosta tai monikulttuurikeskus Mimosasta. Oppaan erikieliset versiot löytyvät myös netistä osoitteesta www.pointti.eu.

	MIKKELIN TYÖ- JA ELINKEINOTOIMISTO	MONIKULTTUURIKESKUS MIMOSA
	Porrassalmenkatu 29, katutaso puh. 010 60 40158 www.mol.fi/toimistot/mikkeli avoinna ma-pe 9.00-15.45	Saattotie 1 puh. 015 337 0005 www.mimosa.fi avoinna ma-to 12.00-18.00

Etelä-Savon aikuiskoulutuksen verkkopalvelun osoitteesta www.kopase.fi löytyy tietoa Etelä-Savon alueella tarjolla olevista koulutuksista yhdestä paikasta suomen kielellä.

Osoitteesta www.koulutusnetti.fi löytyy tietoa:

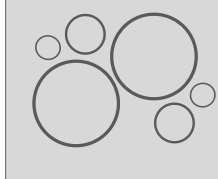
- koko Suomessa tarjolla olevista koulutuksista
- oppilaitosten yhteystiedot
- kuvaukset eri aloista ja tutkinnoista suomen, ruotsin ja englannin kielillä.

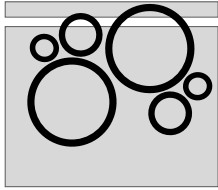
NEUVONTA NUORTEN JA AIKUISTEN KOULUTUSMAHDOLLISUUKSISTA

Jos aikuinen tarvitsee apua omien koulutusmahdollisuuksiensa ja rahoitusvaihtoehtojen selvittämisessä, hän voi mennä OpinOvi – palvelupisteeseen ja saada asiantuntijan apua suomen ja englannin kielillä.

Työ- ja elinkeinotoimiston koulutus- ja ammattitietopalvelut myös auttavat sekä nuoria että aikuisia löytämään erilaisia koulutusmahdollisuuksia.

Neuvonta on ilmaista ilman ajanvarausta.

	OPINOVI – palvelupiste	MIKKELIN TYÖ- JA ELINKEINOTOIMISTO
	Porrassalmenkatu 29, katutaso puh. 044 711 5889 mikkeli@opinovi.fi avoinna ma-pe 9.00-15.45	Porrassalmenkatu 29, katutaso puh. 010 60 40158 www.mol.fi/toimistot/mikkeli avoinna ma-pe 9.00-15.45

SUOMEN KIELEN OPISKELU

LAPSET 1-6 V

Päiväkodeissa suomi toisena kielenä opetetaan osana arjen toimintaa: vuorovaikutustilanteissa, pienryhmätoiminnassa, kielikerhoissa ja yksilöopetuksessa sekä 6-vuotiaiden valmistavassa opetuksessa maahanmuuttajaopettajan johdolla.

Lisätietoa voit saada Mikkelin kaupungin päivähoitotoimistosta tai Mikkelin kaupungin sivistystoimesta. Katso sivut 59, 84.

PERUSKOULUSSA OPISKELEVAT LAPSET JA NUORET 7-16 V

Suomi toisena kielenä perusopetuksessa, katso sivut 83-85. Lisätietoa saat maahanmuuttajaoppilaiden koordinaattorilta puh. **044 7945190**.

AIKUISET JA YLI 16-VUOTIAAT NUORET

Osoitteesta www.pointti.eu löytyy muun muassa tietoa Mikkelissä tarjolla olevista suomen kielen koulutuksista suomen, englannin ja venäjän kielillä.

ETELÄ-SAVON AMMATTIOPISTO, AIKUISKOULUTUKSEN TOIMINTAYKSIKKÖ

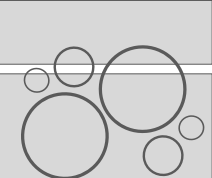
Etelä-Savon ammattiopistossa järjestetään suomen kielen koulutusta ja ammatilliseen koulutukseen valmistavaa koulutusta maahanmuuttajille (MAVA). Koulutus voi olla joko työvoimapolitiittista tai omaehtoista.

Jos koulutus on työvoimapolitiittista, koulutukseen haetaan työ- ja elinkeinotoimiston kautta

- kirjallisesti tai
- netin kautta osoitteessa
www.mol.fi → työvoimakoulutukset ja koulutusvahti

Työvoimapolitiisessa koulutuksessa saat työttömyysetuutta ja ylläpitokorvausta.

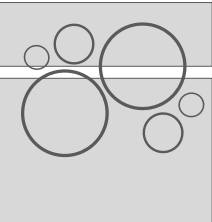
Jos koulutus on omaehtoista, hakemus jätetään suoraan Etelä-Savon ammattiopistoon. Omaehtoisessa koulutuksessa voit saada opintotukea tai työttömyysetuutta ja ylläpitokorvausta. Kysy lisää TE-toimistosta.

	ETELÄ-SAVON AMMATTIOPISTO
	Aikuiskoulutuksen toimintayksikkö puh. 015 221 5111 Raviradantie 8-10 www.esedu.fi

Aikuiskoulutuksen toimintayksikössä voit suorittaa suomen kielen yleisen kielitutkinnon (YKI) mm. Suomen kansalaisuutta haettaessa. Lisätietoa saat suoraan ammattiopistosta tai Opetushallituksen nettisivuilta www.oph.fi → koulutus ja tutkinnot → kielitutkinnot → yleiset kielitutkinnot.

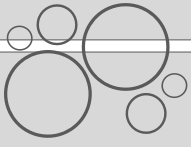
MIKKELIN KANSALAIPOPISTO

Mikkelin kansalaisopisto tarjoaa eritasoista suomen kielen opetusta sekä ryhmissä että mahdollisuuksien mukaan yksilöopetuksena. Kysy lisää kansalaisopistosta. Maahanmuuttajat, joilla on kotikunta Suomessa, saavat alennuksen.

	MIKKELIN KANSALAIPOPISTO
	Savilahdenkatu 24 puh. 015 194 2929 palvelupiste avoinna www.mikkeli.fi/kansalaisopisto ma-to 9.00-16.00

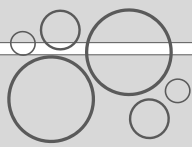
TYÖVÄEN SIVISTYSLIITON (TSL) OPINTOKESKUS

TSL-opintokeskus tarjoaa suomen kielen alkeiskurssit päiväopetuksena. Hinta on 20 euroa työttömille ja 40 euroa muille. Työttömille tarkoitetuille kursseille osallistuminen ei aiheuta muutoksia päivärahoihin.

	TSL – OPINTOKESKUS		
	Porrassalmenkatu 26 toimisto avoinna ma-pe 8.00-16.00	puh. 015 367 861 tai 0400 926 751 www.tsl-mikkeli.fi	

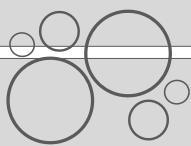
MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU (MAMK), AVOIN AMK

Avoin AMK tarjoaa nopeasti etenevän suomen kielen perusteet – kurssin. Kurssimaksu on 30 euroa. Koulutuskalenteri löytyy osoitteesta www.mamk.fi/avoin → koulutuskalenteri.

	MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU (MAMK)	
	Kasarmin kampus Patteristonkatu 3 toimisto avoinna ma-pe 8.00-16.00	puh. 015 35561 www.mamk.fi

MONIKULTTUURIKESKUS MIMOSA

Monikulttuurikeskus Mimosassa järjestetään eritasoisia suomen kielen kursseja. Opetus on ilmaista.

	Monikulttuurikeskus MIMOSA		
	Saattotie 1 avoinna ma-to 12.00-18.00	puh. 015 337 0005 www.mimosa.fi	

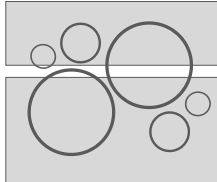
OTAVAN OPISTO, MONIKULTTUURINEN PERUSKOULULINJA

Mikkelissä yli 16-vuotiaat nuoret maahanmuuttajat voivat täydentää perusopintoja Otavan opistossa. Suomi toisena kielenä kuuluu opintoihin. Suomen kieltä ei voi opiskella yksittäisenä oppiaineena. Opetus on ilmaista.

	OTAVAN OPISTO	
	Otavantie 2 B, Otava www.otavanopisto.fi	puh. 015 194 3552

MIKKELIN ETÄ -JA AIKUSSLUKIO

Suomi toisena kielenä – iltakurssi perustasoa hyvin hallitseville aikuisille. Kurssimaksu on 50 euroa yksittäisenä oppiaineena. Tutkintotavoitteiselle opiskelijalle kurssi on maksuton.

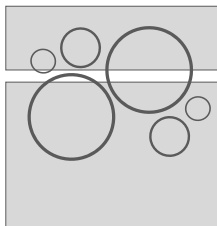
MIKKELIN ETÄ- JA AIKUSSLUKIO

Päämajankuja 4
www.mikkeli.fi

puh. 050 311 7180

MIKKELIN KESÄYLIOPISTO

Suomen kielen perusteet – iltakurssi, kurssimaksu on 75 euroa. Opetuskieli englanti.

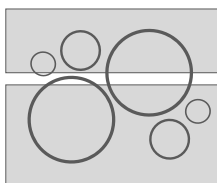
MIKKELIN KESÄYLIOPISTO

Lönrotinkatu 5
toimisto avoinna
ma-pe 8.00-16.00

puh. 015 210 300, 015 210 302
www.mikkelinkesayliopisto.fi

MIKKELIN UN WOMAN

Kansalaisjärjestö UN WOMAN järjestää kaikenikäisille naisille eritasoista suomen kielen opetusta pienryhmissä koko lukuvuoden. Pienet ryhmät muodostetaan osallistujien tason mukaan. Opetus painottuu kielen puhumiseen. Tunteja on kerran viikossa monikulttuurikeskus Mimosassa. Ilmainen opetus.

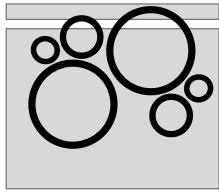
LISÄTIETOA

Marja Ruohonen
puh. 050 339 5583

marja.ruohonen@pp.inet.fi

SUOMEN KIELTÄ INTERNETISSÄ

Maahanmuuttajille tarkoitettuja suomen kielen opiskelun materiaaleja löytyy nettisivuilta www.infopankki.fi → suomen kieli → suomen kieltä internetissä.

APUA SYRJINTÄTILANTEISSA

Suomessa **syrintä** on kielletty useissa kansallisissa laeissa.

Suomessa on voimassa **yhdenvertaisuuslaki**, jossa määritellään, mikä on syrjivää käyttäytymistä ja milloin eriarvoiseen asemaan laittaminen on sallittua.

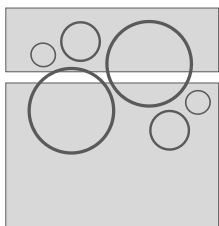
Yhdenvertaisuuslaissa kielletyt syrjintäperusteet ovat:

- ▶ ikä
- ▶ etninen tai kansallinen alkuperä
- ▶ kansalaisuus
- ▶ kieli
- ▶ uskonto
- ▶ vakaumus
- ▶ mielipide
- ▶ terveydentila
- ▶ vammaisuus
- ▶ sukupuolinen suuntautuminen
- ▶ muu henkilöön liittyvä syy (esim. varallisuus, raskaus, perhesuhteet)

Yhdenvertaisuuslaissa puututaan erityisen tarkasti syrjintään, jonka perusteena on etninen alkuperä. Laki kieltää syrjinnän sekä julkisessa että yksityisessä toiminnassa. Lakia rikkonut voidaan tuomita maksamaan hyvitystä loukkauksesta syrjinnän tai vastatoimen kohteeksi joutuneelle. Lisätietoa löytyy nettisivuilta www.yhdenvertaisuus.fi.

VÄHEMMISTÖVALTUUTETTU (HELSINKI)

Vähemmistövaltuutettu on viranomaisen, joka auttaa ihmisiä, joita syrjitään esimerkiksi työpaikalla etnisen taustan vuoksi. Vähemmistövaltuutetun nettisivut ovat usealla eri kielellä. Palvelu on maksuton.

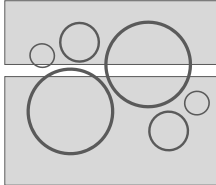
VÄHEMMISTÖVALTUUTETTU

Asiakaspalvelu:
Mikonkatu 25, Helsinki
www.ofm.fi

puhelinpäivystys
071 878 8666
ma-pe 10.00-12.00

IHMISOIKEUSLIITTO (HELSINKI)

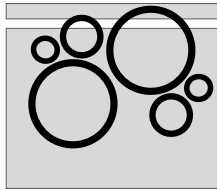
Ihmisoikeusliitto ry vastustaa kaikkea rasismia ja syrjintää. Liittoon voi ilmoittaa, jos on kokenut rasismia tai syrjintää etnisen taustan vuoksi.

IHMISOIKEUSLIITTO

Döbelninkatu 2, 8.krs
Helsinki

puh. 09 4155 2500
www.ihmisoikeusliitto.fi

USKONTO

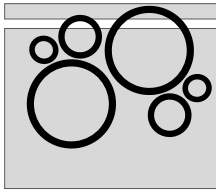
Suomessa on uskonnonvapaus. Se tarkoittaa sitä, että aikuinen ihminen voi vapaasti valita, mihin uskontokuntaan hän kuuluu tai hänen ei tarvitse tunnustaa mitään uskontoa. Suomessa suurin uskonto on kristinusko. 78,2 % suomalaisista kuuluu evankelisluterilaiseen kirkkoon. 1,1 % kuuluu ortodoksiseen kirkkoon. Muita uskontokuntia ovat mm. Suomen helluntaikirkko, Jehovan todistajat, Suomen vapaakirkko. Lisäksi Suomessa toimii katolisten, juutalaisten ja muslimien seurakuntia sekä muita pieniä uskonnollisia yhdistyksiä. Uskontokuntiin ei kuulu 17,7 % suomalaisista.

Mikkelissä toimivat mm. seuraavat seurakunnat:

	MIKKELIN SEURAKUNTAYHTYMÄ	MIKKELIN ORTODOKSINEN SEURAKUNTA
	Savilahdenkatu 20 puh. 0400 143 300 (toimisto) www.mikkelinseurakunnat.fi	Paavalinkatu 4 puh. 0206 100 351 kanslia avoinna ke 11.00-15.00 www.ort.fi

Mikkelin seurakuntayhtymä on evankelisluterilainen seurakunta. Mikkelin seurakuntayhtymä tarjoaa mm. perheneuvontaa. Perheasiain neuvottelukeskus antaa keskusteluapua parisuhteen, perheen tai muun henkilökohtaisen elämän kysymyksissä. Neuvottelukeskukseen voi tulla parina, perheenä tai yksin. Palvelut ovat luottamuksellisia ja asiakkaalle maksuttomia. Perheasiain neuvottelukeskuksen asiakkailta ei vaadita evankelisluterilaiseen seurakuntaan kuulumista.

	PERHEASIAIN NEUVOTTELUKESKUS	
	Savilahdenkatu 20, 4.kerros www.mikkelinseurakunnat.fi	

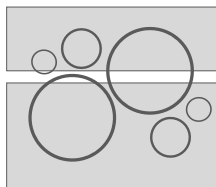
VAPAA-AIKA

TIETOA HARRASTUSMAHDOLLISUUKSISTA

Mikkelissä on hyvät harrastusmahdollisuudet. Harrastuskerhoja eri-ikäisille järjestävät mm. järjestöt, yhdistykset, seurakunnat, urheiluseurat ja oppilaitokset. Mikkelissä voi harrastaa mm. kulttuuria, liikuntaa, urheilua ja opiskella erilaisia aineita. Useimmiten osallistuminen harrastustoimintaan on maksullista.

Lue paikallisia lehtiä (Länsi-Savo, Kaupunkilehti, Viikkoset), niissä ilmoitetaan monista tapahtumista ja harrastusmahdollisuuksista. Lisätietoa tapahtumista ja eri järjestöjen toiminnasta saa osoitteesta www.mikkelintapahtumat.fi, www.travel.mikkeli.fi tai Mikkelin kaupungin nettisivuilta www.mikkeli.fi → palvelut → Kulttuuri, nuoret, liikunta ja vapaa-aika.

Mikkelin kaupungin vapaa-ajan palveluista voi kysyä lisää Mikkelin kaupungin yhteispalvelupisteestä.

MIKKELIN KAUPUNGIN YHTEISPALVELUPISTE

Maaherrankatu 9-11
avoinna ma-pe 9.00-16.00

puh. 015 194 2100
www.mikkeli.fi

NUORTEN PALVELUT

Mikkelin kaupunki järjestää nuorille vapaa-ajan toimintaa nuorisotiloissaan eri puolilla kaupunkia. Nuorisokahvila Starlight on avoinna iltaisin. Lisätietoja nuorten harrastusmahdollisuuksista saat nuorisokahvila Starlightista.

Nuorten tieto- ja neuvontapiste Po1nt palvelee nuoria ja nuorten vanhempia Etelä-Savon alueella. Nuorisotiedotus tarjoaa ajankohtaista ja luotettavaa nuorten elämään liittyvää tietoa, mm. ongelmatilanteisiin, terveyteen ja ihmissuhteisiin liittyviin kysymyksiin. Nuorisotiedotuksen kautta voi saada henkilökohtaista ohjausta ja neuvontaa.

	NUORISOKAHVILA STARLIGHT NUORTEN TIETO- JA NEUVONTAPISTE Po1nt	
	Maaherrankatu 10 www.po1nt.fi	puh. 015 194 2438

MIKKELIN KANSALAIPOISTO

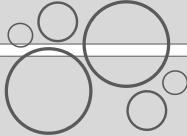
Mikkelin kansalaisopistossa on hyvin suuri valikoima erilaisia kursseja aikuisille, lapsille ja nuorille. Siellä voi opiskella kieliä, mm. suomen kieltä vieraana kielenä, tietotekniikkaa, musiikkia tai harrastaa liikuntaa, käsitöitä, kuvataidetta. Joka syksy ja kevät saat Mikkelin seudulla kotiisi Mikkelin kansalaisopiston esitteen, jossa on kerrottu kaikista kursseista. Lisätietoja suoraan kansalaisopistosta.

	MIKKELIN KANSALAIPOISTO	
	Savilahdenkatu 24 palvelupiste avoinna ma-to 9.00-16.00	puh. 015 194 2929 www.mikkeli.fi/kansalaisopisto

MIKKELIN MUSIIKKIOPISTO

	MIKKELIN MUSIIKKIOPISTO	
	Maaherrankatu 10 www.mlimo.fi	puh. 015 213 830

MIKKELIN LASTEN JA NUORTEN KUVATAIDOKOULU

	MIKKELIN LASTEN JA NUORTEN KUVATAIDOKOULU	
	Puistokatu 1 www.mikkelinkuvataidekoulu.net	puh. 015 361 770

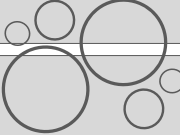

UIMAHALLIT

Mikkelissä on kaksi uimahallia.

	VIIHDEUIMALA RANTAKEIDAS	NAISVUOREN UIMAHALLI
	Kunnanmäki 3 puh. 015 194 2162 www.rantakeidas.fi avoinna ma-pe 13.00-21.00 lisäksi ti 8.00-10.00, la-su 11.00-18.00	Pirttiniemenkatu 8 B puh. 015 194 2444 www.mikkeli.fi avoinna ma-pe 14.00-20.00 lisäksi ma, ke, pe 6.00-8.00, la-su 12.00-18.00

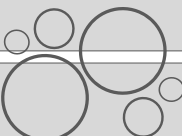

JÄÄHALLI

Mikkelissä on jäähalli, jonka yleisöluisteluun on vapaa pääsy.

	MIKKELIN JÄÄHALLI
	Raviradantie Yleisöluistelu su 8.30-10.00
	puh. 015 367 900

MONIKULTTUURIKESKUS MIMOSA

Mikkelissä on kansainvälinen kohtaamispaikka, jossa ihmiset voivat tutustua uusiin ihmisiin ja tehdä yhdessä asioita. Mimosa tarjoaa epävirallista tulkkausta arjen tilanteissa venäjän ja englannin kielellä, tukee ongelmatilanteissa, järjestää avoimia kulttuuritapahtumia, teemailtoja ja kielikursseja.

	MONIKULTTUURIKESKUS MIMOSA	
	Saattotie 1 avoinna ma-to 12.00-18.00	puh. 015 337 0005 www.mimosa.fi

| SUOMI-VENÄJÄ- SEURA

Suomi-Venäjä- seura järjestää Mikkelissä erilaista toimintaa, mm. venäjän kielellä. Lisätietoa saat suomeksi ja venäjäksi puh. **050 594 8581** tai monikulttuurikeskus Mimosasta. Suomi-Venäjä- seuran nettisivut löytyvät osoitteesta www.venajaseura.com.

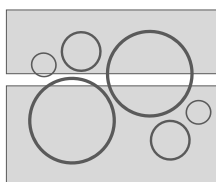
| SUOMI-THAIMAA- YHDISTYS (HELSINKI)

Suomi-Thaimaa - yhdistys ry auttaa mm. thaimaalaisia sopeutumaan Suomen oloihin ja tarjoaa tietoa Suomesta, suomen kielen kurseja ja kontakteja muihin thaimaalaisiin. Yhdistys ei toimi Mikkelissä. Yhdistyksen nettisivut löytyvät osoitteesta www.finthai.net.

| VÄHEMMISTÖRYHMIEN TUKIJÄRJESTÖ OMEGA

Vähemmistöryhmien tukijärjestö Omega ry on vapaaehtoinen kansalaisjärjestö, joka tukee ja edistää vähemmistöryhmien yhdenvertaisuutta kantaväestön keskuudessa niin paikallisesti kuin maailmanlaajuisesti.

Omega järjestää kulttuuritapahtumia, kurseja ja lomatoimintaa, tekee aloitteita ja esityksiä sekä järjestää luento- ja keskustelutilaisuuksia. Omegan toiminnan pääalueita ovat kulttuuri-, kansainvälisyys- ja sosiaalityö.

OMEGA

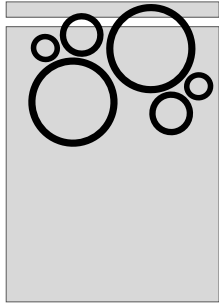
Jääkärintie 9
www.omegary.fi

puh. 015 225 748 tai 044 292 2495
omega@omegary.fi

| SUOMEN PUNAINEN RISTI (SPR)

Suomen Punainen Risti (SPR) auttaa pakolaisia ja maahanmuuttajia kotoutumaan Suomeen. SPR auttaa myös löytämään kadonneen perheenjäsenen.

	SUOMEN PUNAINEN RISTI	
	Mikkelin toimipiste Otavankatu 20 50100 Mikkelä	puh. 015 151 131 toimipiste.mikkeli@redcross.fi www.redcross.fi
	Monikulttuurisuustoiminnan kehittäjä puh. 05 7500 722 tai 040 7266 015	

MATKAPUHELIN, INTERNET, LEHDET, TV, KIRJASTO

MATKAPUHELIN

Suomessa lähes kaikilla ihmisillä on **matkapuhelin** eli kännykkä. Matkapuhelimeen täytyy avata liittymä, jonka voit avata samalla kun ostat matkapuhelimen.

Matkapuhelujen hinnat ovat erilaisia riippuen siitä, mihin ja milloin soitat. Voit vertailla eri matkapuhelinoperaattoreiden hinnat netissä www.gsm.fi.

Yleisimmät matkapuhelinoperaattorit ovat mm. DNA, Sonera ja Elisa.

Näiden operaattoreiden postpaid- matkapuhelinliittymät voit ostaa joko erikoisliikkeestä (osoitteet sivulla 110) ja kodinkoneliikkeestä. Prepaid-liittymät voit ostaa R-kioskilta. Lisää tietoa R-kioskista sivulla 112.

Edullisen matkapuhelinoperaattori Cubion matkapuhelinliittymän voit ostaa netistä osoitteesta www.cubio.fi tai soittamalla. Palvelu suomen ja englannin kielillä puh. **09 4247 5000**, venäjän kielellä puh. **09 4247 5001**. Palveluaika ma-pe 8.30-16.30.

Kun soitat matkapuhelimesta lankapuhelimeen Suomen sisällä, tarvitset aina suuntanumeron. Mikkelin telealueen suuntanumero on **015**.

Puhelinnumeroita voi kysyä numerotiedustelusta, kun tiedät henkilön ja yrityksen nimen ja osoitteen. Numerotiedustelun numero on **118**. Lisätietoa netissä www.118info.fi.

Suomen maan numero ulkomailta soitettaessa on **358**.

PUHELUT SUOMESTA ULKOMAILLE

Suomen edullisimpia ulkomaanpuheluita soitat käyttämällä mm. seuraavia ulkomaantunnuksia: **99577, 99599, 99533, 99551**.

Tarkista hinnat netissä:

99577 (Call99577) www.99577.fi, sivut suomeksi

99599 (Scandicom) www.99599.fi, sivut suomeksi, englanniksi ja venäjäksi

99533 (TeleAle) www.teleale.com, sivut suomeksi ja englanniksi

99551 (Cubio Communications) www.cubio.fi, sivut suomeksi, englanniksi ja venäjäksi

***Näin soitat ulkomaille: esim. ulkomaantunnus 99577 +
maan suuntanumero + vastaanottajan numero***

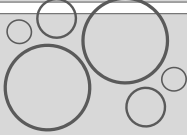
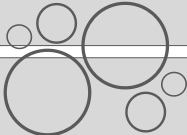
INTERNET JA SÄHKÖPOSTI

Internetiä (=nettiä) voit käyttää **ilmaiseksi** mm. Mikkelin kaupungin kirjastossa (2.kerros), monikulttuurikeskus Mimosassa, Mikkelin TE-toimiston katutasossa, Mikkelin kaupungin yhteispalvelupisteessä.

	MIKKELIN KAUPUNGIN KIRJASTO	MONIKULTTUURIKESKUS MIMOSA
	Raatihuoneenkatu 6 puh. 015 194 2469 www.mikkeli.fi avoinna ma-to 10.00-20.00, pe 10.00-17.00, la 9.00-15.00	Saattotie 1 puh. 015 337 0005 www.mimosa.fi avoinna ma-to 12.00-18.00
	MIKKELIN TYÖ- JA ELINKEINOTOIMISTO	MIKKELIN KAUPUNGIN YHTEISPALVELUPISTE
	Porrassalmenkatu 29, katutaso puh. 010 60 40158 www.mol.fi/toimistot/mikkeli avoinna ma-pe 9.00-15.45	Maaherrankatu 9-11 puh. 015 194 2100 www.mikkeli.fi avoinna ma-pe 9.00-16.00

Voit hankkia maksullisen internet-liittymän kotiin. Internet-liittymiä myyvät erikoisliikkeet ja kodinkoneliikkeet.

Yleisimmät internetoperaattorit ovat DNA, Elisa ja Sonera. Yleisin internet-liittymä on **laajakaista**. Internet-liittymän voit tilata mm. internetissä.

	DNA	
	Kauppakeskus Akseli Hallituskatu 7-9 avoinna ma-pe 10.00-20.00, la 10.00-17.00	puh. 044 144 044 www.dna.fi
	ELISA	SONERA
	Kauppakeskus Akseli Hallituskatu 7-9 puh. 010 2620 200 www.elisashopit.fi avoinna ma-pe 9.00-20.00, la 9.00-17.00	Kauppakeskus Akseli Hallituskatu 7-9 puh. 02040 27119 www.sonera.fi avoinna ma-pe 10.00-20.00, la 9.00-17.00

TELEVISIO (TV)

Televisiosta täytyy maksaa joka vuosi **TV- maksu** (231 euroa kertamaksuna), myös silloin kun katsot vain ulkomaisia TV-kanavia. TV-ilmoituksen voit tehdä postissa, netissä tai soittamalla.

TV-maksutarkastaja voi tulla tarkastamaan, oletko maksanut tv-maksun. Jos tv-maksu on maksamatta, täytyy maksaa sakko. Lisätietoa löytyy netistä venäjäksi, arabiaksi ja somaliksi.

	VIESTINTÄVIRASTO/ TV-MAKSUT		
	Helsinki Itämerenkatu 3 A avoinna ma-pe 8.00-16.15	puh. 09 613161 www.tv-maksu.fi	

KIRJASTO

Suomessa lähes kaikki aikuiset osaavat lukea. Kirjoja on helppo lainata kirjastosta, josta saat **kirjastokortin**. Sama kortti käy sekä pääkirjastossa että sivukirjastoissa.

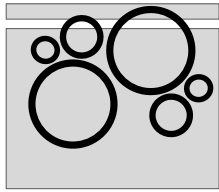
Kirjojen **laina-aika** on 28 päivää, kurssikirjojen laina-aika on 14 päivää, cd- ja dvd- levyjen laina-aika on 7 päivää. Jos laina-aika menee yli, täytyy maksaa sakko. Jos kirja tai levy on vioittunut tai hävinnyt, täytyy maksaa korvaus.

Kirjastossa on kirjoja useilla eri kielillä.

	MIKKELIN KAUPUNGIN KIRJASTO	
	Raatihuoneenkatu 6 avoinna ma-to 10.00-20.00, pe 10.00-17.00, la 9.00-15.00	puh. 015 194 2469 www.mikkeli.fi

Lehtiä voi lukea ilmaiseksi Mikkelin kaupungin kirjaston lukusalissa. Paikalliset lehdet Kaupunkilehti ja Viikkoset sekä mainosposti tulevat ilmaiseksi jokaiseen kotiin kaupunkialueella. Muita lehtiä saat tilaamalla ja maksamalla tilausmaksun.

Voit uusia aineistojen laina-aikaa ja varata aineistoja netissä <http://mikkeli.kirjas.to>. Tähän tarvitaan kirjastokortin numero ja tunnusluku, jonka saat kirjastosta.

OSTOS- MAHDOLLISUUDET

Mikkelissä on hyvät ostosmahdollisuudet. Erikoisliikkeet ovat tavallisesti auki ma-pe 18.00 saakka. Tavaratalot ja kauppakeskukset ovat tavallisesti auki ma-pe 21.00 saakka.

Lauantaisin kaikki kaupat ovat auki lyhyemmän ajan. Sunnuntaisin erikoisliikkeiden, tavaratalojen ja kauppakeskusten aukioloaika voi vaihdella tai ne voivat olla kiinni.

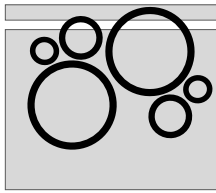
ABC MIKKELI – liikennemyymälä, josta löytyy mm. ruokakauppa ja ravintola, on auki vuoden jokaisena päivänä 6.00-24.00.

	ABC MIKKELI – LIIKENNEMYYMÄLÄ	
	Annilantie 2 www.abcasemat.fi/verkosto/liikennemyymalat/mikkeli avoinna joka päivä 6.00-24.00	puh. 015 206 2470

R-KIOSKI on kioskin kokoinen kauppa, jossa myydään mm. makeisia, jäätelöä, syötävää ja juotavaa, lehtiä, leluja, matkapuhelinoperaattoreiden prepaid- liittymiä. R-kioskien aukioloaika vaihtelee. Lähin R-kioski löytyy netin kautta www.rkioski.fi.

Mikkelin keskustassa olevat R-kioskit:

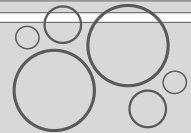
	R-KIOSKI Porrassalmenkatu 22	R-KIOSKI Maaherrankatu 26
	puh. 015 212 784 www.rkioski.fi avoinna ma-la 09.00-21.00, su 10.00-21.00	puh. 015 211 683 www.rkioski.fi avoinna ma-pe 08.00-21.30, la 09.00-21.30, su 10.00-21.30

LEMMIKIT

ELÄINLÄÄKÄRIPÄIVYSTYS

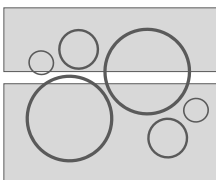
TIEDOT MIKKELISSÄ PÄIVYSTÄVÄSTÄ ELÄINLÄÄKÄRISTÄ
numerosta 015 194 4720

LÖYTÖELÄINTALO

Jos löydät karanneen koiran, hoitamattoman kissan tai muun pieneläimen tai sinulta häviää eläin Mikkelissä, niin ota yhteyttä löytöeläintalolle. Alueen löytyneet koirat, kissat ja muut pieneläimet viedään löytöeläintalolle.

Lähikuntien kadonneista lemmikeistä kannattaa ilmoittaa kunnan löytöeläinvastaanottoapaikan lisäksi myös Mikkelin löytöeläintalolle. Kadonnutta eläintä (etenkin koira) kannattaa kysellä myös poliisilta. Löytymistä nopeuttaa myös ilmoittelu paikallisradiossa ja -lehdissä sekä alueen kaupoilla.

LÖYTÖELÄINTALO

Pursialankatu 7
www.mesy.fi

puh. 015 214 448

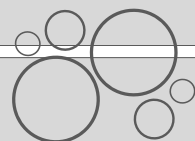
PIENELÄINHOTELLI

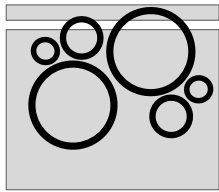

PÖKSYN PESÄ – PIENELÄINHOTELLI

Rouhialankatu 51
www.pöksynpesä.fi

puh. 0400 991271

MUUT PALVELUT

LASTENHOITOAPUA

Jos tarvitset lyhytaikaista ja tilapäistä lastenhoitoapua esimerkiksi, kun:

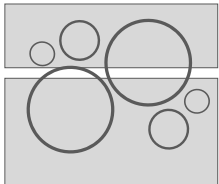
- lapsi, vanhemmat tai vakituinen hoitaja sairastuvat
- vanhemmat ovat työmatkalla, kokouksessa, opiskelemassa
- vanhemmat haluavat hetken hengähtää, harrastaa tai viettää aikaa yhdessä

voit pyytää apua seuraavista paikoista:

MANNERHEIMIN LASTENSUOJELULIITTO

Palvelu on maksullinen ja vanhemmat maksavat sen itse.

Hoitaja on tehtävään koulutettu henkilö, joka hoitaa lasta lapsen kotona vanhempien antamien ohjeiden mukaan. Hinnasto löytyy netistä.

MANNERHEIMIN LASTENSUOJELULIITTO

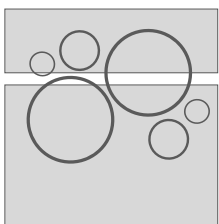
Lastenhoito, Mikkeli
www.mll.fi

puh. 015 211 395
ma-pe 8.30-11.30

ELIXIIRI

Elixiri tarjoaa lyhytkestoista ja tilapäistä lastenhoitoapua sekä Elixirissä (lapsiparkki) että lapsen kotona. Lasta hoidetaan vanhempien antamien ohjeiden mukaisesti. Lastenhoidosta sovitaan aina etukäteen.

Elixiriin ja vanhempien kesken tehdään kirjallinen sopimus. Palvelu on maksullinen, mutta edullinen. Hinnasto löytyy netistä.

ELIXIIRI

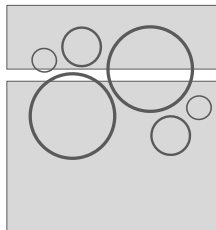
Lastenhoito
Porrassalmenkatu 26
avoinna ma-to 8.00-16.00, pe 8.00-12.00

puh. 015 3556 669
www.mikkeliyamk.fi/elixiiri

OIKEUSAPUA YKSITYISELTÄ ASIANAJAJALTA

ASIANAJOTOIMISTO KARVINEN, SARKKINEN & SALLINEN KY (KUOPIO)

Asianajotoimisto Karvinen, Sarkkinen & Sallinen Ky tarjoaa maksullista oikeusapua suomen, ruotsin, englannin, venäjän ja saksan kielillä.

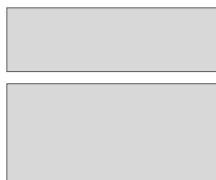
ASIANAJOTOIMISTO Karvinen, Sarkkinen & Sallinen Ky

Kuninkaankatu 22 A
70100 Kuopio
www.law-kuopio.fi

puh. 017 265 2500
toimisto@law-kuopio.fi

LAKITOIMISTO OMAJURISTI OY (OULU)

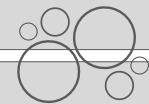
Lakitoimisto Omajuristi Oy tarjoaa maksullista oikeusapua **maahaanmuutto- ja oleskelulupa-asioissa**. Palvelu suomen, englannin ja ruotsin kielillä.

LAKITOIMISTO OMAJURISTI OY

Pentti Seppänen
Kiilakiventie 1, 90250 Oulu

puh. 050 572 1940
pentti.seppanen@omajuristi.com

SUOMEN ASIANAJAJALIITTO

Suomen asianajajaliiton nettisivuilta löytyy asianajajien hakupalvelu, mm. palvelukielen mukaan.

www.asianajajaliitto.fi → etsi asianajaja

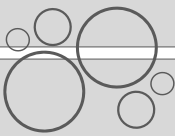
VENÄJÄNKIELISET PALVELUT MIKKELISSÄ

MIKROPLUS – ATK-PALVELUT

Mikroplus tarjoaa:

- tietokoneiden asennukset, huolto ja korjaukset
- ohjelmien asennukset ja päivitykset
- tukea lautasantennien asentamisessa
- VHS- videokasettien digitoinnit
- nettisivujen suunnittelu, toteutus ja ylläpito.

Palvelut venäjän ja suomen kielillä.

	MIKROPLUS	
	puh. 044 250 9310 www.mikroplus.fi	posti@mikroplus.fi

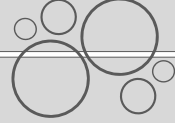
WEBILANG – KIELI- JA ATK-PALVELUT

Epäviralliset tulkkauspalvelut suomi-venäjä-suomi, käännöspalvelut suomi-venäjä, englanti-venäjä ja bulgaria-venäjä sekä nettisivujen käännös-, suunnittelu-, toteutus- ja ylläpitopalvelut.

	WEBILANG	
	puh. 040 572 9076	www.webilang.eu

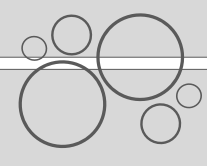
TJ-STYLE – KAMPAAMO

Kampaajan / parturin palveluita venäjän ja suomen kielillä.

	TJ-STYLE – kampaamo	
	Kauppatie 3 (Rantakylä)	puh. 040 752 3094

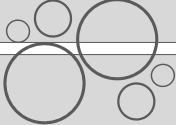
RAILOOK – OMPELIMO

Ompelijan palveluita venäjän ja suomen kielillä.

	RAILOOK – ompelimo	
	Savilahdenkatu 18 avoinna ma-pe 8.00-17.00	puh. 015 362 180 tai 045 639 3717

ORIENTAL GARDEN – ITÄMAINEN RUOKAKAUPPA

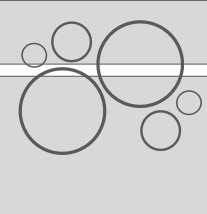
Kaupasta voit ostaa mm. itämaisia ruokatarvikkeita, mausteita, kahvia, teetä, inkivääriolutta.

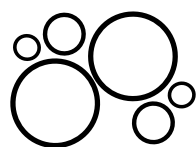
	ORIENTAL GARDEN – itämainen ruokakauppa	
	Suksisepäntie 8 (Laajalampi) avoinna ma-la 11.00-18.00	

LÖYTÖTAVARATOIMINTA – POLIISIN PALVELU

Poliisilaitos ylläpitää myös löytötavaratoimintaa. Jos olet löytänyt jonkun tavaroita, mutta et tiedä, kenelle ne on palautettava, vie ne poliisiasemalle.

Jos sinä itse olet kadottanut omia tavaroita julkisissa paikoissa, voit kysyä niitä poliisilaitokselta.

	ETELÄ-SAVON POLIISILAITOS	
	pääpoliisiasema Mikkeli Hallituskatu 4 avoinna ma-pe 9.00-16.15	puh. 071 875 0141 www.poliisi.fi

OMAT MUISTINPANOT

A series of 20 horizontal dashed lines for writing.

TERVETULOA MIKKELIIN!

OPAS MAAHANMUUTTAJILLE

Tämä opas on tarkoitettu Mikkelissä asuville maahanmuuttajille. Oppaaseen on kerätty tietoja, joita maahanmuuttaja tarvitsee, kun hän aloittaa elämän uudessa maassa. Oppaassa on asumiseen, työhön, koulutukseen, erilaisiin palveluihin ja harrastustoimintaan liittyvää tietoa. Oppaassa on myös eri viranomaisten yhteystietoja. Opas on julkaistu suomeksi, venäjäksi ja englanniksi.

Tämän oppaan pohjana ovat Savonlinnan seudun maahanmuuttajien opas, jonka laativat Linnalan settlementti ry:n Kotoset - hankkeen työntekijät, ja Tervetuloa Kuopioon! Opas maahanmuuttajille, jonka laativat Savon Ammatti- ja aikuisopiston Maahanmuuttajan työpolku – hankkeen työntekijät.

Etelä- Savon ammattiopiston Pointti – Maahanmuuttajat työvoimaksi Etelä-Savossa - hankkeen työntekijät ovat mukanneet ja täydentäneet edellä mainitut oppaat Mikkelin kaupungin tarpeisiin.

2.painos, päivitetty maaliskuussa 2011